

Ofa Gamir Gumazibar Ingangaribar Akinafarim

O Levitikas Akar faragha zuim

Akinafarir kam, a Livaibar ingangaribav gei, kar ikizir God ofa gamir ingangarim damuasa miseveziba, me Israelian arazir Godin ziam fer arazimin ganamin adarasi. Akinafarir kam, an Akar Gavgaviba ko Arazir ofa gamir gumaziba damuamibav gei. Egha uaghan an aven, akar gumazamiziba men ikirimirim akiramiba, ko Godin ziam fer arazibar akaba, ko isar ekiabar dughibar araziba iti, eghti gumazamiziba deraghvira dagh fogh dar gin mangam.

Arazir kabar mingarim kamakin: God a bar zue. A bar arazir aghuiba ko voroghira itir arazibagh ami. Kamaghin amizi, a tuavim Israelian akazi, me uan ikirimirim deraviram an gan, egh Godin boroghin ikiam. God uabi bar arazir aghuiba ko arazir voroghira itibagh ami, e uaghan a ko uari akuva, arazir a ifongezibar amuam. Bizir kam, a bizir bar faragha zuim, akinafarir kam a migei.

Israelian gumazamizir igiaba Godin akabagh fofoghasa, me Ofa Gamir Gumazibar Ingangaribar Akinafarimin sapta 16 ko 7in gari. Saptan kabar akar aghuir aviriba, gumazamiziba isi arazir aghuibara amusi men sure damuam. Akar kabar mam, Iesus gin uaghan an gun migei. Gumazamizir aviriba sapta 19:18in itir

Arazibagh fo, “Ni uabira uabi gifongezi moghin, gumazamizir igharazibagh ifongegh.”

Ofabar Araziba

(Sapta 1--7)

¹⁻² Ikiavira Itir God, uabi bativamin Purirpenimin ikia, Israelia mikimasa Mosesin diazi a izi, ezi a kamaghin a migei, “Ian gumazitam Ikiavira Itir God bagh, ofan tam inigh mangisi, a uan bulmakaun tam, o sipsipin tam, o memen tam inigh mangi.”

Ofan bar isia mighiriba

³ Egha Moses ua kamaghin migei, “Gumazitam izi ofan bar isia mighirim damusi, a uan bulmakaun okoruamin tongin bulmakaun apurir tam iniam, kar bulmakaun bar aghuir duaba an mikarzim gasighasighizir puvatizitam, a inigh mangi, Ikiavira Itir Godin navim an deraghsi, a bulmakaun kam inigh God bativamin Purirpenimin tiar akamin mangi. ⁴ Egh ofan bar isia mighirim damusi uan dafarim isi, bulmakaun kamın dapanim gisin anetigh, eghti Godin navim gumazir kamın deraghti, an ofan kam inighiva an arazir kuraba gin amadagham. ⁵ Egh a Ikiavira Itir Godin damazimin, bulmakaun kam misueghti, Aronin otariba, me ofa gamir gumaziba, me bulmakaun ghuziba isi, God bativamin Purirpenimin tiar akamin boroghin itir ofa gamir dakozimin miriar 4plan da kavamang. Egh kamaghira me ghuzir kamın Ikiavira Itir God bagh ofa damu. ⁶ Eghti gin gumazir kam, ofan bar isia mighirimın

bulmakaun kamın inim adegħ, an tuziba aghorariğh. ⁷⁻⁹ Egh asizimın muriam ko suemning, a deraghvira da ruegh. Eghti ofa gamir gumazim Aron, an ovavir boriba izi, daziba ofan bar isia miğhirimın dakozim darigh, egh dar aborogh. Egh me dapanim ko ovim ko asizir otevíba bar da isi deraghvira avim darighti, avim dar isi mangiti da bar miğhirighti, averenir kinim otogh. Eghti Ikiavira Itir God ofan asizir kamın mughuriam baregh, a gifuegh navir aghuim an ikiam.

¹⁰ “Eghti gumazitam ofan bar isia miğhirim damusi, a uan asizibar okoruamın tongin sipsip o memen tam inigh, a sipsipın apurim o memen apurir bar aghuir duaba an mikarzim gasighasighizir puvatizitam inigh izi. ¹¹ Egh Ikiavira Itir Godın damazimın an ofa gamir dakozimın boroghın danganir notın amadaghan iti naghın, asizim misuegħti an aremegħ. Eghti Aronın otariba, me ofa gamir gumaziba, me izi asizir ghuziba inigh, ofa gamir dakozimın 4plan miriabar da kavamang. ¹²⁻¹³ Eghti gumazir kam, asizim aghorariğh, egh an muriam ko suemning deragh aning ruegh. Eghti ofa gamir gumazitam daziba ofa gamir dakozim darigh, dar aborogh, egh asizimın dapanim ko ovim, ko asizir naba ofa gamir dakozimın avimın deraghvira dar arikigh. Egh ofa gamir gumazim, ofan bar isia miğhirir kam isi Ikiavira Itir God daningam, eghti avim dar isi mangiti da bar miğhirighti, averenir kinim otogh. Eghti Ikiavira Itir God ofan asizir kamın mughuriam baregh, egh a gifuegh navir aghuim an ikiam.

¹⁴ “Eghti gumazitam Ikiavira Itir God bagħ

kuarazimın ofan bar isia mighirizim damusi, a kuarazir me kamaghın diborim, bunbam a inigh ofa gamir gumazim bagh mangi. ¹⁵ Eghti ofa gamir gumazim kuarazir bunbam inigh ofa gamir dakozimın mangi, egh an firim ruivighti an aremegh. Egh a bunbamın dapanim asigh, egh ofa gamir dakozimın a tuaghti avim an isi mangiti a bar mighirighti, averenir kinim otogh. Egh a bunbam ruivighti an ghuzim ofa gamir dakozimın miriam giri. ¹⁶ Egh a bunbamın ariziba asigh, an forivtarir dagheba itim isi, aruem anadi naghın, danganir me ofa gamir dakozimın avereniba arizi naghın anetigh. ¹⁷ Egh gin ofa gamir gumazim bunbamın avizimningın suiragh, an namnam abikigh, egh an avizimning bar aning asian marki. Egh aneteghti, avim bar an isi mangiti a bar mighirigh, averenir kinimın otogh. A kamaghın damuti, Ikiavıra Itir God ofan bar isi mighiramimın kuarazir kamın mughuriam baregh, egh a gifuegh navir aghuim an ikiam.”

2

Wit tuamin ofaba

¹ Egha God Israelia mikimasa kamaghın Moses migei, “Gumazitam witin ovizibar Ikiavıra Itir Godin ofa damusi, a witin iniba amisevegh dar dagheba inigh faragh plauan aghuimın ingarigh, egh a inigh izi. Egh a olivin boreme ko migharir mughuriar aghuim zuim itir pauran me iter balsamın eborimın ingarizim isi plauan kam gisin aning ingegh, ² egh a inigh Aronın adarazir ofa gamir gumaziba bagh mangi. Eghti ofa gamir

gumazitam uan dafarim plauan kam darugh, egh a plauan muziaritam, ko migharir mughuriar aghuim zuim itir pauran me iter balsamin eborimin ingarizim, aningin dafarir izivirizim inigh ofa gamir dakozimin a tuaghti, avim an isi mangiti a bar mighirighti, averenir kinim otogham. Plauan muziarir gumazim Ikiavira Itir Godin ofa gamizir kam, bar plauan namin danganim iniam. Eghti Ikiavira Itir God, wit tuer ofan kamin mughuriam baregh, egh a gifuegh navir aghuim an ikiam. ³ Eghti plauan nam, an ofa gamir gumazibar daghem. Plauan kaba, gumaziba da inigha iza Ikiavira Itir God bagha ofa gami. Kamaghin amizi, da bar zuegha Godin bizibara, eghti gumazir kiniba da inian kogham. Ofa gamir gumazibara, da iniam.

⁴ “Eghti ia bret, bretba tuer danganimin aven a tuagh an nam inigh, Ikiavira Itir Godin ofa damusi, ia yis sara veregh an damuan marki. Ia plaua inigh olivin borem sara a veregh, egh ia bretin damigh an ofa damu. Kamaghin, ia bretin damuan aghuaghiva, ia bretin baravim damigh, egh olivin borem a daghuigh. ⁵ Egh ia ofa bagh ainin baravim gisin plaua tusi, ia plauan aghuir yis bar puvatizim inigh. Egh ia faragh olivin borem sara a veregh, egh a tu. ⁶ Ia plauan kam bar a nguemsirigh, borem a gingegh Ikiavira Itir God bagh ofa damu. ⁷ Egh ia ofa damuamin bretin ingar miner ekiamin a tuagh, plauan bar aghuir yis puvatizim inigh, faragh olivin borem sara a veregh a tuagh. ⁸ A isigh givaghti, ia bretin kam inigh ofa gamir gumazitam danighti,

a Ikiavira Itir Godin ofa damusi a inigh ofa gamir dakozimin mangi. ⁹ Egh gin ofa gamir gumazim Bretin akuar muziaritam inighti, Bretin Ikiavira Itir Godin ofa gamizir kam, bar Bretin namin danganim inigham. Eghti a ofa gamir dakozimin a tuaghti avim a isi mangiti a bar mighirighti, averenir kinim otogh. Eghti Ikiavira Itir God, wit tuer ofan kamın mughuriam baregh, egh a gifuegh navir aghuim an ikiam. ¹⁰ Ezi Bretin akuar naba, da ofa gamir gumazibar dagheba. Bretin kaba, gumaziba da inigha iza Ikiavira Itir God bagha ofa gami. Kamaghın amizi, da bar zuegha Godin bizibara, eghti gumazir kiniba da inian kogham. Ofa gamir gumazibara, da iniam.

¹¹ “Ia yis isi, Bret ko plaua datigh a veregh a inigh Ikiavira Itir God bagh mangan marki. Guizbangira, ia yis o hani isi ofa datigh a tuaghti, a bar mighirighti, ia Ikiavira Itir God daningan bar marki.

¹² “Ia witin akuar faragh azenimin miseveziba inigh, yis ko hani dar atigh Ikiavira Itir God bagh mangiti, deragham. Ezi ofan yis o hani itim, ia ofa gamir dakozimin a tuan marki, eghti an mughuriar aghuim Ikiavira Itir Godin mangan marki. ¹³ Amangsizim, an Akar Dikirizir Gavgavir ia God ko amizimin ababanım gami, kamaghın amizi, ia amangsizim isi wit tuer ofaba bar dar arikigh. Egh ia amangsizim ofan tam darighsi okinighnighan marki. Bar marki.

¹⁴ “Ia azenimin faragha witin ovizir misevezir akuaba inigh, egh Ikiavira Itir Godin ofa damusi, ia faragh Bretba tuer danganimin aven da tusi, da nguemsirigh, egh da inigh Ikiavira Itir God bagh

mangi. ¹⁵ Ezi wit tuer ofan kam, ia olivîn borem ko, mîgharir mughuriar aghuim zuim itir pauran, me iter balsamîn eborimîn ingarizim isi witiñ nguemsîrîzir kam gisin aning ingegh. ¹⁶ Eghti ofa gamir gumazim, witiñ kamîn muziaritam ko, olivîn borem ko mîgharir mughuriar aghuim zuim itir pauran me iter balsamîn eborimîn ingarizim, bar ada inigh, ofa gamir dakozimîn avimîn da tueghti dar mughuriam otivam. Witiñ nguemsîrîzir muziarir gumazim Ikiavîra Itir Godîn ofa gamizir kam, bar witiñ namîn danganim iniam. Eghti Ikiavîra Itir God, wit tuer ofan kamîn mughuriam baregh, egh a gifuegh navir aghuim an ikiam.”

3

God ko navir vamîra ikiamin ofaba

¹ Egha God Israelia mikîmasa kamaghîn Moses migei, “Gumazitam, Ikiavîra Itir God ko navir vamîran ikiamin ofa damusi, a bulmakaun ofa damusi ifongegh, kamaghîn a bulmakaun apurim o bulmakaun amebâr bar aghuir, duatam an mikarzim gasîghasîghizir puvatîzir tam inigh, Ikiavîra Itir Godîn damazimîn izi. ² Gumazir kam uan bulmakau inigh God bativamin Purirpenimîn tiar akamîn mangi, egh uan dafarim isi faragh bulmakaun dapanim datigh, egh a misueghti an aremegh. Eghti Aronîn adarazir ofa gamir gumaziba, me bulmakaun kamîn ghuziba inigh, ofa gamir dakozimîn 4plan mîriabar da kavamang. ³ Eghti gumazir kam God ko navir vamîra ikiamin ofa bagh, bulmakaun akuar taba inigh Ikiavîra Itir God danighti, ofa gamir gumaziba ofan mîn

avimîn da tuegh. Bulmakaun akuar kaba dar kara. An navim ko muriaba avarazir oviba bar ada inigh. ⁴ Egh an ogiagharimîn itir ovizimning, ko aningîn ovim sara, ko beramîn akuar aghuim inigh.

⁵ “Eghti Aronîn adarazir ofa gamir gumaziba, bizir kaba ko ofan bar isia mighiriba inigh, ofa gamir dakozimîn da tueghti, avim bar dar isi mangiti da bar mighirighti, averenir kinim otogham. Eghti Ikiavira Itir God ofan asizir kamîn mughuriam baregh, egh a gifuegh navir aghuim an ikiam.

⁶ “Eghti gumazitam Ikiavira Itir God ko navir vamîran ikiamin ofa damusi, a uan sipsip ko memebar okoruabar tongîn asizir apurim o asizir amebam inigh, kar sipsip o memen bar aghuir duaba an mikarzimîn puvatizim. ⁷ Egh gumazir kam sipsipîn tamîn ofa damusi, kamaghîn ana inigh Ikiavira Itir Godîn damazimîn izi. ⁸ Egh a uan dafarim isi sipsipîn kamîn dapanim gisîn datigh, egh a God bativamin Purirpenimîn tiar akamîn boroghira sipsip misueghti an aremegh. Eghti ofa gamir gumaziba asizir kamîn ghuziba isi, ofa gamir dakozimîn 4plan miriabar da kavamang. ⁹ Eghti gumazir kam, God ko navir vamira ikiamin ofa bagh, sipsipîn asizir akuar taba inigh Ikiavira Itir God daningti, ofa gamir gumaziba ofan mîn da tuam. Sipsipîn ovir kaba bar, kar an navim ko muriam avarazir oviba, ko an puer mingarir akiragharimîn boroghira itir ovir bar ekiam itiba inigh. Egh an oviba itir puer mingarir akiragharimîn boroghira itim atugh, an ovir kaba bar da inigh. ¹⁰ Egh an ogiagharimîn

itir ovizimning, ko aningın ovim sara, ko beramın akuar aghuim inigh. ¹¹ Eghti ofa gamir gumazim bizir kaba isi, Ikiavira Itir God bagh daghemın ofan mın, ofa gamir dakozim gisın avimın da tu mangiti da bar mighirighti, averenir kinim otogham.

¹² “Eghti gumazitam memen ofa damusi, an a inigh Ikiavira Itir Godın damazimın mangi. ¹³ Egh a uan dafarim isi memen dapanim gisın datigh, egh God bativamin Purirpenimın tiar akamın boroghın a misueghti an aremegh. Eghti Aronın adarazir ofa gamir gumaziba an ghuziba isi ofa gamir dakozimın 4plan miriabar da kavamang. ¹⁴ Eghti gumazir kam memen ovir misaziaba inigh Ikiavira Itir God danıngti, ofa gamir gumaziba ofan mın da tuam. An an navim ko muriam avarazir oviba bar da inigh. ¹⁵ Egh an ovizir pumuning, ko aningın ovim sara inigh, memen beramın akuar aghuim inigh. ¹⁶ Eghti ofa gamir gumazim bizir kaba isi, Ikiavira Itir God bagh daghemın ofan mın, ofa gamir dakozimın da tueghti, avim dar isi mangiti da bar mighirighti, averenir kinim otogh. Eghti oviba bar, da Ikiavira Itir Godın bizibara. ¹⁷ Ia Israelia, ian tav asızir ovim, o ghuzir tabar aman marki. Bar markiam. Ia ko ian ovavir borir gın otivamiba arazir kamın gıntıgh mamaghıra iki. Egh ia mangi managh iki, ia arazir kamın gın mangivıra iki.”

4

Arazir kuraba gın amadir ofaba

¹⁻² Ikiavira Itir God Israelia mikimasa kamaghın Moses mikeme, “Gumazitam o amizitam deragha

fozir puvatigha, arazir kuram gamua Ikiavira Itir Godin Akar Gavgavir e mikemezir tam abighiva, kamaghin, a ofan kabar amu.”

Ofa gamir gumazibar dapanimin arazir kuraba gin amadir ofa

³ Egha Moses ua kamaghin migei, “Ofa gamir gumazibar dapanim arazir kuram damighti, an arazir kurar kam gumazamizibar amuti, me bar osimtizim ikiam. Kamaghin, a bulmakaun apurir bar aghuir duaba an mikarzimın puvatizir tam inigh. Egh uan arazir kuraba gin amangisi, Ikiavira Itir God bagh arazir kuraba gin amadir ofa damigh. ⁴ A bulmakaun kam inigh God bativamin Purirpenimın itiar akamin mangigh, dafarim an dapanim gisin datigh, egh Ikiavira Itir Godin damazimın a misueghti an aremegh. ⁵ Egh ofa gamir gumazibar dapanim bulmakaun ghuzitam inigh, God bativamin Purirpenimın aven mangi. ⁶ Egh nir ekiar Bar Anogoroghezir Danganim modozimın boroghın mangi, uan dafar puzir tam isi ghuzim darugh, egh ghuzir muziarim isi, Ikiavira Itir Godin damazimın, inir ekiamın a gasivamang. A 7plan dughiabar kamaghin damu. ⁷ Egh a pauran mughuriar aghuim tuamin ofa gamir dakozim iti naghın mangi, God bativamin Purirpenimın aven Ikiavira Itir Godin damazimın tughiv iki. Egh a ghuzitaba isi ofa gamir dakozimın mikebabar itir bulmakaun kombar mın garir biziba bar dar aghuigh. Egh a bulmakaun ghuzir nar ikiavira itir kaba, inigh asiziba bar isia mighirir ofa gamir dakozir azenan itimın mangi, God bativamin Purirpenimın tiar akamin

boroghın tughıv iki. Egh da isi ofa gamir dakozir kamın mıngarım gıngagh.

⁸ “Egh arazir kuraba gın amadir ofan kam bagh, a bulmakaun kamın navim ko muriaba avarazir oviba bar ada inigh, ⁹ egh an ovızir pumuning ko, aningın ovim sara inigh, egh an beramın akuar aghuim inigh. ¹⁰ Egh ofa gamir gumazibar dapanim, ovir misaziar kaba bar isia mighırir ofa gamir dakozimın da tueghtı da bar isigh mighırigham, eghtı averenir kınimra ikiam. An ofan arazir kam mati, me God ko navir vamıran ikiamın ofa, me bulmakaun oviba inigha ofa gami. ¹¹⁻¹² Egh a bulmakaun apurir kamın asızir naba inigh, an inim ko tuziba ko dapanim, suemning ko dafarimning, muriam ko buariba, bar ada inigh, nguibar me itimın azenan mangıva, me avimın avereniba inger danganımın, Godın damazımın zuezir danganımın mangı. Egh averenir pozim gısın daziba arigh avim daborogh asızir nar kaba tueghtı da bar isightı averenir kınim otogham.”

Gumamazibar arazir kuraba gın amadir ofaba

¹³ Ikiavıra Itir God Israelia mikımasa kamaghın Moses mikeme, “Israelian gumamazıba deraghvıra foghan koghıva, Ikiavıra Itir Godın Akar Gavgavir me mikemezir mam abigh, kamaghın me arazir kuram gami. Me fozir pu-vati, me arazir kuram gami, egha guizbangıra me uan arazir kamın me osımtızim iti. ¹⁴ Me gın uan arazir kuram gıfogh, egh a gın amangısı, me uan asızibar tongın bulmakaun igiar apurir

tam inigh an ofa damu. Me arazir kuraba gın amadir ofan kam inigh God bativamin Purirpenimin izi. ¹⁵ Eghti Ikiavıra Itir Godın damazimin Israelian gumazir dapaniba uan dafariba isi, bulmakaun apurir kamın dapanim datigh, egh me a misueghti an aremegh. ¹⁶ Eghti ofa gamir gumazibar dapanim bulmakaun apurir kamın ghuzitaba inigh, God bativamin Purirpenimin aven mangi. ¹⁷ Egh nir ekıar Bar Anogoroghezir Danganım modozimin boroghın mangi, uan dafar puzir tam isi ghuzim darugh, egh ghuzir muziarım isi Ikiavıra Itir Godın damazimin, inir ekıam gasıvamang. A 7plan dughiabar kamaghın damu. ¹⁸ Egh a pauran mughuriar aghuım tuamin ofa gamir dakozir Purirpenimin aven iti naghın mangi, egh God bativamin Purirpenimin aven Ikiavıra Itir Godın damazimin tughiv iki. Egh a ofa gamir dakozir kamın ghuzitaba isi, bulmakaun kombar mın garir biziba bar dar aghuigh. Egh bulmakaun ghuzir nar ikiavıra itir kaba, a da inigh asıziba bar isia mighirir ofa gamir dakozimin mangi, God bativamin Purirpenimin tiar akamın boroghın tughiv iki. Egh da isi ofa gamir dakozir kamın mingarım gingegeh. ¹⁹ Egh gın a bulmakaun ovıba bar da inigh asıziba bar isia mighirir ofa gamir dakozimin da tueghti da bar isigh mighirighti, averenir kinimra ikiam. ²⁰ Ofa gamir gumazibar dapanim, uabi uan arazir kuraba gın amadir ofa gami moghın, a kamaghıra bulmakaun kam damigh. Ezi kamaghıra ofa gamir gumazibar dapanim, gumazamizibar arazir kuraba gın amangisi ofa damuti, God men arazir kuraba gın amangam. ²¹ Eghti a

gîn bulmakaun asizir naba bar ada inigh, nguibar me itimîn azenan mangîgh avimîn bar ada tuegh, mati a uabi uan arazir kuraba gîn amangasa bulmakaun ofa gami. Bulmakaun kam, gumazamiz-iba bar men arazir kuraba gîn amadir ofa.”

Gumazir dapanibar arazir kuraba gîn amadir ofaba

²² Ikiavîra Itir God Israelia mikimasa kamaghîn Moses mikeme, “Gumazir dapanitam deraghvîra foghan koghîva, Ikiavîra Itir Godîn Akar Gavgavir e mikemezir tam abigh, kamaghîn an arazir kuram gami. A fozir puvati, an arazir kuram gami, egha guizbangîra a uan arazir kamîn an osîmtîzim iti. ²³ A gîn uan arazir kurar kam gîfogh, egh a gîn amangîsi, memen apurir aghuitam inigh, duatam an mikarzimîn ikian marki, egh ana inigh ofa bagh izi. ²⁴ Egh Ikiavîra Itir Godîn damazimîn a dafarim isi memen dapanim gisin datîgh, egh danganir me ofan bar isia mîghîribar asîzibav sozimra tugh, memen kam misueghti an aremegh. Memen kam, an arazir kuraba gîn amadir ofa. ²⁵ Eghti ofa gamir gumazim, arazir kuraba gîn amadir ofan kam bagh, uan dafarir puzir tam isi memen ghuzim darugh, egh ghuzir muziaritam isi asîziba da bar isia mîghîrir ofa gamir dakozimîn, ofa gamir dakozimîn mîkebabar itir bulmakaun kombar mîn garir biziba bar dar aghuigh. Egh ghuzir naba isi asîziba bar isia mîghîrir ofa gamir dakozimîn mîngarim gingegh. ²⁶ Egh a memen oviba ofa gamir dakozimîn, da tueghti da bar isigh mîghîrighti, averenir kinim otogh. Ofa gamir gumazim arazir kamra damu,

mati me God ko navir vamıran ikiamin ofabar mın me meme misogha an oviba isa ofa gami. Ezi kamaghıra, ofa gamir gumazim, gumazir dapanir kamın arazir kuraba gın amangisi ofa damu, eghti God an arazir kuraba gın amangam.”

Gumazir kinibar arazir kuraba gın amadir ofaba

²⁷ Ikiavıra Itir God, Israelia mikımasa kamaghın Moses mikeme, “Gumazir kinitam o amizir kinitam deraghvıra, foghan koghıva, egh Ikiavıra Itir Godın Akar Gavgavir e mikemezir tam abigh, kamaghın an arazir kuram gamızı, arazir kurar kamın osımtızim an iti. ²⁸ Egh a gın bizir kam gifogh, egh uan arazir kuram gın amangisi ofa damuam. A memen amebar aghuir duaba an mikarzimın puvatızimra inigh, egh uan arazir kurar an amizim bagh ofa damusi a inigh izi. ²⁹ Egh a uan dafarim isi memen dapanim gısın datigh, danganir me ofan bar isia mighırıbar asızıbav sozi naghıra tugh, a misueghti an aremegh. Memen kam, an arazir kuraba gın amadir ofa. ³⁰ Eghti ofa gamir gumazim uan dafarir puzir tam isi memen ghuzim darugh, egh ghuzir muziarir taba isi asızıba bar isia mighırır ofa gamir dakozımın mangı, ofa gamir dakozımın mıkebabar itir bulmakaun kombar mın garir bizıba bar dar aghuigh. Egh a ghuzir nar ikiavıra itim inigh, asızıba bar isia mighırır ofa gamir dakozımın mıngarım gıngegh. ³¹ Egh a memen ovıba bar da inigh, ofa gamir dakozımın da tuegh. Ofa gamir gumazim arazir kamra damu, mati

me God ko navir vamiran ikiamin ofabar min me meme misogha an oviba isa ofa gami. Egh oviba ofa gamir dakozimin da tu mangiti da bar mighirighti, averenir kinim otogh. Eghti Ikiavira Itir God, ofan kamın mughuriam baregh, egh a gifuegh navir aghuim an ikiam. Kamaghira, ofa gamir gumazim, gumazir kinir kamın arazir kuraba gin amangisi ofa damuti, God an arazir kuraba gin amangam.

³² “Eghti gumazitam uan arazir kuraba gin amangisi sipsipin ofa damusi, a sipsipin amebur aghuir duaba an mikarzinin puvatizimra inigh izi. ³³ Egh a uan dafarim isi sipsipin dapanim gisin datigh, danganir me ofan bar isia mighiribar asizibav sozi naghin tugh, a misueghti an aremegh. Sipsipin kam, an arazir kuraba gin amadir ofa. ³⁴ Eghti ofa gamir gumazim, asiziba bar isia mighirir ofa gamir dakozimin mangi, uan dafarir puzir tam isi sipsipin ghuzim darugh, egh ghuzir muziarir taba isi ofa gamir dakozimin mikebabar itir bulmakaun kombar min garir biziba bar dar aghuigh. Egh a ghuzir nar ikiavira itim inigh, egh asiziba bar isia mighirir ofa gamir dakozimin mingarim gingegh. ³⁵ Egh a sipsipin oviba bar da inigh ofa gamir dakozimin da tuegh. Ofa gamir gumazim arazir kamra, mati arazir me God ko navir vamiran ikiamin ofabagh amibar min, a sipsipin kamın oviba inigh ofa damu. An an oviba tueghti da bar isigh mighirighti, averenir kinim otogham. Kamaghira, ofa gamir gumazim, gumazir kinir kamın arazir kuraba gin amangisi ofa damu, eghti God an arazir kuraba gin amangam.”

5

Arazir kurar igharagha garir maba g'in amadir ofaba

¹ Ikiavira Itir God Israelia mikimasa kamaghin Moses mikeme, "Gumazitam gumazir igharazimin garima, a bizim gami, o a gumazir igharazim barazima, a bizim mikeme, ezi gin jas, kotin aven bizir kamın gun mikimasa an diagha an azangsi. Ezi gumazir kam kotin aven bizir a fozir kamın gun mikemezir puvati. Kamaghin an arazir kuram Godin damazimin a gamigha osimtizim iti.

² "Eghti gumazitam deragh nighnighan kogh, God mikemezir bizir mizezir tamın porogham, gumazir kam a Godin damazimin mize. A mati asizir atiar aremezir kuam, o nguibamin asizir kuar Godin damazimin mizezim, o asizir davaragha aruir Godin damazimin mizezim. Asizir kam ti aremezi, an kuam pura nguazim girighav iti. Ezi gumazir kam deragha ganizir puvatigha iza, asizimin porogha Godin damazimin mize. Egh gin a uan arazir kurar an amizibagh foghti, arazir kurabar osimtizim an ikiam.

³ "Eghti gumazitam deragh nighnighan kogh, egh Godin damazimin bizir mizezir gumazim o amizimin mikarzimın itimin porogh, gumazir kam Godin damazimin mizegham. Egh gin a uan arazir kurar an amizibagh fogham, eghti arazir kurabar osimtizim an ikiam.

⁴ "Eghti gumazitam deragh nighnighan kogh, bizitam damusi guizbangira pura pin akakagh mikimam, a kamaghin Godin damazimin arazir

kuram gami. Egh gın a uan arazir kurar an amizim gifoghti, an arazir kuramın osımtızim an ikiam.

⁵ “Gumazitam arazir kurar kamaghın gari-tam gami, an osımtızim inigha gıfa, egh a uan osımtızimın gun mikemegh. ⁶ Egh a uan arazir kuramın osımtızim agıvsi sipsipın amebatam o memen amebatam isi ofan mın Ikiavıra Itir God bagh a inigh izi. Eghti ofa gamir gumazim, gumazir kamın arazir kuram gın amangisi, asızir kamın ofa damuti, God an arazir kuram gın amadagham.

⁷ “Arazir kuramın osımtızim itir gumazim, onganarazim damu sipsip ko meme givezamin dagıaba otevegh, a kuarazir bunbar pumuning inigh uan osımtızim agıvsi Ikiavıra Itir God bagh izi. Eghti bunbar tam, arazir kuraba gın amadir ofan otogham, eghti bunbar igharazim, ofan bar isia miğhirimın otogham. ⁸ Gumazir kam aning inigh ofa gamir gumazim bagh mangiti, a kuarazir bunbar tam inigh arazir kuraba gın amadir ofa damu. Ofa gamir gumazim bunbamın firim ruivighti an aremeghti, an an dapanim asian marki. ⁹ Egh a ghuzir muziarim inigh ofa gamir dakozimın miriamın a kavamang, bunbamın firim ruivighti an ghuzir naba bar ofa gamir dakozimın mingarim giram. Kuarazir bunbar kam, an arazir kuraba gın amadir ofa. ¹⁰ Egh gın a bunbar igharazimın, bar isia miğhirir ofa damu. A ofan kamın arazimın gın mangi. Egh kamaghıra ofa gamir gumazim, gumazir kamın arazir kuraba gın amangisi a bagh ofa damu, eghti God an arazir kuraba gın amadagham.

11 “Gumazir osımtızim itim, bar dagıabagh asaghıva kuarazimning givezan iburagh, a 1 kilogrem plauan aghuitam inigh izi. Egh, a wıtın ovızim tuer ofan mın amızı moghın, an olivın borem ko, mıgharir mughuriar aghuim zuim itir pauran me iter balsamın eborımın ingarızim isi a gıngan marki. Puvatı, plauan kam, kar arazir kuraba gın amadır ofa. 12 Egh a ofa inigh ofa gamir gumazim bagh mangı, eghti ofa gamir gumazim, uan dafarım isi plauan kam darugh, plauan dafarır izıvırızim inigh ofan ıgharazıba sara ofa gamir dakozımın a tuaghti, avım an isi mangıtı a bar mıghırıghtı, averenır kınım otogham. Plauan muzıarır kam, gumazır İkiavıra İtir Godın ofa gamızır kam, plauan nam bar an danganıım ini. Kar arazır kuraba gın amadır ofa. 13 Tuavır kamra ofa gamır gumazım, gumazır kamın arazır kuram bagh ofa damıghtı, God an arazır kuraba gın amadagham. Eghti ikiavıra itir plauan naba, ofa gamır gumazıba da inigh dar amam, matı wıtın ovızır nar me ofa bagha tueba.”

Osımtızıba agevır ofaba

14 İkiavıra İtir God İsraelıa mıkımasa kamaghın Moses mıkeme, 15 “Gumazıtım o amızıtım deragha fozır puvatıgha, İkiavıra İtir God danıngamın bizıba bakınıghnıgh, egha an arazır kuram gamı. Egh gumazır kam İkiavıra İtir Godın ofa damu, bizır kam ikarvagh uan osımtızım ağıvaghım. Ofa gamır gumazım a mıkemeghti, a uan asızıbar okoruabar tongın sipsipın apurır bar aghur duaba an mıkarzımın puvatızıtım inigh izi. Ofa gamır gumazım, sipsipın gumazım

inigha izezir kamın ivezimın dibobonim atıgham. Kar osımtızim agevir ofa. ¹⁶ Eghtı dagıar a isa Ikiavıra Itir God ganıngızir puvatızir kaba, a datırıghın a danıng, egh ua dagıataba isi dagh isın datıgh. A pura 5plan biziba ini, kamaghın a 6plan biziba, bizir kaba ikaragham. Egh da isi ofa gamir gumazim danıngıgh. Eghtı ofa gamir gumazim, sipsipın kam inıgh, gumazir kamın osımtızim ağıvamin ofa damu, eghtı God an arazir kuraba gın amadagham.

¹⁷ “Gumazitam o amizitam deragh nıghnıghan kogh, Ikiavıra Itir Godın Akar Gavgavitam abıgham, kamaghın an arazir kuram gamıgha Godın damazımın osımtızim iti, egh izezir kuram iniam. ¹⁸ Kamaghın amizi, a uan asızıbar okoruabar tongın sipsipın apurir bar aghuir duaba an mıkarzımın puvatızitam inıgh, ofan mın ofa gamir gumazim bagh mangı, egh uan arazir kurabar osımtızıba akır da ağıfagh. Eghtı ofa gamir gumazim sipsipın gumazim inıgha izezir kamın ivezim diborogh a datıgh. Eghtı gumazim sipsipın kamagh garitam, ofa gamir gumazim bagh a inıgh izıti, a gumazir kamın osımtızim agevir ofa damıghtı, God an arazir kuraba gın amadagham. ¹⁹ Sipsipın kam, Ikiavıra Itir Godın damazımın, an osımtızim agevir ofa.”

6

¹ Ikiavıra Itir God Israelia mıkımasa kamaghın Moses mıkeme, ² “Gumazitam o amizitam uan namakamın bizim puram a inıgha, uam a ikarvaghasa akar dıkırızim gamıgha, gın bizir kam

uam a daningan aghua, kamaghin a deraghavira Ikiavira Itir Godin gin zuir puvati, egha an arazir kuram gami. A namakamin bizim okeme, o namakam gifaragha an bizibagh etui, ³ o a bizitamın garima, gumazir igharazim an ovenge, ezi a ifara ghaze, bar guizbangira, ki an ganizir puvati, kamaghin, an arazir kuram gami. ⁴⁻⁵ Gumazir arazir kabagh amim, a Godin damazimin osımtızim inigha gifa. Egh gin a uan osımtızim gifogh, egh an oker arazim ko ifavarir arazimin inizir bizir kaba, a ua da ikaragh. A uan osımtıziba agıvsi ofa damuamin dughiamın, a bizir kaba ikarvagh da isi dar ghuavim daningigh. A faragha 5plan biziba ini, egh a 6plan biziba uam a da ikaragh. ⁶ A sipsipin apuritam inigh ofa gamir gumazim bagh mangi, uan arazir kurabar osımtızim agevir ofan min Ikiavira Itir Godin ofa damu. Ofa gamir gumazim a mikemeghti, a uan asizibar tongin sipsipin apurir bar aghuir duaba an mikarzimın puvatızitam, inigh izi. Ofa gamir gumazim sipsipin gumazim inigha izezir kamın ivezimın dibobonim atıgham. ⁷ Egh ofa gamir gumazim, a gumazir arazir kuram gamizibagh amizimin osımtıziba agıvsi Ikiavira Itir Godin damazimin ofa damuti, God an arazir kuraba gin amadagham.”

Ofan bar isia mighiribar araziba

⁸ Ikiavira Itir God kamaghin Moses mikeme: ⁹ “Ni ofan bar isia mighiribar arazibar gun Aron ko an otaribav mikemegh. Me ofan kam ofa gamir dakozimin a tuagh, egh aneteghti, avim an isi dimangan iki mangiti aminim tiragh. Dimangan avim isi mamaghira iki, egh mungeghan marki.

¹⁰ Eghti gın, ofa gamir gumazim, korotiar rurarir me inir aghuimın ingarizim arugh, egh gın trausiziar otevir me nir aghuimın ingarizim isi aven anerugh, egh gın an ofa gamir dakozimın mangi, ofan bar isi mighiramimın averenim inigh, averenir kam ofan ovim an iti. Egh ofa gamir dakozimın boroghın nguazimın a ingegh. ¹¹ Egh a gın uan korotiam suegh korotiar igharazibar aghuigh, averenir kam inigh men dipeniba itir danganimın azenan mangi, nan damazimın danganir zuezimın anetigh. ¹² Eghti ofa gamir dakozimın avim isi mamaghıra iki, egh mungan marki. Egh mizarazibar zurara, ofa gamir gumazim dazibar avim darigh mamaghıra iki. Egh an asızir bar isia mighırıba inigh, da isi avimın de-
ragh dar arigh da tueghti, da bar isigh mighırighi averenir kınim otogham. Egh a God ko navir vamıran ikiamin ofan ovıba inigh, avir kamın da tueghti da bar isigh mighırighi averenir kınim otogham. ¹³ Avim zurara ofa gamir dakozimın isi mamaghıra iki. Ia avim ateghti a mungeghan marki.”

Wit tuamin ofabar arazim

¹⁴ Ikiavıra Itir God Israelia mikımasa kamaghın Moses mikeme, “Wit tuamin ofabar arazim kamakın. Aronın adarazir ofa gamir gumazitam ofan wit tuamin kam isi nan damazimın ofa gamir dakozimın boroghın mangi, nan akagh na danıngam. Kı Ikiavıra Itir God. ¹⁵ Egh ofan kam bagh, ofa gamir gumazim uan dafarim isi plauan kam darugh, egh dafarir zıvırızimın an plaua inigh, an itir borer muziaritam, ko migharir mughuriar aghuim zuir pauran me iter balsamın

eborimın ingarizim bar a inigh. Egh a bizir kaba bar, da isi ofa gamir dakozimın da tueghti, avim dar isi mangiti da bar mighirighti, averenir kinim otogham. Plauan muziarir gumazim Ikiavıra Itir Godın ofa gamizir kam, bar plauan namın danganim inigham. Eghti Ikiavıra Itir God, witi ofa tuamin kamın mughuriam bareghıva, a gifuegh navir aghuim an ikiam. ¹⁶ Eghti ofa gamir gumaziba plauan nar ikiavıra itibar ami. Me plaua inigh yis puvatizir bretin ingarigh, egh God bativamin Purirpenim avinizir divazimın aven anemi. ¹⁷ Kar ofan dagher nar me iniamba. Plauan kam, ki ofa gamir gumaziba bagha anemisefe. Plauan kam, a bar nan bizimra, mati arazir kuraba gin amadir ofaba ko gumazamizibar osımtıziba agevir ofaba, da nan biziba. Kamaghın amizi, me yis sara bretin kam veregh a tuan marki. Me puram a tuam. ¹⁸ Aronın ovavir boribar tongın gumazibara, me vaghvagh bretin kam amam. Israelia Ikiavıra Itir God bagh ofan bar isia mighirir dagher kaba, merara, da iniam. Egh gin izamin dughiabar zurara, Aronın ovavir boriba, ofan nar kaba ini mamaghıra ikiam. Eghti gumazitam, o bizitam ofan nar kabar poroghıva, a nan bizimram otogh egh bar anogoregham.”

¹⁹ Ikiavıra Itir God kamaghın Moses migei, ²⁰ “Aronın adarazir ofa gamir gumaziba, me igiamra ofa gamir ingangarim isir dughiamın ofan tam damigh. Egh me ofa gamir dughiamın gumazitam amiseveghti, a na bagh ofabar amu. A plauan tam inighti, an osımtızim 1 kilogremın tugh, a mati me dughiabar zurara wit tuer ofan ababanimra inigh. A plauan kamın akuatam

isi mizarazimin ofa damigh, egh aruem magiriti, an akuar namın ofa damu. ²¹ An olivin borem sara bar deragh plauan kam ko a veregh, egh ofa bagh amir ainın baravim gisin plaua tuagh. Egh gın anebighirarigh na daning, ki Ikiavira Itir God. Eghti ki ofan kamın mughuriam baregh, a gifuegh navir aghuim an ikiam. ²² Eghti gın izamin dughiamın, me Aronın ovavir boribar gumazibar tongın, ofa gamir gumazim amiseveghti, an Aronın danganım inigh ofa gamir gumazibar dapanımın otogh, egh a Ikiavira Itir God bagh ofan kamaghıra garım damuam. Ofan kam, a nan bizimra, kamaghın, a ofa ateghti a bar isi mighirighti, averenir kınım otogh. ²³ Ofa gamir gumaziba wıtın ofan kamın muziarir tabar aman marki. Puvati. Me aneteghti a bar isi mighirigh.”

Arazir kuraba gın amadir ofaba

²⁴ Ikiavira Itir God kamaghın Moses migei: ²⁵ “Ni ofan arazir kuraba gın amadir arazibar gun Aron ko an otaribav kemegh. Arazir kam a kamakın. Me arazir kuraba gın amangisi, nan damazımın asızim misuegh ofa damu. Me ofan bar isia mighiribar, asıziba misozir danganımın asızim misueghti an aremegh. Ka bar nan ofa. ²⁶ Ofa gamir gumazim, asızir kam isi arazir kuraba gın amadir ofa damu, egh a uabi God bativamin Purirpenim avınizir divazımın aven asızir tuzir kam amam, kar danganir na baghavıra itim. ²⁷ Eghti gumazitam, ofan kamın asızir tuzımın porogh, egh a nan bizimram otoghıva, bar anogoregham. Eghti asızımın ghuzim inim o bititam gireghti, ia nan Purirpenim avınizir divazımın aven a

ruegh. ²⁸ Ofa gamir gumazim, ofan kam nguazir minemın anevigh, a gın miner kam abikigh. A brasın minemın anevighıva, dipamın deragh a ruva a isegh. ²⁹ Ofan kamaghın garim, a nan bizimra. Kamaghın amizi, ofa gamir gumazıbar adarazir gumazıtam ifongegh, a ofan kamın asızir tuzim ami. ³⁰ Eghtı ofa gamir gumazıbar dapanim, ofan kamın ghuzıtaba inigh, na bativamin Purirpenimın aven mangigh, arazir kuraba gın amangamin ingangarım damutı ofa gamir gumazıba ofan asızir tuzir kam aman marki. Me asızir tuzıba avımın bar da tu mangıtı da mıghırıghtı, averenir kınım otogham.”

7

Osımtızıba agevir ofaba

¹ Ezi İkiavıra İtir God, İsrailia mıkimasa kamaghın Moses mıkeme: “Osımtızıba agevir ofan kaba, da bar Godın bizıbara. Ofan kabar Arazıba kamakın. ² Me ofan bar isia mıghırıba bagha asızıbav sozir danganimın, me osımtızım agevir ofa bagh sipsip misueghtı, an aremegh. Eghtı me sipsipın kamın ghuzıba isi ofa gamir dakozımın 4plan mıriabar da kavamang. ³ Gumazir ofan kam damuamım, a sipsipın ovıba, ko an puer mıngarımın boroghıra itir ovir bar ekıam itıba, ko a navım ko murıam avarazir ovıba inigh. ⁴ Egh an ovızımning ko ovıba sara inigh, egh uaghan sipsipın beramın akuar aghuım inigh. ⁵ Egh ofa gamir gumazım, ofa gamir dakozımın da tueghtı, avım dar isi mangıtı da bar mıghırıghtı, averenir kınım otogham, matı me ofa isa İkiavıra İtir God

ganidi moghin damu. Kar ofan osimtizim agevir ofa. ⁶ Ofa gamir gumazibar adarazir gumazitam, asizir tuzir kam amisi ifuegh anemi. Kar Godin ofa, an ofa gamir gumaziba bagha a ginaba. Kamaghin amizi, me Godin Purirpenim avinizir divazimin aven anemi, kar Godin danganimra.

⁷ “Arazir kuraba gin amadir ofa, ko osimtizim agevir ofa, aning ofan arazir vamira iti. Kamaghin amizi, ofa gamir gumazim, ofan kamagh garir kamning damuva, a uabi, ua bagh ofan kam in asizir tuzim iniam. ⁸ Ofa gamir gumazim bar isia mighirir ofa damuva, a ua bagh asizimin inim iniam. ⁹ Egha kamaghira, ofa gamir gumazim, witin ofan me bretba tuer danganimin tueziba, ko witin ofan me nguazir minemin tueziba, ko witin ofan me ainin baravimin tueziba bar, a ua bagh da inigh dar ami. ¹⁰ Witin ofan igharazir me tuezir puvatiziba, maba me olivin boremin sara da vere, maba me pluan ofan kinibagh ami, da bar Aronin adarazir ofa gamir gumazibar biziba. Me da tuiragh dibobonir vamiran gin mangi vaghvagh Aronin adarazir ofa gamir gumazibar aning.”

God ko navir vamiran ikiamin ofaba

¹¹ Egha Ikiavira Itir God, Israelia mikimasa kamaghin Moses mikeme, “Ikiavira Itir God ko navir vamiran ikiamin ofan arazim kamakin. ¹² Gumazitam God minabi a ko navir vamira ikiamin ofan kam damusi ifongegh, an asizir ofan God minabim inigh, egh uaghan yis puvatizir bretin taba sara ofa damu. Bretin kabar kara: pluan me olivin boremin sara veregha ingarizir bretba, ko me olivin boremin aghuizir bisketba, ko olivin borer ekiam avarazir bretba, da inigh

ofa damu. ¹³ Egh a uaghan Bretin rubuzir yis itir taba inigh, egh God ko navir vamıran ikiamin ofan kam sara damuva a minabi. ¹⁴ A Bretin kaba vaghvagh dar akuatam inigh, Ikiavira Itir God daningigh. Bretin kaba, ofa gamir gumazimın dagheba. Ofa gamir gumazir kam, a God ko navir vamıran ikiamin ofan asızimın ghuziba inigh, ofa gamir dakozimın miriabar da kavamang. ¹⁵ Eghti gumazir God minabıva a ko navir vamıran ikiamin ofa gamim, ofa gamir dughiar kamra, an asızir tuzir naba bar dar amegh. An asızir tuziba ateghti, da iki mangi dughiar igharazimın otivan marki.

¹⁶ “Eghti gumazitam, uan akar dikirizir God koma amizim akıramın ofa damusi, o a uan ifongiamın gin mangi ofa damu, o God ko navir vamıran ikiamin ofa damu, egh gumazir kam ofa gamir dughiamın, an asızir kamın tuzir tabar ami, egh amızaraghan uaghan tuzir nabar ameghti, kamaghın deragham. ¹⁷ Egh me dughiar namba 2ın, da gıvaghan koghti, asızir tuzir naba ikivira ikiti, me dughiar namba 3ın avimın bar da tueghti, da bar moghıra isi mighirigh. ¹⁸ Me dughiar namba 3ın asızir tuzir katam ameghti, God gumazir kamın ofan kam inighan kogham. Ofan kam, a Godın damazimın deraghan kogh, egh pura mangigh gumazir kamın akurvaghan kogham. Eghti God suam, nin ofan kam bar mızegha kurizi ki bar an aghua. Eghti gumazir manam asızir tuzir kam amıva, an osımtızim ikiam.

¹⁹ “Eghti God ko navir vamıran ikiamin ofan asızir tuzim, bizir mızırızitamın porogham, a

Godin damazimin zueghan kogham. Eghti me asizir tuzir kam aman marki. Me asizir tuzir kam avimin a tuaghti a bar isi mighirigh.

“Gumazamizir Godin damazimin zueziba, merara God ko navir vamiran ikiamin ofan asizir tuzim ami. ²⁰ Eghti ian tav Godin damazimin zueghan kogh, egh Ikiavira Itir God ko navir vamiran ikiamin ofan asizir tuzim ameghti, me a batueghti, a Ikiavira Itir Godin gumazamizibar ikizimin aven ikian kogham. ²¹ Eghti ian tav uaghan, bizir Godin damazimin mizezir tamın suiragham, ka ti asizir zuezir puvatizitam, o bizir mizegha gumazamizibar mikarzirar itiba, o asizir mizirizir ki aghuaziba, dar suiragh, egh gumazir kam gin ofan asizir tuzir kam ameghti, me a batueghti a Ikiavira Itir Godin gumazamizibar ikizimin ikian kogham.”

Israelia asizir oviba ko ghuzibar aman kogham

²²⁻²³ Ikiavira Itir God, Israelia mikimasa kamaghin Moses mikeme, “Ia bulmakaun oviba ko sipsipin oviba, ko memen oviba, dar aman marki. ²⁴ Ia bulmakaun uabi aremezim o asizir atiam misoghezi aremezim, ia an ovim aman marki. Egh ia ingangarir igharazitam damusi an ovim inighti deragham. ²⁵ Eghti gumazitam, me Ikiavira Itir Godin ofa gamizir asizimin ovitam ameghti, me a batueghti, a ua Ikiavira Itir Godin gumazamizibar ikizimin aven ikian kogham. ²⁶ Ia Israelia, ia managh iti, ia ghuziba sara asiziba ko, ghuziba sara kuarazibar aman marki. Bar marki.

7:26: Jenesis 9:4; Ofa Gami 17:10-14; 19:26; Godin Araziba 12:16; 12:23; 15:23

²⁷ Gumazitam o amizitam, Akar Gavgavir ghuz-ibar aman koghamin kam abighti, me a batueghti, a ua Ikiavira Itir Godin gumazamizibar ikizimin aven ikian kogham.”

Ofan asizir tuzir naba, me ofa gamir gumazibar aningam

²⁸⁻²⁹ Ikiavira Itir God Israelia mikimasa kamaghin Moses migei, “Ian tongin itir gumazitam, God ko navir vamiran ikiamin ofa damusi asizim inigh izi, an asizir otevitam Ikiavira Itir God baghvira anemisefegh. ³⁰ Gumazir kam uabi asizir otevir kam inigh izi, avimin Ikiavira Itir Godin ofa damu. Ikiavira Itir Godin asizir otevir kaba kamakin, asizir ovim ko an amagapamin itir tuzim. Eghti ofa gamir gumazim kamaghin Ikiavira Itir Godin ofa damu. A uan dafarimningin amagapamin itir asizir tuzimin suiragh a fegh a damuti a Godin damazimin ighuavamang. ³¹ Ofa gamir gumazim ofa gamir dakozimin ovim tuaghti, avim an isi mangiti a bar mighirigh, averenir kinim otogham. Eghti Aronin adarazir ofa gamir gumaziba uari damisi, an amagapamin itir tuzim inigh. ³² Eghti asizir kamin agharir guvimin amadaghan itir buaragharim, gumazim a isi ofa gamir gumazim daningigh. Asizir kam, a God ko navir vamiran ikiamin ofa. ³³ Kamaghin Aronin adarazir tongin ofa gamir gumazim, a ghuzim ko ovimin ofa gami, ezi asizir buaragharim, kar an bizim. ³⁴ Ikiavira Itir Godin damazimin fegha ighuavamadir amagapar tuzim, ko asizir kamin agharir guvimin amadaghan itir buaragharim, Ikiavira Itir God, Israelian gumazamizibar ofabar tongin aning inigha, ofa gamir

gumazibagh aningi, kar Aron ko an ovavir boriba. Egh gin otivamin dughiabar zurara, ofa gamir gumaziba ofan otevir kaba iniam. ³⁵ Gumamaziba Ikiavira Itir God bagh avimin ofan amibar tongin, Ikiavira Itir God, asizir tuzir otevir kamning, gin-abagha ghaze, Aron ko an ovavir boriba, dughiar a me gamizi, me an ofa gamir gumazibar otozimin ikegh, zurara mangi, me asizir tuzir otevir kamning iniam. ³⁶ Dughiar kamra, Ikiavira Itir God Israelia migia ghaze, me ofan asizir tuzir otevir kamning isi ofa gamir gumazibar aning. Egh me arazir kam zurara an gin mangivira iki.”

³⁷ Akar Gavgavir kaba bar, kar ofan bar isia mighiriba ko, wit tuer ofaba ko, arazir kuraba gin amadir ofaba ko, osimtiziba agevir ofaba ko, gumaziba misevima me ofa gamir gumazibar otivir ofaba ko, God ko navir vamiran ikiamin ofaba. ³⁸ Israelia gumamaziba puvatizir danganimin itir dughiamin, Ikiavira Itir God, Akar Gavgavir kaba Sainain Mighsiamin da isa Moses ganingi. Dughiar kamnin, Ikiavira Itir God, Akar Gavgaviba Israelia ganiga ghaze, me uan ofaba inigh a bagh izam.

Aron uan otariba ko, ofa gamir ingangariba

8

(Sapta 8--10)

*God gumaziba misivti me ofa gamir gumazibar
otivamin ofa
(Ua Me Ini 29:1-37)*

¹ Ikiavira Itir God kamaghin Moses miġei, ²⁻³ “Ni Aron ko an otariba sara inigh na bativamin Purirpenimin tiar akamin mangi. Egh ofa gamir gumazimin korotiaba ko ingangarir kam bagh me amisivamin olivin borem inigh. Egh arazir kuraba gin amangisi bulmakaun apurir tam ko sipsipin apurimning ko yis puvatizir Bretin akirar izivazir tam, bizir kaba sara inigh God bativamin Purirpenimin mangi. Egh gumazamiziba bar men dighti, me Purirpenimin tiar akamin izi.”

⁴ Ezi Moses Ikiavira Itir Godin Akar Gavgavim baregha an gin zui. Ezi gumazamiziba bar iza God bativamin Purirpenimin tiar akamin uari akufa. ⁵ Ezi a kamaghin me miġia ghaze, “Bizir ki datirighin damuamin kam, Ikiavira Itir God a damuasa na mikeme.”

⁶ Egha Moses Aron ko an otariba inigha iza gumazamizibar damazimin tugha, me gamizi me dipamin uari rue. ⁷ A faraghavira ofa gamir gumazimin korotiar ruarir aven azuim isa Aron garugha, inir ruarir ivariam gitim isa an ivariam gike. Egha Moses korotiar ruarir azenan itim a garu. Egha a korotiar otevir azenan azuim a garugha anemighinasa inir sazir kurkazir aghuiba itim isa an ivariam gike. ⁸ Egha forivtarir inim isa Aronin evarim gike, egha Godin ifongiam gifofoghamin dagiamning isa forivtarir inir an evarimin itim garu. ⁹ Egha inir dapanir asuar ruarim Aronin dapanim gighui. Egha gol medel isa an inir dapanir asuar ruarim gitoro. Medalin kam, kamaghin men aka, kar Ikiavira Itir Godin gumazimra. Ikiavira Itir God Moses mikemezi moghin, Moses arazir kaba bar dagh ami.

¹⁰ Egha Moses, olivın borer God baghvıra iki-amin bizibagh inger kam, inigha ghua, Ikiavıra Itir Godın Purirpenim ginga, bizir an aven itiba sara bar dagh inge. Egha arazir kamın a bizir kaba amisevezi, da bar Ikiavıra Itir Godın bizibara. ¹¹ Egha a olivın borer nam inigha ghua, 7plan dughiabar ofa gamir dakozim ko ofa gamir dakozimın biziba, ko soroghafariba ruer itarir ekiam ko anefamin dakozim, a bar boremin da kavamangi. Egha arazir kamın Moses bizir kaba amisevezi, da Ikiavıra Itir Godın bizibar otifi. ¹² Egha Moses borer muziarim isa Aronın dapanim ginge, ezi arazir kamın an Aron amisevezi, a Ikiavıra Itir Godın ofa gamir gumazimın oto. ¹³ Egha Moses, Aronın otariba inigha iza ofa gamir gumazibar korotiar ruarir aven azuiba isa me gaghua, inir ruarir ivariam gitim isa men ivariabagh ikegha, men dapanir asuabar inir ruariba isa men dapanibagh ighuigha da ifefe. Ikiavıra Itir God Moses mikemezi moghın, Moses arazir kaba bar dagh ami.

¹⁴ Ezi bizir kam gıvazi, Moses arazir kuraba gın amadir ofa damuamin bulmakaun apurimın akua izezi, Aron uan otariba ko uan dafariba isa bulmakaun dapanim gisın da arıki. ¹⁵ Moses bulmakaun kam misuegha, an ghuzir maba ini. Egha uan dafarir puzim isa ghuzim garugha, ghuzir muziariba isa ofa gamir dakozimın mıkebabar itir bulmakaun kombar mın garir biziba bar dagh arıki. Egha arazir kamın a ofa gamir dakozim gamima, a Godın damazimın zue. Ezi Moses ghuzir ikiavıra itiba inigha, ofa gamir dakozimın mıngarim ginge, kar arazir kuraba gın

amangamin arazim. Egha arazir kamın, an ofa gamir dakozim God bagha anemisevezi, a Godın bizimram oto. ¹⁶ Egha Moses bulmakaun navim ko muriaba avarazir oviba bar ada inigha, an ovızir pumuning ko, aningın ovim sara inigha, an beramın akuar aghuim inigha bar ofa gamir dakozimın da tuezi, avim bar dar isia ghua mighırizi, averenir kinimın oto.

¹⁷ Egha a bulmakaun kamın ikiavıra itir asızir naba, kar an iniba, tuziba, ko buariba, a bar da inigha, nguibar me itimın azenan ghua avim gaborogha bar da tue, Ikiavıra Itir God mikemezi moghın, Moses ami.

¹⁸ Egha Moses sipsipın apurir kamningın mam inigha izi. Kar ofan bar isia mighırım damuamin sipsip. Ezi Aron uan otariba ko me uan dafariba isa sipsipın dapanim gisın da ariki. ¹⁹ Ezi Moses sipsipın kam misuegha, an ghuziba inigha ofa gamir dakozimın 4plan mırıabar da kavamangi. ²⁰⁻²¹ Egha a sipsip aghoragharigha, an muriaba ko an suemning deraghavıra da rue. A gın sip-sipın dapanim ko ovim ko an asızir otevir maba sara inigha, bar da isa ofa gamir dakozim gatigha bar ada tuezi, avim bar dar isia ghua mighırizi, averenir kinim oto. Ikiavıra Itir God a mikemezi moghıra, Moses ami. Sipsipın kam, kar bar isia mighırir ofa. Ikiavıra Itir God an mughuriam baregh, a gifuegh, egh navir aghuim an ikiam.

²² Ezi Moses sipsipın apurir igharazim inigha izi, sipsipın kam, ofan me gumazibar amuti me ofa gamir gumazibar otivamim. Ezi Aron uan otariba ko uan dafariba isa sipsipın kamın dapanim gariki. ²³ Ezi Moses sipsip misuegha

an ghuzir muziarim inigha, Aronin kuarir guvimin itir kuarir amirazim, ko an dafarir puzir amebar agharir guvimin itim, ko dagarir puzir amebar suer agharir guvimin itim, dagh aghui. ²⁴ Egha Moses Aronin otariba inigha iza, ghuzir muziariba isa, men kuarir guvibar amadaghan itir kuarir apebar amiraziba, ko men dafarir puzir amebar dafarir guvimin itiba ko dagarir puzir amebar suer guvimin itibagh aghui. Egha sipsipin ghuzir ikiavira itiba bar ada inigha ghua, ofa gamir dakozimin 4plan m̄riabar da kavamangi.

²⁵ Egha sipsipin oviba ini. Kar an navim ko muriam avarazir oviba, ko an puer mingarimin itir ovir bar ekiam ini. Egha an an ovizir pumuning ko, aningin ovim sara inigha, sipsipin beramin akuar aghuim inigha, sipsipin buaragharir agharir guvimin itim ini. ²⁶ Egha Moses ghua, Godin damazimin itir yis puvatizir bret̄ bar izivazir akirar kam bagha ghua, bret̄in ruzir me yis sara tuazir puvatizir mam, ko plauan me olivin borem sara veregha ingarizir bret̄in ruzir mam, ko olivin borer ekiam avarazir bisketin mam ini. Egha a bret̄in kaba isa sipsipin oviba ko buaghagharir agharir guvimin itim gisin ati. ²⁷ Egha gin dagher kaba isa Aron uan otariba ko men dafaribagh atizi, me ofan kam̄in suiragha a fegha a gamizi, a Ikiavira Itir Godin damazimin ighuavamadi. ²⁸ Ezi Moses ua dagher kaba me da da inigha, da isa ofa gamir dakozimin asizir ofan bar isia m̄ghirizim gisin atizi, avim bizir kaba bar dar isizi, da bar m̄ghirizi averenir kinim oto. Ofan kam, a gumazibar amuti me ofa gamir gumazibar otivamin ofa. Ezi Ikiavira

Itir God an mughuriam gifuegha navim an dera. ²⁹ Ezi datirighin Moses sipsipin kamın uan da-farimningin an amagapamin itir asizir tuzimin suiragha a fegha a gamizi, a Ikiavira Itir Godin damazimin ighuavamadi. Ezi me gumazibar amuti me ofa gamir gumazibar otivamin ofan sipsipin apurimin akuar kam, kar Moses uabi damamin asizir tuzim. Moses Ikiavira Itir God a mikemezi moghira bizibagh ami.

³⁰ Egha Moses biziba misevir olivin borer muziarir maba inigha, ghuzir an ofa gamir dakozimin miriam gingezir maba sara ini. Egha ghuzim, ko borem isa, Aron ko an korotiaba sara, da kavamangi. Egha an otariba ko men korotiaba sara, da kavamangi. Egha arazir kamın Moses, Aron ko an otaribagh amizi, me ko men korotiaba Ikiavira Itir Godin bizibara.

³¹ Ezi Moses ghua kamaghin Aron ko an otaribav gia ghaze, "Ia asizir tuzir kam inigh God bativamin Purirpenimin tiar akamin mangi, egh anevigh bretin akiramın itim sara dami. God ia mikemezi moghira, Iarara dar ami. Akirar bret itir kam, me an aven bret isa gumazibagh ami me ofa gamir gumazibar otivasa ofa gami. ³² Egh ia damegh izivagh, asizir tuzir naba ko bretin naba ikivira ikiti, ia avimin da tueghti da bar isi mighirigh. ³³ Egh ia 7plan aruebar God bativamin Purirpenimin tiar akamin azenan mangan marki. Ia kamaghira iki mangi, ian dughiar ofa gamir gumaziba misevir kam givagh. Guizbangira, arazir gumazim gamima an ofa gamir gumazibar otivamin dughiam, a 7plan arueba. ³⁴ Ikiavira Itir God uabi, Akar Gavgavim e mikemegha ghaze,

Ia uan arazir kuraba gın amangisi, arazir kaba bar dar amu. Ezi datirighin ia dagh amigha gifa. ³⁵ Ia arueba ko dimagaribar God bativamin Purirpenimin tiar akamin iki mangi 7plan dugh-abar tugh, egh ia Ikiavira Itir God mikemezi moghin bizibar amu. Egh ia dar amuan kogh, ia arimighiregham. Ikiavira Itir God kamaghin na mikeme.”

³⁶ Mosesin migirigiabar aven, Ikiavira Itir God bizir kabar Aron ko an otaribav keme. Ezi me kamaghira dagh ami.

9

Aron ofan mabagh ami

¹ Moses Aron uan otariba ko, me isa ofa gamir ingangarim bagha me atigha gifa. Ezi dughiar namba 8 otozima, Moses dikavigha Aron ko an otariba ko Israelian gumazir dapanibar diazi, me iza uari akufa. ² Me uari akuvagha itima, a kamaghin Aron migei, “Bulmakaun nguzir igiar apuritam, arazir kuraba gın amadir ofa damusi a inigh. Egh sipsipin apurir aghuir duaba an mikarzimın puvatizitam, ofan bar isia mighirim damusi a inigh izi. Egh ni Ikiavira Itir Godin damazimın aningın ofa damu. ³ Egh ni kamaghin Israelian gumazamizibav kemegh, ‘Ia arazir kuraba gın amadir ofa damusi memen apuritam inigh. Egh ofan bar isi mighiramibar amusi, bulmakaun azenir vamira ititam ko sipsipin apurir azenir vamira ititam inigh, na bagh ofa damu. Ia asizir aghuibara inigh, duatam men mikarzipar ikian marki. ⁴ Egh uaghan ia ofan God ko navir vamira

ikiamim damusi, bulmakaun tam ko sipsipin apuritam inigh. Ia, asizir kamning ko wit tuer ofan ia olivin borem sara verezim, ia aning inigh Ikiavira Itir Godin ofa damu. Dughiar kamra, Ikiavira Itir God ian damazimin otogham, kamaghin amizi, ia ofan kabar amu.’”

⁵ Ezi Aron ko gumazir kaba, me ghua bizir Moses me mikemeziba inigha, God bativamin Purirpenimin boroghin ize. Ezi Israelian gumazamiziba bar, Ikiavira Itir Godin ziam fasa iza an damazimin uari akuvagha tuivighav iti.

⁶ Ezi Moses kamaghin me migei, “Ikiavira Itir God ghaze, ia ofan kabar amuti, Ikiavira Itir Godin angazangarir bar gavgavim ia bativam.”

⁷ Egha Moses kamaghin Aron migia ghaze, “Ni ofa gamir dakozimin boroghin mangi, egh ofan arazir kuraba gin amangamim ko nin ofan bar isi mighirighamim sara damu. Ni ua bagh kamaghin damuti God nin arazir kuraba gin amangiva, gumazamizibar arazir kuraba sara gin amangam. Egh gin, Ikiavira Itir God mikemezi moghin, gumazamiziba isa izir ofaba, ni me bagh ofa damuti God men arazir kuraba gin amangam.”

⁸ Ezi Aron ofa gamir dakozimin boroghin ghugha, bulmakaun apurir igiar kam misuegha, uabi uan arazir kuraba gin amangasa ofa gami.

⁹ Ezi Aronin otariba a bagha asizir ghuziba inigha iza a ganingizi, a uan dafarir puzim isa ghuzim garugha, ofa gamir dakozimin mikebabar itir bulmakaun kombar min garir bizibagh arigha, ghuzir naba an ofa gamir dakozimin mingarim ginge. ¹⁰ Egha gin Aron, arazir kuraba gin

amadir ofan kamın asızir oviba bar ada inigha, ovızimning ko beramın akuar aghuim ini. Egha a bar da ofa gamir dakozimın da tuezı avim bar dar isia zuima da bar mighırizi, averenir kınim oto. Ikiavıra Itir God Moses mikemezi moghin, Aron ami. ¹¹ Egha an asızir tuziba ko iniba inigha, nguibar me itimın azenan ghua da tuezı, avim bar dar isizi da gıfa.

¹² Egha gın Aron ghua, ofan bar isia mighırizim damuasa sipsipın apurir kam misoke. Ezi an otariba asızir ghuzir kaba inigha iza a ganıngizi, an ofa gamir dakozimın 4plan mırıabar da kavamangi. ¹³ Ezi otariba asızir dapanim ko asızir otevir maba sara vaghvagha da inigha iza a ganıngi. Ezi a bar ofa gamir dakozimın da tuezı avim bar dar isia mighırizi, averenir kınim oto. ¹⁴ Ezi an asızir kamın muriaba ko an suemning sara ruegha, bar ada isa ofan bar isia mighırizir kamın mabagh isın da arıki, ezi avim bar dar isi da mighırizi, averenir kınim oto.

¹⁵ Egha Aron gın gumazamizibar ofaba inigha, Ikiavıra Itir God bagha ofa gami. A gumazamizibar ofabar amu men arazir kuraba gın amangamimın meme inigha, a misuegha an ofa gami. Mati a faragha ua bagha uan arazir kuraba gın amangamin asızimın ofa gamizi mokin.

¹⁶⁻¹⁷ Egha an asızir gumazamiziba ofan bar isia mighırizim bagha inigha izezir kamningın mamın ofa gami. An amir ofan kam, arazir me zurara mizarazibar ofa damuamibar gın zui. Egha a plaua inigha witın ofa damuasa a tue. A uan dafarir zivırizimın plauan mabar suigha, ofa gamir

dakozimın da tuezı avim bar dar isia zuima da bar mighırizi, averenir kınim oto.

¹⁸ Egha gın, Aron bulmakau ko sipsipın apurir gumazamiziba God ko navir vamıran ikiamin ofa bagha inigha izezimning misoke. Ezi an otariba asızir kamningın ghuziba inigha a ganıngizi, an ofa gamir dakozimın 4plan mırıabar da kavamangi. ¹⁹ Egha Aron bulmakau ko sipsipın apurimın oviba bar ada ini, kar an puer mingarim boroghıra itir ovir bar ekiam, ko navim ko muriaba avarazir oviba, ko ovızir pumuning, aningın ovim ko beramın akuar aghuim, a bar da ini. ²⁰ Egha me ovir kaba isa asızimningın amagapamning gatigha, bar da inigha ofa gamir dakozimın ghu. Asızir oviba bar, Aron ofa gamir dakozimın da tuezı avim bar dar isia zuima da bar mighırizi, averenir kınim oto. ²¹ Egha a uan dafarimın bulmakau ko sipsipın amagapamning ko agharir guvimın amadaghan itir buaragharimningın suiragha da fegha dagh amizi, da Ikiavıra Itir Godın damazimın ighuavamadi. A Moses mikemezi moghın ami.

²² Aron ofan kaba bar dagh amigha gıvagha, uan agharimning ghufegha, gumazamizibav gıa ghaze, God deraghvıra ia damu. Egha ofa gamir dakozim ategha izaghiri. ²³ Egha Moses ko Aron, God bativamin Purirpenimın aven ghu. Egha aning azenan izir dughiamın, aning ghaze, God deraghvıra bar gumazamizibar amuam. Ezi Ikiavıra Itir Godın angazangarir bar ekiam, azenim girizi gumazamiziba bar an gani. ²⁴ Ezi zuamıra Ikiavıra

Itir God avim amadazi, an ofa gamir dakozimın izaghiri. Egha avim ofan bar isia mighirim ko asizir oviba sara bar adar isi. Ezi gumazamiziba bar bizir kamın ganigha nguazim giregha, guaba nguazim misuegha, pamtemın dia Ikiavira Itir Godın ziam fe.

10

Nadap ko Abihu arazir kurabagh ami

¹ Ezi dughiar kamın Aronın otaribar mamning Nadap ko Abihu, aning pauran mughuriar aghuim zuim tuasa uan itariba ini. Egha aning avir mikiam ko pauran mughuriar aghuim zuim isa itarim gatigha, avir kam inigha ofan mın Ikiavira Itir God bagha ghu. Me fo, Ikiavira Itir God kamaghın garir avim inigh izasa mikemezir puvati. Kamaghın amizi, bizir kam a Ikiavira Itir Godın bizim puvati, ezi an an aghua. ² Egha Ikiavira Itir God, zuamıram avim amadazi, a iza Ikiavira Itir Godın damazimın bar aningın isizi, aning areme. ³ Ezi Moses kamaghın Aron migei, “Ikiavira Itir God, fomıra kamaghın ikiangsıgha ia mikeme, ‘Gumazir nan boroghın iza nan ingangarim gamiba, me bar nan apengan iki deragh na damuva kamaghın fogh suam, ki guizbangıra Ikiavira Itir Godın bar zuezim. Eghti ki uan gavgavim ko angazangarim gumazamizibar akagham. Eghti me nan ziam fam.’” Ezi Aron akar kam baregha mikıman ibura.

⁴ Ezi Moses dikavigha, Aronin ghurir afeziar dozim Usiel, an otarimning, Misael ko Elsafan, aningın diazi, aning ize. Ezi Moses kamaghın aning miği, “Gua roghıra kagh izıva, uan avebamningın kuamning inigh, egh Ikiavıra Itir Godın Purirpenim ategh, saghon mangı danganir e itimın azenan mangı.” ⁵ Ezi aning Moses mikemezi moghın ghua, gumazir kuamning inigha danganir me itimın azenan ghu. Aning gumazir ovengezir kuamningın korotiaba suezir pu. Puvati, Misael ko Elsafan, aningın korotiabar suigha aning amikirigha azenan zui.

⁶ Ezi Moses datirighın, Aron ko an otarir igharazir pumuning, Eleasar ko Itamar, akaba me ganıdi. A kamaghın me miği, “İa apangkuvir arazimın gın mangı gumazir aremezir kamning damuan marki. İa dughiaba zurara uan dapanir arızıba batoghvıra iki. İa da ateghti da pura ikian marki. İa uan apangkuvimın ababanım bagh, korotiaba abıghan marki. İa apangkuvir arazimın gın mangıti, İkiavıra Itir God ia misueghti, ia arımıghiregham. Eghti e İraelian gumazamizıba, İkiavıra Itir God bar puvıram en ataram. Eghti İraelian igharaz darası, kar ian marazıra, merara İkiavıra Itir God amadazir avimın aremezir gumazimning bagh aziam.” ⁷ Eghti ia God bativamın Purirpenimın tiar akam ataghıraghan marki, ia tong ikegh. İa fo, ki İkiavıra Itir Godın bizimra ikıasa olivın borem ia gaghuizi, ia İkiavıra Itir Godın adarazıra. Kamaghın amizi, ia İkiavıra Itir Godın Purirpenimın azenan mangegh, ia arıghiregham.” Ezi me Mosesın akam baregha, a mikemezi moghın ami.

Arazir ofa gamir gumaziba damuamiba

⁸ Ikiavira Itir God kamaghin Aron migei, ⁹ “Ni uan otariba ko, ia wainin dipar onganiba amegh, nan damazimin, na bativamin Purirpenimin aven mangan marki. Bar markiam. Ia aven mangiva, ia arimighiregham. Ia ko ian ovavir borir gin otivamiba, arazir kamin gintigh mamaghira iki. ¹⁰ Ia deraghvira biziba tuisigh, bizir manam a nan bizim, ezi bizir manam, a gumazamizir kinibar bizim. Ezi dar tongin bizir manaba nan damazimin zuezi, manaba mize. ¹¹ Egh ia, arazir Ikiavira Itir God ifongeziba, a Moses mikemezi a da isa Israelia ganingizir kaba, ia bar dar Israelian gumazamizibar sure damu.”

¹² Ezi Moses kamaghin Aron uan otarir ikiavira itir pumuning Eleasar ko Itamar migei, “Ia Ikiavira Itir God bagh wit tuamin ofan nar ikiavira itiba inigh. Plauan kam, ia a isi yis puvatizir bretin ingarigh. Ofan kam, a bar Godin bizimra, a ia ganingi. Kamaghin amizi, ia ofa gamir dakozeimin boroghin bretin kam ami. ¹³ Ikiavira Itir God bizir kamin na mikemegha gifa. Kamaghin amizi, wit tuer ofan nar kaba bar, da ia ko ian otaribar biziba. Ia gumazamizir Ikiavira Itir God bagha wit tuer ofa gamiba, dar tongin plauan kaba ini. Egh ia Ikiavira Itir Godin Purirpenim avinizir divazimin aven bretin kam ami. ¹⁴⁻¹⁵ Eghti Israelian gumazamiziba, God ko navir vamira ikiamin ofa damusi, asizimin amagapamin itir tuzim ko buaragharim ko oviba sara inigh izi. Eghti ia ofa gamir gumaziba, ia amagapamin itir

tuzimın suiragh da fegh dar amuti da Ikiavira Itir Godın damazimın ighuavamang. Egh ia gın ofa gamir dakozimın oviba tuegh. Egh ofan kamın asızir tuzibar tongin, ia amagapam ko buaragharim inigh. Eghti ia ko ian adarazir, guiviba ko otariba uaghara, asızir tuzir kamning isi danganir Godın damazimın zuezir tamın mangi, aning ami. Ikiavira Itir God ofan kabar asızir otevir kamning isa, ia ko ian boribagh aningi. Egh zurazurara asızir otevir kamning, aning ia ko ian ovavir boribar asızir akuamning. Ikiavira Itir God kamaghın mikemegha gifa.”

¹⁶ Egha gın Moses ghua arazir kuraba gın amadir ofa damuamin meme bagha azaragha ghaze, “Ofa gamir gumaziba manmaghın memen ofa damu arazir kuraba gın amangamim gami?” Ezi me a migei, “E avimın a tuazi a isigha gifa.” Ezi Moses akar kam baregha, Aronın otarir pumuning Eleasar ko Itamarın atari.

Egha a ghaze, ¹⁷ “Manmagh amizi ia Ikiavira Itir Godın Purirpenim avinizir divazimın aven, arazir kuraba gın amadir ofan kamın asızir tuzim aman aghua? Kar ofan Ikiavira Itir God ua baghavira misevezim, egha a ia ganingi, ia gumamazibar osimtiziba akirıva, men arazir kuraba gın amangisi anemam. ¹⁸ Ia ofan kamın ghuzim inigha purirpenimın Anogoroghezir Danganimın aven ghuzir puvati. Egha manmagh amizi, ki ia mikemezi moghın ia Purirpenimın aven asızir tuzir kam amezir puvati?”

¹⁹ Ezi Aron kamaghın Moses migei, “Ni oragh.

Datirighira, gumazamiziba uan arazir kuraba gin amadir ofa ko ofan bar isia mighirim isa Ikiavira Itir God ganidi. Ezi kirara, datirighin bizir kurar kaba na bativigha gifa. Nan gumazir pumuning areme. Kamaghin amizi, ki datirighira arazir kuraba gin amadir ofan asizir tuzim amam, eghti Ikiavira Itir God ti bizir kam gakuegham, o? Ki ghaze, ti puvatigham.”²⁰ Ezi Moses kamaghin oregha ghaze, Aronin akam a dera. Ezi an navim an amira.

Bizir Godin damazimin zueziba ko mizeziba

11

(Sapta 11--15)

*Asizir Israelia damamiba ko
asizir anogorogheziba*

(Godin Araziba 14:3-21)

¹⁻² Ikiavira Itir God Israelia mikimasa kamaghin Moses ko Aron mikeme, “Ia, nguazir kam in itir asizibar tongin, asizir kabara, ia dar ami. ³ Asizir kabanang: Dar soroghafariba puzir pumuning ikia, aning uaning tuiragha iti, egha da bulmakaubar min graziba api, ia dar ami. ⁴⁻⁶ Egh ia kamelba ko ivarareba ko ighiaba, ia dar aman marki. Da bulmakaubar min graziba apir asiziba, egha dar soroghafariba puzir pumuning ikia, uaning tuiragha itir puvati. Kamaghin amizi, ia kamaghin fogh suam, da nan damazimin zuezir puvati. Ki dar aman ian anogoroke. ⁷ Egh ia dabar aman marki. Dar soroghafariba puzir pumuning iti, egha uaning tuiragha ikia, bulmakaubar min graziba apir puvati. Kamaghin amizi ia fogh,

daba da nan damazimîn mîze. ⁸ Kamaghîn amizi, ia asîzir kabar aman marki. Egh ia dar ganti da arîghirîti, ia dar kuabar suighan marki. Bar markiam. Da nan damazimîn zuezir puvati.

⁹ “Egh ongarimîn osiriba ko dipamîn osiribar tongîn, osiriba naziaba ko sighiaba uaghara ikîti ia dar amî. ¹⁰ Ezi osiriba ko bizir muziarir ongarim ko tintinibar dipabar itiba, da naziaba ko sighiaba uaghara puvatighti, ia fogh, da bizir bar kuraba. ¹¹ Kamaghîn amizi, ia dar aman kogh, egh dar kuabar suighan marki. Kî bar anogoroke. Da bizir bar kuraba. ¹² Ia uam oragh, angamîra itir bizir dipabar ititam, a naziaba ko sighiaba puvatighti, ia anereman marki. Ia bizir kabar aghuagh da atakigh.

¹³⁻¹⁹ “Egh ia kuarazibar tongîn kuarazir kamagh garibar aman marki. Ia kamaghîn mikim suam, da bizir bar kurar kî aghuaziba. Kuarazir kaba, taragiaba, mîghiaba, isaba, kotkotba, poneba, ongarimîn kuaraziba, beniba, dipamîn mughamizîba, aghunabar ekiaba ko, kina aghunababa. Ia kuarazir kabar aman marki.

²⁰ “Ezi apizir suemning ko dafarimning ko avîziba itiba, da bizir kuraba, kî dar anogoroke. ²¹ Eghti apizibar tongîn apizir soroghafariba ikia arua uari akuriba, ia dar amî. ²² Kamaghîn amizi, odezir ekiaba ko doziba, ia bar dar amî. ²³ Ezi apizir sueba ko dafariba ko avîziba itiba, ia kamaghîn fogh suam, da bizir bar kuraba. Kî dar anogoroke.

²⁴⁻²⁵ “Asîzir maba uaghan, ia damuti, ia nan damazimîn mîzegham. Eghti gumazitam asîzir kabar kuabar suiragh, o aneter danganitamîn

mangam, gumazir kam nan damazimîn mizegham. Gumazir asizir kamîn suiraghamim, a uan korotiaba ruegh, egh a nan damazimîn mizegh iki mangî guaratizimîn tugham.

²⁶ “Asiziba, dar soroghafariba puzir pumuning ikiava, uaning tuirazir puvatigha, bulmakaun mîn graziba apir puvati, ia kamaghîn fogh suam, asizir kaba, da bizir aghuiba puvati. ²⁷ Ezi asizir soroghafarir puziba puvatiziba, da bar, asizir aghuiba puvati. Egh ia asizir katamîn kuamîn suiraghiva, ia nan damazimîn mizegham. Egh ia kamaghira iki mangî guaratizimîn tugham. ²⁸ Eghti gumazitam asizir kuar kam inigh danganir igharazimîn mangigham, a uan korotiaba ruegh, nan damazimîn mizeghvira iki mangiti aruem magirigham. Asizir kaba ia gamima ia mize.

²⁹⁻³⁰ “Asizir kaba uaghan markiam, ki da ian anogoroke. Kar iriaba, ko kuarziba ko iper guar aviriba. ³¹ Ki asizir kaba ian anogoroke. Eghti ia dar kuabar suighiva, nan damazimîn mizeghvira iki mangiti aruem magirigham. ³² Eghti asizir katam aremegh, bizitam gisin irigham, bizir kam uaghan nan damazimîn mizegham. An kuam iri, bizir me temebar ingarizir tam o initam o bulmakaun inimîn ingarizir initam o mitaritam, o ingangarir manam itir bizitam, a bizir katam gisin irigham, a nan damazimîn bar mizegham. Eghti ia a isi dipamîn a rueghti, bizir kam nan damazimîn mizeghvira iki mangiti aruem magirigham. ³³ Eghti asizir mizezir kamîn mikarzim nguazir minem girighiti, bizir miner kamîn itiba bar mizegham. Kamaghîn, ia miner kam abikigh.

³⁴ Eghti daghetaba roghira ikiti, miner kamın dipam dagher kabagh ireghti, dagher kaba nan damazimın uaghan mizegham. Ezi dipar miner kamın itim, a ikuvigha mizegha gifa. ³⁵ Eghti asızir kam bizitam girıgham, bizir kam nan damazimın a mizegham. Eghti miner kam, o bretba tuer danganir me nguazimın ingarizir kam, ia uaghan anebikigh. ³⁶ Egh asızir kam mozir dipar pura nguazimın otivim girıgham, o tengın dipam girıgham, eghti dipam nan damazimın mizeghan kogham. Puvati. Ezi bizir manam asızir kamın mikarzimın poro, a mizegha ikufi.

³⁷ Eghti asızir katam aremegh an kuam dagher anabar oparibagh isın iri, a deragham. Dagher anabar kam, a mizezir puvati, a zueghavira iti.

³⁸ Ezi dagher anabar kam dipamın aven itima, asızir kamın kuam a giri, dagher anabar kaba nan damazimın mize.

³⁹ “Ia asızir ki damasa ia mikemezibagh nighnigh. Egh asızir kabar tam puram aremeghti, gumazitam o amizitam an suiragham, gumazir kam o amizir kam, nan damazimın mizegham. Egh a kamaghira iki mangiti aruem magirıgham.

⁴⁰ Eghti gumazitam asızir kamın tuzitam ame, o asızir kamın kuam ateri, a uan korotiaba ruegh. Egh a mizeghvira iki mangiti aruem magirıgham.

⁴¹ “Eghti ia asızir muziariba ko apizir nguazimın aruibar aman marki. Ia kamaghın nighnigh, da bizir bar kuraba. ⁴² Egh asızir uan navibar nguazim davariba, ko soroghafaribar aruir asıziba, ko asızir suer avıraviriba itiba, da bizir aghuiba puvati. Eghti ia dar aman marki. Ki dar ian anogoroke. ⁴³ Ia asızir kabar tam aman

marki. Ki bar dar aghua. Egh ia tam amegh, ia nan damazimın mızegham. Eghti ki dar aghuazi moghin, ki bar ian aghuagham. ⁴⁴ Ki Ikiavira Itir God, ian God, egha ki bar zue. Eghti ia uari isi na danigh, nan gumazamizibar ikivira iki, egh arazir kuraba ategh, arazir aghuibar gin mangi nan min zueghvira iki. Ia ki aghuazir asizir mızirizibar amıva, nan damazimın mızeghan marki. ⁴⁵ Ki Ikiavira Itir God. Ki ian Godın ikiasa Isipın kantrin aven ia inigha azenan ize. Ki uabi bar zuezi nan araziba bar dera. Kamaghın amizi, ia zuegh iki nan arazir aghuibar gin mangi.

⁴⁶ “Ezi Akar Gavgavir ia datirighın inizir kam, an asiziba ko, kuaraziba ko, bizir ongarimın aven itiba ko, apizir nguazimın davarıbav gei. ⁴⁷ Kamaghın amizi, ia deraghvira biziba tuisigh, bizir manam a zue, ezi bizir manam a nan damazimın zuezir puvati. Egh ia angamıra itir bizir ia damamıba ko ia daman koghamıba, ia deraghvira dagh fogh.”

12

Amizim borim bategha gin uabi zuer arazim

¹ Ikiavira Itir God kamaghın Moses mıgei, ² “Ni kamaghın Israelian gumazamizıbav mikemegh: Amizitam navim asegh, otarım bategham, a nan damazimın mızeghvira iki mangi 7plan aruebar tugham, mati a uan iakinıbav sozir dughiam. ³ Eghti 7plan arueba gıvaghti, namba 8ın aruem otoghti, me otarır kamın mikarzir mogomemın inim atugham. ⁴ Amizim borim

bategha ghuzir avırım makuri. Kamaghın amizi, a nan damazımın mizegh, 33plan aruebar ikeghıva gın ua zuegham. Dughıar a mizeghvıra ikiamımın, a bizir ki ua baghavıra misevezir tamın suıghan kogham. Egh a nan Purirpenim avınizir divazımın aven mangan kogh, mangı a ua zueghamın dughıamın tugham.

⁵ “Amizim borir guivim bategh, a 14plan aruebar mizeghvıra ikiam, mati a uan iakınıbvav sozir dughıam. A uan ghuzir avırım makuni, kamaghın amizi a nan damazımın mizegh, ua 66plan aruebar ikeghıva, gın ua zuegham.

⁶ “Egh amebam ua zueghıva, a uan otarir iririvim o guvir iririvim gınıghnıgh, ofan bar isia mıghırım bagh, sipsipın igiar azenir vamıra itim inıgh, egh uaghan ofan arazir kuraba gın amangamım bagh, kuarazir bunbam inıgh. An ofan kamning isi ofa gamir gumazım bagh God bativamın Purirpenımın tiar akamın mangı. ⁷ Eghtı ofa gamir gumazım amizir kamın kuarazım ko sipsip inıgh na bagh ofa damutı, amizim ua zuegham. Eghtı ghuzir kam amizim damutı a ua mizeghan kogham. A datırıghın nan damazımın zuegha gıfa. Amizim otarım o guivim bategh, an arazir kamra damu.

⁸ “Amizitam sipsip givezamin dagıaba otevegh, a kuarazir bunbar igiar pumuning o osırvar igiar pumuning inıgh izi. Eghtı ofa gamir gumazım kuarazir tamın, ofan bar isia mıghırım damu, egh kuarazir ıgharazımın, an arazir kuraba gın amadir ofa damu. Eghtı ofa gamir gumazım

kuarazir kamningin ofa damighti, amizim ua nan damazimin zuegham.”

13

Gumamaziziba duaba isiva arazir kabar amu

¹ Ikiavira Itir God, kamaghin Moses ko Aron migei, ² “Gumazitam o amizitam, duatam o okatam o mikarzir ghuarir ghurghuritam, an mikarzimın otogham, egh bizir kamın ganganim mati lepan arımarıam o arımarıar ekiar ıgharazıba otıvasava ami, eghti me a inıgh ofa gamir gumazim Aron bagh mangi, o an otarir uaghan ofa gamıba, men tav bagh mangi. ³ Eghti ofa gamir gumazim deraghvira duar kamın ganıgh fogh suam, an duar kurımın aven itir arızıba ghurghurıgha gıfa, ezi duam bar an mikarzimın aven ghu, kar lepan arımarıamra o arımarıar ekiar ıgharazim. Eghti ofa gamir gumazim an ganıgh gıvagh, kamaghin mikımam, ‘Gumazir kam, a Godın damazımın zuezir puvatı.’ ⁴ Eghti duam ghurghurıghti, ofa gamir gumazim duamın ganti, a mikarzimın inımın aven mangıghan kogh, egh arızir ghurghurıba puvatıghti, ofa gamir gumazim, gumazir kam mikım suam, a uabıra dipenıtamın iki mangi 7plan aruebar tugh. ⁵ Eghti namba 7ın aruemin, ofa gamir gumazim, ua gumazir kamın duamın gan a tuisıgh, eghti duamın ganganim kamaghıra iki ekeveghan koghti, a ua gumazim ateghti a 7plan aruebar uabıra ua ikegh. ⁶ Eghti 7plan aruer kaba gıvaghti, ofa gamir gumazim uam an ganti, duar kam misıgh, egh ekeveghan koghti, a fogh suam, gumazir kam pura duar kınim iti. Egh ofa gamir

gumazim a mikim suam, 'Ni Godin damazimin zue. Ni uan korotiaba ruegh, zueghiva mangi.'

⁷ Eghti bizir kamın gin, duam ua isiti, gumazim ua mangi ofa gamir gumazim batogh uabi an akagh.

⁸ Eghti ofa gamir gumazim deraghvira gumazir kamın duamın ganti, duar kam ekeveghti, a fogh suam, gumazir kam lepan arimariar kurar ekiam iti. Eghti ofa gamir gumazim kamaghın a mikim suam, 'Ni Godin damazimin zuezir puvati.'

⁹ "Eghti gumazitam duar gavgavim ikiti, me an aku ofa gamir gumazim bagh mangi. ¹⁰ Eghti ofa gamir gumazim deragh gumazimin duamin ganigh. Eghti duar kam ghurghurigh, arizibar amuti da ghurghurigh aven emigh mizazim a gasam, ¹¹ gumazir kam lepan arimariam an iti.*

Eghti ofa gamir gumazim kamaghın gumazim mikim suam, 'Ni Godin damazimin zuezir puvati.' Ofa gamir gumazim fogha gifa, gumazir kam a mizezir puvati, kamaghın amizi, a pura gumazim ateghti, a uabira uan dipenimin ikian kogham. ¹²⁻¹³ Eghti arimariar kam bar ekevegh mangi gumazir kamın mikarzim bar anevaraghti, ofa gamir gumazim ua gumazimin mikarzim bar deraghviram an ganiva a tuisigham. Egh a gumazimin ganti, arimariar kam bar an mikarzim inighti, an mikarzim bar ghurghurighti a fogham, arimariar kam givasava ami, eghti a kamaghın gumazim mikimam, 'Ni Godin damazimin zue.' Ezi kamaghın, gumazir kam a zuegha gifa. ¹⁴ Eghti gin, duaba bigh tuzir aven itiba azenan otivighti,

* **13:11:** Hibruia arimariar kam ziar aviribar a dibori, "lepan arimariam." Arimariar kam lepan arimariar e datirighın garimin mirara garir puvati.

gumazir kam zueghan kogham. ¹⁵ Eghti ofa gamir gumazim uam an duabar ganti, da bighti, a gumazir kam mikim suam, 'Ni Godin damazimin zuezir puvati.' Gumazim duaba ikia egha da bighizi dar tuziba duar toribar otivti, kamaghin a nan damazimin zuezir puvati. Kamagh garir duam, a bar arimariar kuram. ¹⁶ Egh gin duam misighti, nir ghurghurim otoghti, gumazir kam ua ofa gamir gumazim bagh mangi. ¹⁷ Eghti ofa gamir gumazim deragh gumazir kam in duamin ganti, an duam misingighti an inim ghurghurigham, kamaghin gumazir kam nan damazimin zuegham. Eghti ofa gamir gumazim kamaghin a mikim, 'Ni Godin damazimin zuegha gifa.'

¹⁸ "Eghti gumazitam okam an mikarzim in iki, egh misighti, ¹⁹ egh gin okam ikezir danganim in, an mikarzim figh ghurghurigham, o an mikarzim aghevegh ghurghurighti, kamaghin gumazir kam ofa gamir gumazim bagh mangi uabi isi an akagh. ²⁰ Eghti ofa gamir gumazim, gumazir kam in okar duamin danganim deragh an ganigh. Duam tong an inivafizim in aven mangighi, an inim in ariziba ghurghurigham, eghti ofa gamir gumazim kamaghin gumazim mikim suam, 'Ni Godin damazimin zuezir puvati.' Lapan arimariar kam okar misingizir kam in danganim in otozim, a bizir bar kuram. ²¹ Egh ofa gamir gumazim an ganti, ariziba ghurghurighan koghti, duam tong an inivafizim in aven mangighan kogh, egh a tong deragh deraghti, ofa gamir gumazim anetighi a uabira iki mangi 7plan aruebar tugh. ²² Eghti 7plan aruer kabar gin duar kam ikivira iki ekeveghti, ofa gamir gumazim fogh suam, an

arimariar bar kuram, egh kamaghin gumazim mikim suam, 'Ni Godin damazimin zuezir puvati.' ²³ Eghti duar mikarzimim itimin gananim kamaghira ikia, egha ekevir puvati, kar okar kamın duar kurim. Kamaghin, ofa gamir gumazim kamaghin gumazim mikim suam, 'Ni Godin damazimin zue.'

²⁴ "Eghti avim gumazitamın inivafizimın isighti, an duam ghurghurigham, o a ghurghurigh aghevegham, ²⁵ eghti ofa gamir gumazim duar kam deragh an ganigh. A ganti, duar kurir kamın ariziba ghurghurighti, duam guizbangira mikarzimim aven mangiti, ofa gamir gumazim fogham, duar kam, a lepan arimariar bar kuram. Egh a gumazim mikim suam, 'Ni Godin damazimin zuezir puvati.' ²⁶ Ofa gamir gumazim an ganti, arizir duamın danganimın otiviba ghurghurighan koghti, duam an inivafizimın aven mangan kogh, egh mising damuti, kamaghin ofa gamir gumazim aneteghti a uabira iki mangi 7plan dughiabar tugh. ²⁷ Ofa gamir gumazim namba 7in dughiamın deraghvira uam an duamın ganti, duar kam ikivira iki ekeveghti, a fogh suam, kar arimariar bar kuram. Eghti ofa gamir gumazim kamaghin a mikim suam, 'Ni Godin damazimin mize.' ²⁸ Eghti duar kam pura danganir kamın kamaghira iki, ekivan koghti, kar pura avim isizir duar kurimın danganim. Kamaghin, ofa gamir gumazim mikim suam, 'Ni Godin damazimin zue.'

²⁹ "Eghti gumazitam o amizitam, duar muziariba an dapanim o an aghozim batoghti, ³⁰ ofa gamir gumazim duar muziarir kaba deragh dar ganti, duar muziariba inivafizim okor bar

aven mangiti, arizir aviriba duar muziarir kabar danganibar puvatigh, egh ariziba aghevegh iangurighti, ofa gamir gumazim fogham, duar kaba da arimariar bar kuram. Egh an a mikim suam, 'Ni Godin damazimin zuezir puvati.' Kar dapaniba ko aghozibar otivir zighzizir arimariam. ³¹ Ofa gamir gumazim deravira an duar muziaribar ganti, duar muziariba inivafizim okor bar aven mangan koghti, arizir pizir aghuiba duam itir danganimin deragha otivighan koghti, a gumazim o amizim ateghti a uabira iki mangi 7plan aruebar tugh. ³² Egh namba 7in aruem, ofa gamir gumazim ua deraghvira gumazim o amizir kam in mikarzir inimin ganighti, zighzizir arimariar kam kamaghira ikiva ekivan koghti, zighzizir arimariar kam an mikarzir inim okoregħa aven ghuzir puvati, eghti danganir kam in ariziba aghevegh iangurighan koghti, ³³ kamagh in gumazim o amizim uan dapanir ariziba o kuar arizibagh isegħ, egh a duar muziariba itir danganim gisan marki. Eghti ofa gamir gumazim, anetighiti a uabira iki mangi 7plan dughiabar tugh. ³⁴ Dughiar namba 7in, ofa gamir gumazim, deraghvira gumazim o amizir kam in duar muziaribar ganigh, da kamaghira iti, o da ekefe. Egh ofa gamir gumazim kamagh in fogħ suam, duar muziariba mikarzir inim okoregħa aven ghuezir puvati, a kamagh in gumazim o amizimin mikim suam, 'Ni Godin damazimin zue.' Eghti gumazim o amizir kam uan korotiaba ruegh, egh a zuegham. ³⁵ Gumazim o amizim zueghamin dugham in gin duar muziariba otivigh ekivti, ³⁶ ofa gamir

gumazim ua deraghvira gumazim o amizir kamın inivafızımın gan. An duaba ekeveghti, ofa gamir gumazim fogh suam, gumazim o amizir kam a zuezir puvati. A ua arızir aghevir ianguriba bagh ruian kogham. ³⁷ Eghti ofa gamir gumazımın damazımın, duar muziarir kaba kamaghıra iki, egh ekıvan koghti, arızir pızir aghuiba duar muziariba itir danganibar otivighti, ofa gamir gumazim fogh suam, zıghzızir arımariar kam mısıngasava ami. Egh a gumazim o amızim mıkım suam, ‘Ni Godın damazımın zuegha gıfa.’

³⁸ “Egh gumazitam o amızitam, ghuarir ghurghurir dafoziba an mıkarzır inımın otoghti, ³⁹ ofa gamir gumazim deragh mıkarzır nir ghurghurir kabar gan, da ghurghurigh taghtaghan koghti a fogh suam, da ghuarir kınıba mıkarzımın otifi. Kamaghın, gumazır kam nan damazımın zue.

⁴⁰ “Eghti gumazımın dapanır arızıba asıghıregh, onarım mısıegh, a Godın damazımın mızızır puvati. A zue. ⁴¹ Egh an mınedevımın itir arızıba asıghıregh, onarım mısıegh, a Godın damazımın zuegham. ⁴² Eghti ghuarım an dapanır gınkevımın itir onarım o mınedevımın itir onarımın otoghti, duabar ganganım aghevegh ghurghurighti, ofa gamir gumazim fogh suam, ghuarır kam a lepan arımariar bar kuram. ⁴³ Egh ofa gamir gumazır kam deragh ghuarır kamın ganıghti, ghuarır kamın duamın ganganım aghevegh ghurghurigh, matı gumazım lepan duar arımariam an mıkarzımın inımın iti, ⁴⁴ a kamaghın fogh suam, gumazır ghuarır an dapanımın itir kam, a lepan arımariar bar kuram.

Kamaghin, ofa gamir gumazim kamaghin a mikim suam, 'Ni Godin damazimin zuezir puvati.'

⁴⁵ "Eghti gumazitam duar kurar kamagh garitam iki, a korotiar bibizibar aghuigh, uan dapanir arizim batoghan kogh, egh dafarimin uan akam avaragh, egh pamten kamaghin dim mikim, 'Ki zuezir puvati. Ki zuezir puvati.' ⁴⁶ Gumazir arimariar kamagh garim ikivira ikiva, nan damazimin zueghan kogham. A uan namakaba ategh danganir me itimin azenan uabira ikiam."

Moses Osirizir Araziba, bizir korotiabagh amima da mizezibav gei

⁴⁷⁻⁴⁸ Ikiavira Itir God kamaghin Moses ko Aron migei, "Dughiar mabar, bizir inibagh amima da ikuviba, kar lepan arimariamın min inir kabar aven itiba. Da, korotiaba ko, nir avizir me sip-sipin arizibar ingariziba ko, nir tretin aghuibar ingariziba ko, bulmakaun iniba ko, korotiar me asizibar inimın ingariziba, da dar otifi. ⁴⁹ Egh nir kam, arimariar kurar kam an aven ikiti, garim o aghevim an otoghti, me nir kam inigh mangi ofa gamir gumazimin akagh. ⁵⁰ Eghti ofa gamir gumazim a inigh deragh an ganigh, egh arimariar kurar kam itir bizir kam isi danganir igharazitam datighti, a uabira iki mangi 7plan aruebar tugh. ⁵¹ A namba 7in aruemin deraghvira uam an ganti, arimariar kurar kam, a korotiam o inimın bar ekeveghti, a fogh suam, kar lepan arimariam. Ezi korotiar kam o nir kam, a nan damazimin zuezir puvati. ⁵² Kamaghin amizi, ofa gamir gumazim korotiar kam avimin a tuaghti, a bar isigh. Bizir

kam lepan arimariamın mın a bato, eghti a bar isi mighirigh.

⁵³ “Eghti ofa gamir gumazim deraghvira korotiar kamın ganti, a kamaghıra ikiti, arimariar kuram korotiar kam bar a inighan kogham, ⁵⁴ eghti a me mikemeghti me korotiar kam ruegh egh anetighiti, a iki mangi 7plan aruebar tugh. ⁵⁵ Eghti ofa gamir gumazim gin deraghvira uam arimariar bar kurar kamın ganti, a korotiamın avızir manamın aven, o azenan otoghti, arimariar kurar kamın ganganim kamaghıra ganti, an ganganim garim o aghevım ikivıra ikiti, a fogh suam, a nan damazimın zuezir puvati. Arimariar kurar kam ti ekeves, o puvati, kar pura bizim, ofa gamir gumazim an ekivamın arazim ginighnighan kogham. A fogha gifa, a nan damazimın zuezir puvati. Kamaghın, ofa gamir gumazim, korotiam avimın a tuaghti a bar isi mighirigh.

⁵⁶ “Me a rueghti, gin ofa gamir gumazim deraghvira uam an ganigh, bizir lepan arimariamın mın garim gıvaghti, a korotiar avızir kam abıkiğh o asızimın mikarzir nir kam, a ikuvizi naghıra anetugh a makunigh. ⁵⁷ Eghti gin, arimariar kurar kam, ua korotiar kamın otivti, kamaghın korotiar kamın ghuavım avimın a tuaghti, a isi bar mighirigh. ⁵⁸ Egh a korotiam o asızimın mikarzimın inim ruer dughiamın, lepan arimariamın mın itir puvati, an ghuavım ua namba 2ın dughiamın a rueghti, korotiar kam nan damazimın zuegham.

⁵⁹ “Arimariar bar kuramın mın itir bizir inibagh amima da ikuvım, Akar Gavgavir kam an

gun miġei. Mati korotiaba ko, nir avizir me sip-sipin ariziba ko, nir tretin aghuibar ingariziba ko, bulmakaun iniba ko, korotiar me asizibar inibar ingariziba. Akar Gavgavir kam ghaze, korotiar kaba, da zue, o da nan damazimin zuezir puvati.”

14

Lepan arimariam ġivagħti zueghamin arazim

¹ Ikiavira Itir God, kamaghin Moses miġei,
² “Gumazir manam lepan min garir arimariar kuram an iti, kar Arazir Moses Osirizim. An arimariam ġivagħamin dughiamin, a nan damazimin zueghsi, me a inigh ofa gamir gumazim bagħ mangi. ³ Eghti ofa gamir gumazim a inigh danganir me itimin azenan mangi, egh deragh an mikarzimmin ganigh. Eghti lepan min garir arimariam guizbangira bar ġivagħti, ⁴ ofa gamir gumazim me mikemegħti, me nan damazimin kuarazir angamira ikia zuezir pumuning, ko sidan temer otevitam, ko benir aghevir tam, ko temer hisopin aguatom, da inigh izi. ⁵ Eghti ofa gamir gumazim me mikemegħti, me nguazir minetam inigh daghurir aghuitamin mangi dipar igiar dikiriatam tuigh, a inigh izi. Egh me ġin kuarazir kamningin tam inigh, minem gisin an suiragh a misuegħti, an ghuzim minemin magiri. ⁶ Eghti ofa gamir gumazim kuarazir igharazim ko temer sidan otevir kam, ko benir aghevir kam, ko hisopin aguam isi ghuzim itir dipam darugh, zuamiram anesigh. ⁷ Egh gumazir kam nan damazimin zueghsi, me 7plan

dughiabar dipar ghuzim itim a gisin a kavamang. Egh ofa gamir gumazim kamaghin a mikim, 'Ni datirighin Godin damazimin zuegha gifa.' Egh ofa gamir gumazim kuarazir angamira itim inigh, nguibamin azenan mangi, egh dadaba itir danganimin aneteghti a mighegh mangi. ⁸ Gumazim zueghsi a uan korotiam ruva, dapanir ariziba ko uan mikarzimmin ariziba bar dagh isegh uabi ruegh. A kamaghin damigh, nan damazimin zuegh, egh nguibamin aven mangi, egh 7plan aruebar a uan purirpenimin azenan iki. ⁹ Egh aruer namba 7in, gumazir kam ua, uan dapanir ariziba bar dagh isiva, ghuamasiziba ko sevanir ariziba, ko namnamin arizir maba sara isegh, egh a uabi ruva uan korotiam sara ruegh, egh nan damazimin zuegham.

¹⁰ "Egh namba 8in dughiamin, a sipsipin apurir pumuning ko sipsipin amebar azenir vamira itim inigh. Da bar deragh egh duatam dar mikarzibar ikian kogham. Egh a wit tuamin ofan min, a 3 kilogremmin plauan aghuiba ko olivin borem sara da veregh da inigh. Egh olivin borer itarir pumuning gingegh. ¹¹ Egh a sipsipba ko plaua ko olivin borem inigh na bativamin Purirpenimin izi. Eghti ofa gamir gumazitam an akuraghti a zuegham. Ofa gamir gumazim, gumazir kam ko ofan kaba sara a inigh, na bativamin Purirpenimin tiar akamin izi, nan damazimin tugham. ¹² Egh datirighin ofa gamir gumazim sipsipin apurir kamningin tam inigh olivin borem sara ofa damu, mati an osimtizim agevir ofa. A faragh bizir kaba dafarimin dar suiragh da fegh dar amuti

da nan damazimın ighuavamangi. ¹³ Ofa gamir gumazim sipsipın kam isi, ofan bar isia mighiriba ko, arazir kuraba gın amadir ofaba bagha me bulmakaubav sozir danganimın mangi a misueghti an aremegh. Guizbangıra, osımtızim agevir ofaba, da arazir kuraba gın amadir ofabar mirara ghu. Kar nan bizimra, ezi ki God, ki a isa ofa gamir gumazibagh anıngi. Kamaghın amizi, ofa gamir gumazim kamaghın damuam. ¹⁴ Egh gın ofa gamir gumazim sipsipın ghuzir taba inigh, gumazimın kuarir guvimın itir kuarir apebamın amırazim datıgh, egh an agharir guvimın amadaghan itir dafarir puzir amebam ko gumazir kamın dagarir amebar agharir guvimın amadaghan itim datıgh. ¹⁵ Egh ofa gamir gumazim olivın boremin taba inigh uan dafarir kiriam gıngıgh, egh borer kam dafarimın an suiragh. ¹⁶ Egh a uan agharir guvimın amadaghan itir dafarir puzir bizibar akakazim isi, uan dafarir kiriamın itir borer kam darugh, egh 7plan dughiabar Ikiavıra Itir Godın damazimın a kavamang. ¹⁷ Egh gın ofa gamir gumazim borer an dafarimın ikiavıra itir taba inigh, gumazir zueghamimın kuarir guvimın itir kuarir apebamın amırazim datıgh, egh uaghan olivın borem isi gumazir kamın agharir guvimın amadaghan itir dafarir puzir amebam ko gumazir kamın dagarir amebar agharir guvimın amadaghan itim datıgh, danganir kaba, a faragha ghuziba dagh arıki. ¹⁸ Egh borer nar ofa gamir gumazimın dafarimın ikiavıra itiba, gumazir kamın dapanim gıngıgh. Arazir kamın a gumazim damıghti, a nan damazimın zuegham.

¹⁹ “Egh ofa gamir gumazim ofan arazir kuraba

gîn amangamin asîzimîn ofa damuti, gumazim nan damazimîn zuegham. Egh a gîn, ofan bar isia mîghîrim damusi, asîzim mîsogham. ²⁰ Egh an asîzir kam, wit tuer ofa sara, ofa gamir dakozimîn ofa damu. Egh arazir kamîn ofa gamir gumazim, gumazir kamîn arazir kuraba gîn amangîsi ofa damuti, gumazim nan damazimîn bar zuegham.

²¹ “Eghti gumazim uabi zueghsi bizir ofa damuamibagh ivezamin dagîaba puvatigh, a sipsipîn nguzir apurir vamîrara inigh. Sipsipîn kam a gumazimîn osîmtîzim agevir ofa. Eghti gîn ofa gamir gumazim an suiragh a fegh a damuti a nan damazimîn ighuavamangî. Gumazir kam, 1 kilogrem plauan aghuim uaghan a inigh, olivîn borem sara a veregh wit tuer ofa damu. Egh a olivîn borer aghuir itarir pumuning vîraram aningîn suiragh izi. ²² A dagîaba otevegh sipsipbâgh ivezan iburagh, a kuarazir bunbar pumuning inigh ofa damusi izi. Egh kuarazir tam arazir kuraba gîn amadir ofa damuva, egh kuarazir igharazim, bar isia mîghîrir ofa damu. ²³ Namba 8în aruemin, gumazir kam uabi zueghsi, bizir kaba bar ada inigh nan damazimîn ofa gamir gumazim bagh na bativamin Purirpenimîn tiar akamîn mangî. ²⁴ Eghti ofa gamir gumazim osîmtîzim agevir ofa bagh sipsipîn nguzir kam ko olivîn borem inigh, dafarimîn an suiragh a fegh a damuti a nan damazimîn ighuavamangî. ²⁵ Egh ofa gamir gumazim osîmtîzim agevir ofa bagh sipsipîn nguzir kam mîsuegh, egh ofan ghuzir taba inigh, gumazir uabi zusi damuamin gumazir kamîn

kuarir guvimin itir kuarir apebamın amırazim datıgh, egh an agharir guvimin amadaghan itir dafarir puzir amebam ko gumazir kamın dagarir amebam agharir guvimin amadaghan itim datıgh. ²⁶ Egh ofa gamir gumazim olivın borer taba inıgh uan dafarir kıriam gıngıgh, egh borer kam dafarımın an suiragh. ²⁷ Egh a uan agharir guvimin amadaghan itir dafarir puzir akakazim isi, uan dafarir kıriamın itir borer kam darugh, egh 7plan dughıabar İkiavıra Itir Godın damazımın a kavamang. ²⁸ Egh gın ofa gamir gumazim borer an dafarımın ikiavıra itir taba inıgh, gumazir zueghamımın kuarir guvimin itir kuarir apebamın amırazim datıgh, egh uaghan olivın boreme isi gumazir kamın agharir guvimin amadaghan itir dafarir puzir amebam ko gumazir kamın dagarir amebam agharir guvimin amadaghan itim datıgh, danganir kaba, a faragha ghuzıba dagh ariki. ²⁹ Egh borer nar ofa gamir gumazımın dafarımın ikiavıra itiba, gumazir kamın dapanim gıngıgh. Egh arazir kamın a gumazim damıghtı, a nan damazımın zuegham. ³⁰ Egh ofa gamir gumazim, gumazir kam kuarazir bunbar ofa damuasa inıgha izezimning, an aning inıgh. ³¹ A kuarazir tam, arazir kuraba gın amadir ofa damu, egh ıgharazim an ofan bar isia mıghirim damu. Egh a uaghan wit tuer ofa ko kuarazir bunbar kamning sara ofa damu. Arazir kamın ofa gamir gumazim, gumazir nan damazımın zueghamın kamın arazir kuraba gın amangısi ofa damu. ³² Arazir kam, gumazir uan lepan mın garir arımarıam ağıvısi, egh dagıaba

otevegh, ofan asizibagh ivezan iburagham, an arazir kamın gın mangıva, nan damazımın zuegham.”

Arımarıar kuram dıpenım damıghtı dıpenım ikuvıghamım

³³ İkiavıra İtir God, kamaghın Moses ko Aron mıgei, ³⁴ “İa gın Kenanın nguazımın mangegh an ikiam, nguazir ki ia danıngamın kam, a ian nguazımra ikiam. Egh dughiar ia Kenanın iki-amım, ki ti lepan mın garir arımarıar kuram damıghtı, a dıpenir tabar amutı da ikuvıgham. ³⁵ Eghtı dıpenir ghuavım mangı ofa gamir gumazım kamaghın a mıkimam, ‘Ki asıghasızir mam arımarıar kuramın mın an gari an nan dıpenımın otogha nan dıpenım gasıghasısi.’ ³⁶ Eghtı ofa gamir gumazım kamaghın oreghıva, gumazım mıkımtı, a dıpenımın aven itir bizıba bar da ater azenan mangam. Eghtı gumazım kamaghın damıghan koghtı, ofa gamir gumazım izı kamaghın a mıkimam, ‘Bizir dıpenımın aven ikiavıra itir kaba bar Godın damazımın ikuvıgha mıze, ezi a dar anogoroke.’ Eghtı gumazım bizıba bar da inıgh azenan mangıtı, ofa gamir gumazım aven mangı dıpenımın ganam. ³⁷ A bar deraghvıra bizir dıpenımın bıribagħ ami da ikuvımın ganam. Egh a gantıma, bizir garıba ko aghevıba torir muzıarıba bıribar arıghtı a suam, bizir kam bar bıribar aven ghu, ³⁸ egh ofa gamir gumazım azenan mangıgh kamaghın mıkim suam, ‘Dıpenir kam, a 7plan dughiabar pura ikiam.’ ³⁹ Egh dughiar namba 7ın, ofa gamir gumazım ua izı dıpenım getiv an ganam. Eghtı asıghasızir

kam birimîn otogh bar ekeveghti, ⁴⁰ ofa gamir gumazim me mikemeghti, me bizir kurar kam itir dagiaba asigh, egh nguibamîn azenan mangî danganir me ghua bizir mizirizir nan damazimîn zuezir puvatiziba makuri naghin, da makunigh. ⁴¹ Me dar amigh givagh, nguazir misingizir dagiar dipenimîn aven biriba bar da avarazim angarigh. Egh da inigh nguibamîn azenan mangî, danganir bizir kuraba akurir naghira da kunigh. ⁴² Egh me dagiar igiaba inigh dagiar kabar danganibar arigh, ua birir kabar ingarigh. Egh nguazir kumkuar igiam inigh dipenimîn biriba ua dar aghu da avegh.

⁴³ “Eghti me ingangarir kam damighti, an gin asighasizir kam ua birimîn otoghti, ⁴⁴ ofa gamir gumazim ua dipenimîn mangî, egh deraghvira a getiv an ganigh. Asighasizir kam otogh bar ekevegh dipenim damighti a ikuvigh, egh dipenir kam a nan damazimîn mizegha gifa. ⁴⁵ Kamaghin amizi, me dipenir kam apirigh dagiaba ko temeba bar ada angarigh. Egh me da inigh nguibamîn azenan mangî, danganir me nan damazimîn zuezir puvatizir biziba makuri naghin da makunigh.

⁴⁶ “Egh dipenir mizezir kam, gumazitam an aven mangî, a nan damazimîn mizeghiva kamaghira iki mangiti aruem magirigham. ⁴⁷ Eghti gumazitam dipenir kamîn aven dami, o an aven dakuam, kamaghin a uan korotiaba ruegh.

⁴⁸ “Eghti ofa gamir gumazim ua izi dipenimîn ganti, an biriba deragham, eghti asighasizir kam uam a batoghan koghti, a kamaghin me mikimam, ‘Dipenir kam a Godin damazimîn zue.’ A fo, bizir

lepan arımarıar kuramın mın garır dipenibagh asıghasızir kam, a ua itir puvatı. Asıghasızir kam, a gıfa. ⁴⁹ Arazır dipenim gamıma a ua nan damazımın zuezım, a kamakın. Ofa gamır gumazım me mıkemeghtı, me nan damazımın kuarazır angamıra ikıa zuezır pumuning, ko sıdan temer otevir tam, ko benır aghevir tam, ko temer hisopın aguatom, inıgh ızı. ⁵⁰ Eghtı ofa gamır gumazım me mıkemeghtı, me nguazır mınetam inıgh daghurır aghuitamın mangı dıpar ıgiar dikıriam tuıgh, a inıgh ızı. Egh gın ofa gamır gumazım kuarazır kamningın tam inıgh, mınem gısın an suıragh a mııueghtı an ghuzım mınemın magıri. ⁵¹ Eghtı ofa gamır gumazım kuarazır angamıra itır ıgharazım ko temer sıdan otevir kam, ko benır aghevir kam, ko hisopın aguam da ısı ghuzım itır dıpar darugh, egh zuamıra da asıgh. Egh gın 7plan dughiabar dıpar ghuzım itım dipenımın a kavamang. ⁵² Ofa gamır gumazım kamaghın damutı dipenım nan damazımın zuegham. ⁵³ Egh ofa gamır gumazım kuarazır angamıra itım inıgh, nguıbamın azenan mangı, egh dadaba itır danganıamın aneteghtı a mıghegh mangı. Kar dipenımın mızirızıba agevir arazım, eghtı dipenım nan damazımın ua zuegham.

⁵⁴⁻⁵⁶ “Arazır kaba, da gumazamızır arımarıar kuraba itıba ko gumazamızır duar muzıarıba itıba ko, okaba ko duar mıkarzımın otıvıba, ko asıghasızir korotıba ko dipenibagh amıma da nan damazımın mızezıba, da bızir mızirızır kabanıngın ıa mıgeı. ⁵⁷ Akar Gavgavır kaba, da ıan akaghtı ıa fogh suam, bızir manaba nan

damazimın zue, ezi bizir manaba zuezir puvati.”

15

*Mikarzimın otivir mizirizir mabar Akar Gavgav-
iba*

¹ Ikiavira Itir God kamaghın Moses ko Aron migei, ² “Ni Israelian gumazamiziba kamaghın me mikim suam:

“Gumazitam, an mikarzir mogomem duam a batoghti ghuzir mitizim an azenan otivti, egh ghuzir mitizir kam a damuti, a nan damazimın mizegham. ³ Egh duamın ghuzir mitizir kam, an mikarzir mogomemın akamın otivam, o bizir kam gavgavigh dipam ivemarir tuavim apirighti, gumazir kam nan damazimın mizegham. ⁴ Eghti danganir an apiagheriba o akuiba, da bar mizegham. ⁵⁻⁶ Tina gumazir kamın misiamın suiragham, o an apiagheri bizitam daperagh, kamaghın a uan korotiaba ru, egh dipamın uabi ruegh, egh nan damazimın mizegh iki mangiti aruem magirigham. ⁷ Eghti gumazir manam o amizim uan dafarim isi gumazir duar kam itimın mikarzimın suiragh, a uan korotiaba ru egh uabi ruegh, egh mizegh iki mangiti aruem magirigham. ⁸ Eghti gumazir duar kam itim, a gumazir nan damazimın zuezim giparighti, gumazir kam uaghan mizegh, uan korotiam ru, egh uabi ruegh mizegh iki mangiti aruem magirigham. ⁹ Eghti gumazir duar kam itim, an hoziam gisin itir dabirabim daperagham, eghti bizir kam uaghan mizegham. ¹⁰ Eghti gumazitam uan dafarimın gumazir kam aperazir dabirabimın suiragham, a uaghan mizegh, iki mangiti aruem magirigham.

Eghti gumazitam gumazir bizir an gaperaghav ikezim inigh aneter mangam, a uaghan uan korotiam ru egh uabi ruegh, egh a mizegh iki mangiti aruem magirigham. ¹¹ Eghti gumazir duar kam itim faragh uan dafariba rueghan kogh, egh gumazir igharazimın suiraghti, gumazir igharazir kam uan korotiam ruegh egh dipamın bar uabi ruegh, egh a mizeghıva ikivıra iki mangiti aruem magirigham. ¹² Eghti gumazir duar kam itim, nguazir mınner tamın suiraghti, kamaghın, me mınner kam abıkih. Egh a uan dafarimın temer itarimın suiraghti, kamaghın, me itarir kam deragh dipamın a ruegh.

¹³ “Eghti gumazir kamın duar mitizir dipaba itim gıvaghti, a 7plan dughiabar ikegh zuegham. Egh a mangı uan korotiam ruegh, egh dipar aghuim guruegh, egh nan damazimın zuegham. ¹⁴ Eghti namba 8ın dughiam otoghti, a kuarazir bunbar pumuning inigh mangı God bativamin Purirpenimın tiar akamın Ikiavıra Itir Godın damazimın tughıva, kuarazir bunbar pumuning isi ofa gamir gumazim daningigh. ¹⁵ Eghti ofa gamir gumazim, kuarazir kamningın tam isi arazir kuraba gın amadir ofa damu, egh kuarazir igharazim isi ofan bar isia mıghirim damu. Arazir kamın, a gumazir kamın akuraghti, an mızırızim gıvaghti, gumazim ua Ikiavıra Itir Godın damazimın zuegham.

¹⁶ “Eghti gumazitam, dipam puram an mikarzir mogomemın otivti, a mizegham, a uan mikarzim bar dipamın a ruegh, egh iki mangiti aruem magirigham. ¹⁷ Eghti dipar kam an korotiam o inim o asızibar inibar ingarizir bizitam gireghti, a

dipamin a ruegh, eghti bizir kam mizegh ikivira iki mangiti aruem magirigham.

¹⁸ “Gumazim amizim ko dakuigh, egh aning mizegham. Aning uaning ko akuigha givazir dughiamin, aning mangi dipamin ruegh, egh aning mizirizim sara mizeghvira iki mangiti aruem magirigham.

¹⁹ “Amizim uan iakinibav sozir dughiamin, a mizirizim sara iki mangiti 7plan arueba gevegham. Eghti gumazitam o amizitam an suiragh, a mizirizim sara kamaghira iki mangiti aruem magirigham. ²⁰ Eghti dakozir an akuim ko an apiaghilir biziba, da bar mizegham. ²¹⁻²³ Gumazitam o amizitam dafarim isi an dakozim o bizir an apiav ikezibar suiragh, a mizegham. Egh a uan korotiam ruegh egh dipamin bar uabi ruegh, egh a mizegh iki mangiti aruem magirigham. ²⁴ Eghti gumazitam, amizir uan iakinibav sozir dughiamin a ko dakuti, amizir kamın miziriziba an iki mangi 7plan dughia bar tugham. Eghti dakozir manam gumazim a dakuam, a uaghan mizegham.

²⁵ “Amizitam uan iakinibav sozir dughiam batozir puvatigha pura dughiar igharazir mabar ghuzim bati, o an iakinibav sozir dughiam ikiavira itima a ghuzim bata dughiar ruarimin ghuavira iti, kamaghin a mizirizim sara iki mangiti, ghuzim bar givaghham. ²⁶ Egh a dughiar kamın dakozir manam gakui, o dabirabir manam gaperaghav ike, bizir kaba uaghan mizegham. ²⁷ Eghti gumazitam o amizitam bizir an apiav kezitamın suiraghham, a uaghan mizegham. A uan korotiaba ruegh, egh dipamin bar uabi ruegh. Egh a mizirizim sara iki mangiti, aruem magirigham.

²⁸ Amizimın ghuzim gıvaghti, a 7plan dughı-abar ikegh nan damazimın zuegham. ²⁹ Eghti namba 8ın dughıam otoghti, a kuarazir bunbar pumuning inigh izi, egh mangı na bativamin Purirpenimın tiar akamın ofa gamir gumazim daningh. ³⁰ Eghti ofa gamir gumazim, kuarazir kamningın tam isi arazir kuraba gın amadir ofa damu, egh kuarazir igharazim isi ofan bar isia mighirim damu. Eghti arazir kamın, an amizir kamın akuraghti, an mızırızim gıvaghti, a ua Ikiavıra Itir Godın damazimın zuegham.

³¹ “Gua kamaghıra, Akar Gavgavir kamra Israelia daningh. Me nan damazimın mızegha itir dughıamın, me uari bagh deraghvıra gan. Me uan mızırıziba bar dar saghon iki. Nan Purirpenim men tongın iti, eghti me mızırıziba sara ikıva, an aven mangan marki. Puvatıghti me nan Purirpenim damutı a mızegham. Me kamaghın damutı, kı me misueghti me arıghiregham.”

³² Akar Gavgavir kaba, gumazim o amizimın mıkarzim duaba a batifi, ezi gumazim amizim ko akuima an dı pam an mıkarzim gire, bizir kam aning gamıma aning nan damazimın mize, kar an Akar Gavgavıba. ³³ Egha Akar Gavgavir kaba, amızıbar iakinir arımarıam mıgei. Egha a gumazıtam ko amızıtam ghuzir mıtızim men mıkarzır mogomem bato, Akar Gavgavir kam me mıgei. Egha uaghan gumazır amızır mızırızim sara itım koma akuım mıgei.

Dughiar Ekiar God Gumamazıbar Arazır Kuraba Gın Amadım

16

(Sapta 16)

Ofa gamir gumazibar dapanim ofa gamua gumazamizibar arazir kuraba gin amadi

¹ Aronin otarir pumuning faragha, Ikiavira Itir Godin akam batuegħa, a bagħ ofa damuasa an borogħin zui. Ezi an aning misogħezi aning aremegħa għifa, ezi gin Ikiavira Itir God kamagħin Moses miġei:

² “Ni uan avebam Aron mikemegħ. A zurara nan purirpenimin aven nir ekiamin akirangin Danganir Bar Anogorogħezimin pura mangiva, Akar Dikirizir Gavgavimin Boksiar asuamin guamin tuivan marki. Ki għuariat mamın tongin iki, Akar Dikirizir Gavgavimin Boksiamin asuam gisin ikiam, kar arazir kuraba gin amadir danganim. Kamagħin amizi, ki uabi dughiam atighi, an an aven mangi. A pura danganir kamın aven mangighi, ki a misuegħti an aremegħam. ³ Aron Danganir Bar Anogorogħezimin aven mangisi, a faragħ arazir kuraba gin amadir ofa bagħ bulmakaun apurir igiatam inigh, egh ofan bar isia mighirim bagħ sipsipin apuritam inigh.

⁴ “Aron faragħ deraghvira dipamin uabi ruegh, egh gin korotiar kabar aghu, kar korotiar ki uabi ofa gamir gumaziba bagħa miseveziba, ezi da bar zue. Korotiar kaba bar, me deraghavira nir ghurghurir aghuimin dar ingari. Aron ruegh givagh, egh ofa gamir gumazimin korotiar ruarir azenan itim arugh, egh an aven azuir trausiziar otevim arugh. Egh inir ruarim isi uan ivariam

gikegh, egh inir dapanir asuar ruarim uan dapanim gighuigh a ikegh.

⁵ “Eghti Israelian gumazamiziba ofan arazir kuraba gin amadir ofa bagh, memen apurir pumuning inigh, egh ofan bar isia mighirim bagh sipsipin apurir vamira inigh izi Aron danighti, a da iniam.

⁶ “Egh Aron uabi inizir bulmakaun apurir kamın ofa damu, egh uan arazir kuraba ko an adarazir arazir kuraba gin amang.

⁷ “Egh a gin memen apurir kamning inigh mangi Ikiavira Itir God bativamin Purirpenimin tiar akamin izi nan damazimin tugh. ⁸ Egh a dagiar pumuning inigh, mamın osizirim kamaghın migei, ‘Kar Ikiavira Itir Godin ofa’ ezi igharazimin osizirim kamaghın migei, ‘Kar Asaselın ofa.’ Egh a dagiar pumuning modogh, egh vaghvagh aningin akakagham, Ikiavira Itir God bagh memen tam amisevegh, egh tam asem Asasel bagh anemisefegh.* ⁹ Egh Aron memen Ikiavira Itir God bagha misevezir kam inigh, egh ofan mın gumazamizibar arazir kuraba gin amadir ofa damu. ¹⁰ Egh an asem Asasel bagha inabazir memen kam misoghan marki. Aron a inigh nan damazimin izi. Egh a memen kam, asem Asasel bagh gumazamiziba puvatizir danganimin

16:5: Ofa Gami 9:7; Hıbru 5:1-3; 7:27-28; 9:7 * **16:8:** Hıbrun akam, akar kam deragha migeir puvati. Gumazir maba ghaze, Asasel, a Satanın ziam, o duar kurar mam. Ezi marazi ghaze, kar danganir misingizimin danganir kurar mam. Ezi marazi kamaghın akar kamın mıngharım gıngıhıgha ghaze, “Ni danganıtamın anemadagh.”

anemadagh. Eghti memen kam gumazamizibar arazir kuraba ater mangam.

¹¹ “Aron ofan kabagh amua arazir kuraba gin amadir dughiamin, an arazir kamın gin mangi. A faragh bulmakaun kam inigh egh an aku izi, a misuegh uan arazir kuraba ko an adarazir arazir kuraba gin amadir ofa damu. ¹²⁻¹³ Egh a gin minetam inigh, Ikiavira Itir Godin damazimin itir ofa gamir dakozimin mangi, egh avir mikiar isia itiba minem daghuigh, da inigh inir ekiamin girakirangin itir Danganir Bar Anogoroghezimin mangi. Egh a Ikiavira Itir Godin damazimin dafarir pumuning pauran mughuriar aghuim zuim a daghuigh, a isi avir kam datighti, pauran kamın migharim, Akar Dikirizir Gavgavimin Boksiamin asuam avaragham, kar arazir kuraba gin amadir danganim. Migharir gavgavir kam ikiti, kamaghin Aron uabi, arazir kuraba gin amadir danganimın ganan kogham. An an ganighti, ki a misueghti an aremegham. ¹⁴ Egh a bulmakaun apurimin ghuzitaba inigh, uan dafarir puzim a darugh Akar Dikirizir Gavgavimin Boksiamin pin arazir kuraba gin amadir danganimın guamin a kavamang. Egh 7plan dughiar kamaghira ua ghuzir taba uan dafarir puzimin da inigh, Akar Dikirizir Gavgavimin Boksiamin guamin da kavamang.

¹⁵ “Egh gin a gumazamizibar arazir kuraba gin amadir ofa bagh memen kam misuegham. Egh a memen ghuziba inigh, purirpenimin aven inir ekiamin girakirangin Bar Anogoroghezir Danganimın mangi, egh ghuzir muziarir taba Akar Dikirizir Gavgavimin Boksiamin asuamin

pın itir arazir kuraba gın amangamin danganim, a gisin da kavamangam. Egh taba isi Akar Dikirizir Gavgavimin Boksiamin guamin da kavamang, mati a faragha bulmakaun ghuzibagh amizi mokin. ¹⁶ Egh arazir kamın a Bar Anogoroghezir Danganim damighti, a nan damazimin zuegham. Guizbangira, Israelian gumazamiziba arazir mizirizibagh amua nan akaba batuegha, arazir kurar aviribagh ami, ezi arazir kam Bar Anogoroghezir Danganim gamima, a mize. Na bativamin Purirpenim men tongin iti, ezi men arazir kurar kaba da Purirpenimin bizibagh amima, da bar nan damazimin mize. Kamaghin amizi, Aron ghuzitaba inigh, na bativamin Purirpenimin danganir igharazibar kamaghira dar amigh. Mati a faragha Bar Anogoroghezir Danganim gamizi mokin. Arazir kamra, a Purirpenim damuti a ua zuegham. ¹⁷ Aron ofan kam damuva, uan arazir kuraba ko an adarazi ko Israelian gumazamiziba sara bar da gın amadagham. A Bar Anogoroghezir Danganimin aven mangiti, gumazir igharazitam na bativamin Purirpenimin aven mangan kogham, egh kamaghira iki mangiti Aron uam azenan izegham. Ki bar men anogoroke. ¹⁸⁻¹⁹ Egh gın Aron Bar Anogoroghezir Danganim ategh azenan mangi, egh ofan bar isia mighirir ofa gamir dakozimin mangi. Israelian arazir kuraba ofa gamir dakozir kam gamima, a nan damazimin mize. Kamaghin amizi, Aron ofa gamir dakozir kam damighti a zueghsi, a bulmakaun kam ko meme virara, aningın ghuzir muziarir taba inigh, egh ofa gamir dakozimin mıkebabar itir bulmakaun kombar

min garir biziba bar dar arikigh. Egh dafarir puzim ghuzim darugh 7plan dughiabar ofa gamir dakozim in a kavamang. Arazir kam in a ofa gamir dakozim damighti a zuegham. Egh a ofa gamir dakozim ateghti, a nan ingangarim baghvira ikiam.”

Memem Israelian arazir kuraba aterim, a ghugha gifa

²⁰ Ikiavira Itir God ua kamagh in migei, “Aron Bar Anogoroghezir Danganim ko na bativamin Purirpenim ko ofa gamir dakozim damuti, da zueghamin ingangarir kam agivagh, egh a memem asem Asasel bagha misevezir kam inigh, Ikiavira Itir God bagh izi. ²¹ Eghti memem angamira itim, a uan dafarimning isi an dapanim gisin datigh, egh Israelian gumazamizibar arazir miziriziba, ko akam batozir araziba ko men arazir kurar aviriba bar dar gun mikemegh. Egh arazir kam in an arazir kuraba isa memem dapanim gati. Egh gin a meme isi gumazir a misevezim in dafarim datigh, gumazir kam meme inigh gumazamiziba puvatizir danganim in mangi. ²² Egh danganir kam in aneteghti, memem kam Israelian arazir kurabar osimtizim inigh da ateriva gumazamiziba puvatizir danganim in mangigham.

²³ “Eghti ingangarir kam givaghti, Aron na bativamin Purirpenim in aven mangigh, ofa gamir gumazim in korotiar an arugha Bar Anogoroghezir Danganim in aven ghuzim suegh. Egh a korotiar kam ateghti, a Purirpenim in aven iki. ²⁴ Egh a mangi Purirpenim in divazim in

aven dipamın bar uabi ruegh, egh ua uan ofa gamir gumazimın korotiar igharazibar aghuigh. A gın azenan izegh, ofan bar isia mighirir pumuning damigh, a ua bagh ofan tam damigh, egh ofan igharazim gumazamiziba bagh a damigh. Ofan kamningın, a uan arazir kuraba ko gumazamizibar arazir kuaba gın amadagham. ²⁵ Egh a men arazir kuraba gın amangisi ofa gamizir asızimın ovim isi ofa gamir dakozimın a tuaghti, avim bar an isi mangiti, a bar mighirighti, averenir kinim otogham. ²⁶ Eghti gumazir faragha meme inigha gumazamiziba puvatizir danganimın ghugha anetaghizi a ghuzim, a faragh uan korotiaba ruva, dipamın uan mikarzim sara ruegh, egh gın, a ua danganir me itimın aven izam. ²⁷ Me bulmakaun apurim, ko memen ofan arazir kuraba gın amadim, ofa gamir gumazim faragha aningın ghuziba inigha, uan arazir kuraba ko gumazamizibar arazir kuraba sara gın amangasa, Bar Anogoroghezir Danganimın aven ghu. Egh gın me asızir kamningın kuamning inigh nguibamın azenan mangam. Egh me aningın iniba ko tuziba ko buariba tueghti, avim aning bar isi mighirigh mangiti, averenir kinim otogham. ²⁸ Egh gın gumazir aning tuazir kam, uan korotiaba ruegh, egh dipamın uan mikarzim bar a rueghiva, a gın, ua danganir me itimın aven izam.”

God Gumazamizibar Arazir Kuraba Gın Amadir Dughiar Ekiam damuamin arazim

²⁹ Ikiavira Itir God ua kamaghın migei, “Ia

Akar Gavgavir kam zurara an gın mangi. Iakinir namba 7, an dughiar namba 10in, ia Israelia ko ikizir igharazibar gumazamizir ian tongin itiba bar, ia dagheba ko agoroger araziba atakigh, egh ia ingangariba ategh avughsi. ³⁰ Arazir kamın mingarim kamakın: Dughiar kamra, ofa gamir gumazim ofa damuva ian arazir kuraba gın amangam, eghti ia Ikiavira Itir Godin damazimın zuegham. ³¹ Dughiar kam, kar nan dughiar eki-amra. Eghti ia agoroger araziba dughiar kamın da ategh avughsi. Ia ingaran marki. Bar marki. Egh ia zurara arazir kamın gın mangi. ³² Ofa gamir gumazir manam ia anemisefe, eghti an afeziamin danganim inigh ofa gamir gumazibar dapanimın otogh, egh a uabira gumazamizibar arazir kuraba gın amangamin ingangarir kam damuam. A faragh ofa gamir gumazimın korotiar ghurghurir aghuim arugh. ³³ Egh gın arazir kuraba gın amangisi ofa damu, eghti Bar Anogoroghezir Danganim ko, God bativamin Purirpenim ko, ofa gamir dakozim ko, ofa gamir gumaziba ko, Israelian gumazamiziba bar, me nan damazimın zuegham. ³⁴ Me arazir kaba zurara dar gın mangivira iki. Ofa gamir gumazibar dapanim, ofan kaba azeniba vaghvagh dar amu, Israelian gumazamizibar arazir kuraba gın amang, egh me damuti me nan damazimın zuegham.”

Ikiavira Itir God akar kaba Moses ganingi, ezi Moses bar adar gın zui.

Arazir aghuir God damuasa Israelia mikemeziba

17

(Sapta 17--27)

Ofabar amuamin danganir vamira

¹⁻² Ikiavira Itir God, akam Aron ko an otariba ko Israelian gumazamizibav kimasa akam Moses mikeme. Ikiavira Itir God kamaghin migei:

“Ki Akar Gavgavir kaba ia ganidi. ³ Ia Israelian gumazamiziba ofa damusi ifuegh, bulmakaun tam, o sipsip, o memen tam danganir ia itimin aven o azenan a misuegh, ⁴ egh a inigh Ikiavira Itir God bativamin Purirpenimin tiar akamin izi ofan min na daningan aghuagh, ia mati gumazim gumazir igharazim misoghezi an areme, egh ia nan damazimin osimtizim ikiam. Kamaghin amizi, ki uan gumazamizibar tongin ia batuegham. ⁵ Akar kamın mingarim kamakin: Ia Israelia fomira asizibav sogha danganir ia itimin azenan ofa gami, ezi datirighin ia asiziba inigh ofa gamir gumaziba bagh mangi, na bativamin Purirpenimin tiar akamin ofa damu, egh na ko navir vamiran ikiam. ⁶ Eghti ofa gamir gumazim asizimin ghuziba inigh, ofa gamir dakozir God bativamin Purirpenimin tiar akamin boroghin itim, an miriabar da kavamang. Egh an ofa bagh asizir ovim ofa gamir dakozimin a tuaghti a bar mighirighti, averenir kinim otogh. Eghti Ikiavira Itir God, ofan tuer kamın mughuriam baregh, egh a gifuegh navir aghuim an ikiam. ⁷ Ia Israelia uam aseba bagh asizibar ofabar amuan marki. Ia faragha kamaghin amua, na tegha asebar gin

17:7: Godin Araziba 31:16; 32:17; 2 Eghaghaniba 11:15; Onger Akaba 106:37; 1 Korin 10:20

ghue.* Eghti ian gın otivamin adarazi zurara asıziba inigh ofa bagh nan Purirpenimın izi.

8-9 “Egh ni kamaghın me mikim, Israelian gumazitam o ikızir igharazibar gumazir ian tongın ititam, a ofan bar isia mighiribar amusi, o a ofan igharazim na bagh a damusi, kamaghın an asızim inigh izi na bativamin Purirpenimın tiar akamın ofa damu. Puvatightıma, ki Ikiavıra Itir God, ki uan gumazamizibar tongın a batuegham.”

Ghuzimra arazir kuraba gın amadi, kamaghın amizi ia ghuzibar aman marki

¹⁰ “İa asızim misoghezi an aremezir dughiamın, ia an firim atugh, egh aneguraghti an ghuzim bar iregh. Eghti ia Israelian gumazitam o ikızir igharazibar gumazir ian tongın iti tam, ghuzim itir asızitam ameghti, ki Ikiavıra Itir God, ki an apanim damigh, egh uan gumazamizibar tongın a batuegham. ¹¹ Ghuzim an angamıra itir ikirimirim gumaziba ko asıziba bar me ganıdi. Ezi ki kamaghın ia migei, ofa gamir gumazim ghuzim isi ofa gamir dakozimın ofan mın a gingegh, gumazamizibar arazir kuraba gın amangam. Ghuzim an angamıra itir ikirimirimın mingarim. Ghuzimra gumazamizibar arazir kuraba gın amadi. ¹² Ezi ki Israelia ia migei, ian tav o ikızir igharazibar gumazir ian tongın ititam, asızir ghuzim itim aman marki. Bar marki.

¹³ “Eghti Israelian tav o ikızir igharazibar gumazir ian tongın ititam, an asıziba buriva,

* **17:7:** Gumazir maba ghaze, aser kam, a memen asemın mingari. **17:10:** Jenesis 9:4; Ofa Gami 7:26-27; 19:26; Godın Araziba 12:16; 12:23; 15:23 **17:11:** Hıbru 9:22

ki damasa ian anogoroghezir puvatizir memen atiatam, o kuarazir tam misuegh, egh an ghuzim nguazim gingegh anevaragh. ¹⁴ Kamaghin ami, gumamaziziba ko asizibar angamira itir ikirimirim, a ghuzimin aven iti. Ezi bizir kam bagha ki Israelia ia migia ghaze, ia asizir ghuziba itibar aman marki. Eghti gumazim ghuzim itir asizim ameghti, ki uan gumamazizibar tongin a batuegham.

¹⁵ “Kamaghin amizi, asizitam puram areme, o asizir atiam asizir tam misoghezi an areme, eghti gin Israelian gumazitam o ian amizitam o ikizir igharazimin gumazir ian tongin ititam, asizir kamin tuzim amegham, a nan damazimin mizegham. Kamaghin amizi, a uan korotiaba ruva, egh uaghan dipamin uabi ruegh. Egh a miziriziba sara iki mangiti aruem magirighiti, a ua zuegham. ¹⁶ Egh a uan korotiaba ruva mikarzim rueghan kogh, mar an osimtizim, a mar uan arazir kuramin osimtizim ater.”

18

Ikizir vamiran gumazim ko amizim uaningin ikian marki

¹⁻² Ikiavira Itir God, uan akam isi Israelia daningasa kamaghin Moses migei, “Ki Ikiavira Itir God, ian God. ³ Guizbangira, ia kantri Isipin ike, egh ia Isipian arazibar gin mangan marki. Ki datirighin ia inigh Kenanin nguazimin mangam, eghti ia Kenanian araziba, ia dar amuan marki. Ia men arazibar gin mangan marki. ⁴ Ia oragh. Ia arazir ki ifongezibar gin mangi, egh bizir ki damuasa ia mikemezibar amu. Ki Ikiavira Itir

God, ian God, ki akar kamın ia miği. ⁵ Ia bizir ki damuasa ia mikemeziba ko arazir ki ifongezibar gin mangi. Gumazamiziba Moses Osirizir Araziba miği moghin damu egh dughiaba zurara dar amuti, arazir kaba me damuti, me ikivira ikiam. Ki Ikiavira Itir God, ki kamaghin mikeme.

⁶ “Ki Ikiavira Itir God, ki kamaghin miği, ni uan ikizimin amizitam bagh navim dikav a ko ikararangan marki, egh a ko dakuan marki. Arazir kam bar marki. ⁷ Ni bar uan amebam ko dakuan marki. Ni kamaghin damu, ni aghumsizim bar uan afeziam danigham. Ni uan amebam ko dakuan bar marki. ⁸ Ni uan afeziamin amuir dozim ko dakuan markiam. Ni kamaghin damigham, ni uan afeziam damuti, a bar aghumsigham. ⁹ Ni uan buaramizim ko dakuan marki, a nin afeziam ko amuir igharazim otezir guivim, o a nin amebam ko par igharazim otezir guivim, ni a ko dakuan marki. Kar nin amebam nin afeziamin dipenimin ikia otezir guivim, o nin amebam dipenir igharazimin ikia otezir guivim, a uaghan nin buaramizim, kamaghin amizi ni a ko dakuan marki. ¹⁰ Ni uan otarimin guivim, o nin guivimin guivim ko dakuan marki. Arazir kam ni damuti ni bar aghumsigham. ¹¹ Ni uan afeziamin amuir igharazimin guivim ko dakuan marki, kar nin afeziamin borim, a uaghan nin buaramizim. Ni an ikian bar marki. ¹² Nin afeziam ko an buaramizim, aning ghuzir vamira. Kamaghin amizi, ni a ko dakuan marki. ¹³ Nin

18:5: Nehemia 9:29; Esekiel 18:9; 20:11-13; Luk 10:28; Rom 10:5; Galesia 3:12 **18:8:** Ofa Gami 20:11; Godin Araziba 22:30; 27:20

18:9: Ofa Gami 20:17; Godin Araziba 27:22 **18:12:** Ofa Gami 20:19-20

amebamın afumim o an avenemebam, kar nın amebamın ghuzimra. Kamaghın amizi, ni a ko dakuan marki. ¹⁴ Nın afeziamın aveghbuamın amuim, a nın amebar dozim. Kamaghın amizi, ni a ko dakuan marki. Ni a ko dakuigh afeziamın dozim damuti, a bar aghumsigham. ¹⁵ Ni uan otarimın amuim ko dakuan marki. A nın amuim puvati, kamaghın ni a ko dakuan bar marki. ¹⁶ Ni uan aveghbuamın amuim ko dakuan bar marki. Ni a ko dakuighti, nın aveghbuam bar aghumsigham. ¹⁷ Amizitam fomıra gumazir igharazimın ikia guivim bate, ezi gın ni amizir kamın iti, egh ni an guivim sara aning ko dakuan marki. Egh ni uan amuimın guivimın guvitam ko dakuan marki. Ni uaghan uan amuimın otarimın guvitam ko dakuan marki. Amizir kaba, me nın amuimın anababa, egha nın adarasi. Kamaghın amizi, ni arazir kuramın me damigham, ni arazir aghumsızir bar ekiam damigham.

¹⁸ “Nın amuim ikiavıra itir dughiamın, ni an afumimın ikian marki. Ni kamaghın damuva, aning damuti, aning uaningın ataram.

¹⁹ “Amizir uan iakinibav sozim, a zuezir puvati. Kamaghın, ni a bagh navim dikav a ko ikararang a ko dakuan marki. ²⁰ Ni uan namakamın amuim ko dakuan marki. Ni a ko kamaghın damuva, nan damazimın mizegham.

²¹ “Ia oragh. Ki Ikiavıra Itir God, ian God. Ki Akar Gavgavir kam ia ganıdi, ia uan boriba isi asem Molekın ofa damusi uan boribav sogh

18:15: Ofa Gami 20:12 **18:16:** Ofa Gami 20:21 **18:17:** Ofa Gami 20:14; Godın Arazıba 27:23 **18:19:** Ofa Gami 20:18
18:20: Ofa Gami 20:10 **18:21:** Ofa Gami 20:1-5

avimîn da tuan marki. Ki bar ian anogoroke. Ia kamaghîn damuva, nan ziam dikabiragham.

²² “Ia gumaziba, gumazir igharazitam ko dakuan marki, mati gumazim amizim ko akui mokîn. Arazir kam, a bar kufi, ezi ki bar an aghua.

²³ Ia gumaziba, asizir amebaba ko dakuan marki. Eghti amiziba, asizir apuritam ateghti, an a ko dakuan marki. Arazir kam ia damuti ia nan damazimîn bar mizegham. Arazir kam, en arazir aghuim otavkira aghumsizir bar ekiam itim gami.

²⁴ “Ia arazir kurar kabar amuan marki. Ia dar amu, egh ia nan damazimîn mizegham. Ikizir igharazibar gumazamizir Kenanîn nguazimîn itiba, me arazir kabagh amua nan damazimîn mize. Kamaghîn amizi, ki datirighîn me batosi, eghti ia men nguazim iniam. ²⁵ Men arazir kurar kabara nguazir kam gamima a nan damazimîn mize. Kamaghîn amizi, ki ivezir kuram isa men nguazim ganidi. Egh ikizir igharazibar gumazamiziba, ki me batuegham, mati nguazim men misi, eghti me ua Kenanîn nguazimîn ikian kogham. ²⁶ Eghti ia Israelian gumazamiziba ko ikizir igharazibar gumazamizir ian tongîn itiba, ia arazir ki ifongeziba ko bizir ki damuasa ia mikemeziba bar dar gîn mangi. Ia God gifozir puvatizir ikizir igharazibar arazibar amuan marki. Men arazir kuraba bar kuri, ezi ki bar dar aghua. ²⁷ Ia fo, gumazamizir faragha nguazir kamîn itiba, me arazir kurar kabagh ami. Kar arazir kurar bar kuriziba, ezi ki bar dar aghua. Bizir kam bangîn, nguazim

18:22: Ofa Gami 20:13 **18:23:** Ua Me Ini 22:19; Ofa Gami 20:15-16; Godîn Araziba 27:21

nan damazimîn mîzegha iti. ²⁸ Ezi ia uaghan kamaghîn damigham, ia nguazir kam damuti, a mîzegham. Ia kamaghîn damuti, nguazir kam ian migh ia batuegham, mati nguazim faragha ikîzir igharazibar gumazamiziba batoghezi mokîn. ²⁹ Eghti Israelian amizim o gumazir manam, ki bar aghuazir arazir bar kurir kabar amuti, ki uan gumazamizibar tongîn a batuegham.

³⁰ “Ia Akar Gavgavir ki ia ganidir kamîn gîn mangî. Gumazamizir ian faragha ghua nguazir kamîn ikia amizir arazir bar kurir ki bar aghuaziba, ia dar amuan marki. Ia kamaghîn damigham, ia nan damazimîn mîzegham. Ia oragh. Ki Ikiavira Itir God, ian God, ki mikemegha gifa.”

19

God ifongezir Arazir kaba, Israelia dar gîn mangî

¹⁻² Ikiavira Itir God, kamaghîn Israelia mikimasa Moses mikeme:

“Ki, Ikiavira Itir God, ian God, ki arazir kurabar saghon ikiava, bar zue. Kamaghîn, ia uaghan nan mîn arazir kurabar saghon iki, bar zuegh, egh nan gumazamizibara iki. ³ Ia vaghvagh uan amebaba ko afeziabar apengan ikîva, egh men akabar gîn mangî. Ia Sabatin dughiamîn ingaran marki. Ia avughsi iki. Ki Ikiavira Itir God, ki ian God, ki kamaghîn mikemegha gifa. ⁴ Ia na ategh marvir guar kinibar ziaba fan marki. Egh ia uari bagh ain isi nedazibar ingar, egh dar ziaba fan marki. Ki

19:1-2: Ofa Gami 11:44-45; 1 Pita 1:16 **19:3:** Ua Me Ini 20:8; 20:12; Godin Araziba 5:12; 5:16 **19:4:** Ua Me Ini 20:23; 34:17; Ofa Gami 26:1; Godin Araziba 27:15

bar anogoroke. Kî Ikiavîra Itir God, ian God. Kî mikemegha gîfa.

⁵ “Ia na ko navir vamîra ikiamin ofa damusi, ia arazir kî ia ganîdir kamîn gîn mangî, ofan kam damu. Egh ia kamaghîn damuti, kî ian ofa gi-fuegham. ⁶ Ia asîzim misoghezir dughiamra ofan asîzir tuzibar amî, o amîmzaraghan dar amî. Eghtî asîzir tuzir naba dughiar mîkezimîn ikîvîra ikîti, ia da tueghtî da bar isi mangî averenir kînimîn otogh. ⁷ Eghtî gumazitam dughiar mîkezimîn asîzir kam amîti, arazir kam nan damazimîn bar deraghan koghtî, kî uaghan bar an ofan kamîn aghuagham. ⁸ Gumazitam dughiar mîkezimîn asîzir tuzir kam ame, a bizir bar zuezir me na ganîngizim gamima, a ikufi. Ezi a uabi uan arazir kuramîn osîmtîzim ikî ivezir kuram iniam. Kamaghîn amizi, kî uan gumazamizibar tongîn a batuegham.

⁹ “Dughiar ia uan azeniba aghorimîn, ia dagher azenimîn dazighiamîn tughav itim asian marki. Egh ia azenibar tongîn dagheba asi, egh taba ategh, egh ua mangî da asian marki. Ia da ateghtî da mamaghîra ikî. ¹⁰ Dughiar ia wainîn ovîzir anîdiziba inîgha gîvazimîn, ia uamategh mangî wainîn azenimîn wainîn ovîzir ia faragha ganizir puvatîziba inian marki. Egh ia wainîn ovîzir nguazim gireghav itiba inian marki. Ia dagher kaba, onganaraziba ko ikîzir igharazibar gumazamizir ian tongîn itiba bagh da ateghtî, me da iniam. Kî Ikiavîra Itir God, kî ian God, kî kamaghîn mikeme.

11 “Ia gumazir igharazimın biziba okıman marki. Egh ia gumazir igharazim gifar, an biziba inian marki. Egh ia bar gumazir igharazim mikimıva a gifaran marki. 12 Egha ia gumazir igharazim ko akam akıra, nan ziam dibora gavgavim uan akar dikirizim ganıdı, kamaghın ia pura gumazir kam ko akam akır, egh a gifaran marki. Egh ia uan akar dikirizimın gın mangan koghıva, ia nan ziam dikabırı. Ki Ikiavıra Itir God, ian God, ki mikemegha gıfa.

13 “Ia pazi gumazir igharazim damuva, egh an biziba okıman marki. Ia dagıaba bagh ingangarım gumazitam danıgh, egh ia an ingangarımın ivezimın dughıar a ingarızır kamın ivezim a danıngıgh. Ia ivezimın suiragh iki gurumzaraghan a danıngan kogham. 14 Ia gumazamızır kuarır onganıba, akar kurabar kamaghın me mikıman marki suam, God ia gasıghasıgham. Ia damazır okavırızıba men tuavıba apır ıghuvıbar arıgh, me damutı me iran marki. Ki Ikiavıra Itir God, ian God. Ia nan atıating.

15 “Ia kotıam barazır dughıamın, ia deraghvıra kotıam tuisıgh. Egh ia deraghvıra kotıam akırıgh. Ia onganarazır gumazamızıbar akurvaghan marki, me kotıam puram a gafırıgham. Egh ia gumazamızır zıaba ko gavgavıba itibar atıating men akurvaghtı, me pura kotıam gafırıghan marki. 16 Ia namakaba ko daruva egh

19:11: Ua Me Ini 20:15-16; Godın Arazıba 5:19-20 **19:12:** Ua Me Ini 20:7; Godın Arazıba 5:11; Matyu 5:33 **19:13:** Godın Arazıba 24:14-15 **19:14:** Godın Arazıba 27:18 **19:15:** Ua Me Ini 23:6-8; Godın Arazıba 16:19

girakirangin gumazir igharazim mikiman marki. Me gumazitam osimtızir ekiam bagh a isi kotiam datighti, ia kotin an akurvaghamin gavgavim iki, ia an akuragh. Ia uan akabar kuaghti, kot suam, a misueghti an aremegh, kar bizir bar kuram. Ia an akuraghasa, ki ifonge. Ki Ikiavıra Itir God.

¹⁷ “Ni uan navir averiamin aven uan namakam dughiar ruarimin navim an ikuvigh ikian marki. Ni a ko akam akirigh, egh osimtızir kam agifagh. Puvatightima, ni an arazim ginighnighvıra ikiva, ni ti uaghan, an amizir arazir kam damigham.

¹⁸ Nin namakatam arazir kuratam ni damighti, ni an arazim ikarvaghan marki, egh ni an ataran marki. Ni uavıra uabi gifongezı moghin, ni gumazamizir igharazibagh ifongegh. Ki Ikiavıra Itir God, ki kamaghın mikemegha gıfa.

¹⁹ “Ia nan arazir ki ifongezir kabar gin mangi. Egh ia asızir igharagha garimning ateghti, aning uaning ko dakuva nguzıba batan marki. Egh ia dagher anabar igharagha garir pumuning azenir vamıran da oparan marki. Egh ia pura nir me tretin kinimin isamizim ko tretin me sipsipin arızimın isamizim, aning isafuragha korotiar ingarizim aghuan marki. Kar arazir anogoroghezıba.

²⁰ “Ezi gumazitam ingangarir amizir kınitam iki, egh a gumazir igharazim bagh amizir kam amangasa akam akiri, ezi gumazim a givevezir puvati. Eghti gumazir amizir kamın garim, amizir kam ko dakuti, ia aning inigh kotiamın

19:17: Matyu 18:15 **19:18:** Matyu 5:43; 19:19; 22:39; Mak 12:31; Luk 10:27; Rom 13:9; Galesia 5:14; Jems 2:8 **19:19:** Godin Arazıba 22:9-11

mangi. Egh ia aning misueghti, aning aremeghan marki. Guizbangira, amizir kam a gumazir an garimin ingangarir amizir kinim. ²¹ Eghti gumazir kam sipsipin apuritam inigh na bativamin Purirpenimin tiar akamin mangi. A sipsipin kam isi uan osimtizim agevir ofan min Ikiavira Itir God bagh ofa damu. ²² Eghti ofa gamir gumazim, Ikiavira Itir Godin damazimin osimtizim agevir ofa damuva gumazir kamın arazir kuraba gin amangam. Eghti ki an ganigh an arazir kuraba gin amadagham.

²³ “Ia Kenanin nguazimin mangamin dughiamin, ia temer bava oviziba itiba opar, egh ia temer kabar ovizibar aman kogh mangiti 3plan azeniba givagham, da nan damazimin zuezir puvati. ²⁴ Egh namba 4in azenimin ia temer katabar dagheba bar na daningigh, ki Ikiavira Itir God. Kar ababanir ia na minabi, egh bar akuegh nan ziam famim. ²⁵ Egh namba 5in azenimin ia dar ovizibar ami. Egh ia nan akar kamın gin mangiti, ian temeba biva ovizir aviriba ikiam. Ia oragh, ki Ikiavira Itir God, ian God, ki kamaghin mikeme.

²⁶ “Ia asizir tuzir ghuzim itibar aman marki. Egh ia imezibagh amir araziba ko kukunir araziba, ia dar amuan marki. Da nan gavgavimin izezir puvati. ²⁷⁻²⁸ Ia gumazim o amizir aremezim ginighnigh dapanir arizir ian kuaribar boroghin itiba apiran marki, egh uan ghuamasizibagh isi da otivan marki. Egh ia uaghan uarir akur-

19:26: Jenesis 9:4; Ofa Gami 7:26-27; 17:10-14; Godin Araziba 12:16; 12:23; 15:23; 18:10 **19:27-28:** Ofa Gami 21:5; Godin Araziba 14:1

vaghsi, gumazim o amizir aremezim ginighnigh, uan mikarzipar ghor, dighoribar amuan marki. Ki Ikiavira Itir God, ia arazir kabar amuan, ki anogoroke.

²⁹ “Ia asebar ziaba fer arazibar amusi, uan guiv-ibar amuti, me tuavimın amizibar mın aghumsızir arazim damuva poroghamiba uari isava akuir arazim damuan marki. Ia kamaghın damuva na ategh asebar apengan ikiam, mati tuavimın amizir tintinimın gumaziba koma akuim. Eghti arazir kuram ian nguazim bar a gizıvaghām. ³⁰ Ia Sabatın dughiamın ingaran marki. Egh ia Purir-penir gumazamiziba iza nan ziam fer kam, bar a gifongegh. Ki Ikiavira Itir God, ki ia mikemegha gıfa.

³¹ “Egh ia nighnızir aghuim inisi, mangi ariaghırezir gumazamizibar duaba ko migeir gumazimın azaraghti, me duar kurabar nighnızim ia danıngan marki. Ia kamaghın damu, ia nan damazimın bar mızegham. Ki Ikiavira Itir God, ian God, ki mikemegha gıfa.

³² “Ia gumazamizir ghuribar apengan iki, egh deraghvira me damu. Egh ia nan atiating nan apengan iki. Ki Ikiavira Itir God, ian God, ki kamaghın mikeme.

³³ “Ia ikızir ıgharazibar gumazamizir ian nguazimın itiba pazi me damuan marki. ³⁴ Ia ikızir ıgharazibar gumazamizir ian tongın itiba arazir aghuıbar me damu, mati ia uan adarazi

19:29: Godın Arazıba 23:17 **19:30:** Ofa Gami 26:2 **19:31:** Godın Arazıba 18:11; 1 Samuel 28:3; 2 Atrıvıba 23:4; Aısaia 8:19
19:33: Ua Me Ini 22:21; Godın Arazıba 24:17-18; 27:19

Israelia gami mokin. Egh ia uari gifongezî moghin ia bar me gifongegh. Ia fomira Isipin kantrin ike, kamaghin ia gumazamizir uan nguibaba ataghiragha ghua kantrin igharazibar itir arazim, ia a gifo. Ia deraghvira gumazir ia ko itir kabar amu. Ki Ikiavira Itir God, ian God, ki mikemegha gifa.

³⁵ “Ia bizibar ababanibagh amuva, dar osimtizim ko ruaribagh fofogh da tuisigh, egh da mengti gumazir igharaziba dagh ivezam, ia arazir kamîn, me gifaran marki. ³⁶ Puvati. Ia deraghvira dar abaniva da tuisigh, egh deraghvira biziba meng. Ki Ikiavira Itir God, ian God, ki Isipin kantrin ia inigha ian akua azenan ize. ³⁷ Kamaghin amizi, arazir ki ifongeziba ko bizir ki damuasa ia mikemezir kaba bar, ia dar gin mangi. Ki Ikiavira Itir God, ki ia mikemegha gifa.”

20

God gumazamizir akaba batozibagh asighasigham

¹⁻² Ikiavira Itir God, Israelian gumazamizibav kimasa kamaghin Moses miği:

“Israelian tav o ikizir igharazibar gumazamizir Israelin kantrin aven itibar tav, uan borim isi asem Molek bagh ofan min a daningti, ia gumazir kam misueghti an aremegh. Nguazir kamîn gumazamiziba bar dikavigh dagiaba isi gumazir kam ginivighti an aremegh. ³ Gumazim borim isa Molek ganidir arazir kam, nan Purirpenim gamima a mizegha bar nan ziar ekiam

19:35: Godin Araziba 25:13-16; Aghuzir Akaba 20:10; Esekiel 45:10

dikabira. Kamaghin amizi, ki gumazir kamın apanim damuva uan gumazamizibar tongin a batuegham. ⁴ Nguazir kamın gumazamiziba gumazir kamın arazir kurar kamın ganıva mikim suam, kar pura bizim, egh a misueghti an aremeghan koghti, ⁵ kamaghin ki uabi an apanim damuva an adarazi sara, ko gumazamizir akirim na gasaragha asem Molekin ziam feba bar, ki men apanim damuam. Ki uan gumazamizibar tongin me batuegham.

⁶ “Eghti gumazitam na tegh, kukunir gumaziba ko, ariaghirezir gumazibar duaba ko migeiba bagh mangi, a mati tuavimın amizim tintinibar arua gumazir igharaziba koma akui. Kamaghin, ki gumazir kamın apanim damuva uan gumazamizibar tongin a batuegham. ⁷ Ia bar zuegh iki, egh arazir aghuir voroghira itir ki ifongezibar aven daru. Ki Ikiavira Itir God, ian God, ki kamaghin mikemegha gifa. ⁸ Ki Ikiavira Itir God, ki ua bagha ia misevezi ia bar nan gumazamizir aghuibar otifi. Kamaghin amizi, arazir ki ifongeziba, ia bar dar gin mangi.

⁹ “Egh gumazim o amizim uan afeziam o amebam akar kuramın a migia ghaze, God ni gasighasigham, eghti ia gumazir kam o amizir kam misueghti an aremegh. Gumazim o amizir akar kam mikememizim, a uan osimtizim bangin aremegham.

¹⁰ “Eghti gumazitam uan namakamın amuim ko dakuighti, kamaghin ia gumazir kam ko

amizir kam misueghti aning aremegh. ¹¹ Eghti gumazim uan afeziamin amuim ko dakuigh, egh an arazir kuramin uan afeziam damuva aghumsizim a daningam. Kamaghin, ia gumazir kam ko amizir kam misueghti, aning aremegh. Aning uaning arazir kuram damigh osimtizim ikiam, egh bizir kam bagh aning aremegham. ¹² Eghti gumazitam uan otarimin amuim ko dakuigh, ia aning misueghti aning aremegh. Aning en arazir aghuim oteghavkinigha arazir kuram gami, egh aning uan osimtizim bangin aning aremegham. ¹³ Eghti gumazitam gumazir igharazim ko dakuigh, mati gumazim amizim ko akui moghin, egh aning amizir arazir bar kurar ki aghuazim damigh, bar osimtizir ekiam ikiam. Kamaghin ia aning misueghti aning aremegh. Aning uan osimtizim bangin aning aremegham. ¹⁴ Eghti gumazitam uan amuimin iki, egh uaghan an amuimin amebam isafuragh uaghara aningin ikiti, ia bar me isi avimin me daboroghti me isigh. Me osimtizir bar ekiam gami. Guizbangira, kamaghin amir gumazamiziba ateghti, me ian tongin ikian marki. ¹⁵ Eghti gumazitam asizitam ko arazir kuram damigham, mati gumazim amizim koma akui moghin, eghti ia uaghara aning misueghti aning aremegh. ¹⁶ Eghti amizitam asizitam bagh mangi, a ko arazir kuram damigham, mati amizim gumazim koma akui moghin, eghti ia aning misueghti aning aremegh.

20:11: Ofa Gami 18:8; Godin Araziba 22:30; 27:20 **20:12:** Ofa Gami 18:15 **20:13:** Ofa Gami 18:22 **20:14:** Ofa Gami 18:17; Godin Araziba 27:23 **20:15:** Ua Me Ini 22:19; Ofa Gami 18:23; Godin Araziba 27:21

Aning uan osımtızim bangın aning aremegham.

¹⁷ “Eghtı gumazitam uan buaramizim ko dakuam, kar an afeziamın guivim, o an amebamın guivim, egh aning bibiamra iki uaningın ganıva, kamaghın aning arazir bar kuram damigham. Kamaghın amizi, ia gumazamizibar damazimın bar aningın atarıva, aning batueghtı, aning ua ia ko ikian kogham. Gumazir kam uabi uan buaramizim koma akui, kar aghumsızir arazim, kamaghın, a uan arazir kuramın osımtızim ateram. ¹⁸ Eghtı gumazim, amizir uan iakinıbav sozır dughiamın itim inigh, a ko dakuam, aning bar arazir mızırızim nan damazimın a damuam. Eghtı ia nan gumazamizibar tongın aning batokegh.

¹⁹ “Gumazitam uan amebar dozim o afeziamın buaramizim ko dakuva, an arazir kuramın uan anabam damigh aghumsızim a danıngam. Aning amizir arazir kurar kam bangın osımtızim ateram. ²⁰ Eghtı gumazitam uan afeziar dozimın amuim ko dakuigham, gumazir kam aghumsızim afeziar dozim danıngam. Egh aning amizir arazir kurar kamın osımtızim ateram. Gumazir kam amizitamın iki boriba batan kogham, eghtı an afeziar dozimın amuim uaghan boriba batan kogham. ²¹ Eghtı gumazitam uan aveghbuamın amuim a dam a inigh an iki, a nan damazimın arazir bar mızırızim damuva aghumsızim uan aveghbuam danıngam. Kamaghın amizi, gumazir kam ko amizir kam boriba batan kogham.

20:17: Ofa Gami 18:9; Gadin Arazıba 27:22 **20:18:** Ofa Gami 18:19 **20:19:** Ofa Gami 18:12-14 **20:21:** Ofa Gami 18:16

22 “Ia nan arazir ki ifongeziba ko bizir ki damuasa ia mikemeziba, bar dar gin mangi. Ia kamaghin damuti, nguazir ki datirighin ian akua zuir kam, a ian aghuagh ia batueghan kogham, mati gumazim dagher kuramin mizi mokin. Ia deraghviram an ikiam. 23 Ia Kenanin nguazimin itir ikizibar arazibar gin mangan marki. Me bizir kurar kabagh ami, ezi ki bar men aghua. Ki datirighin ikizir kaba batueghti, ia men nguazim iniam. 24 Ki ia mikemegha gifa, nguazir kam a bar dera, ezi dagher avirim an ikia, deraghviram aghui. Ki a isi ia daningighti, a ian nguazimram otogham. Ki Ikiavira Itir God, ki ikizir igharazibar tongin ia ini, eghti ia bar igharaghvira iki, nan gumazamizibaram otogham. 25 Kamaghin amizi, ia deraghvira asiziba ko kuaraziba tuisigh, asiziba ko kuarazir manaba zue, ia dar ami. Ezi asiziba ko kuarazir manaba mizeghti, ia dar aman marki. Ki asiziba ko kuaraziba ko apizir zuezir puvatizir kabar gun ia mikeme. Ia dar amiva, ia arazir bar kurir ki aghuazibar amuam. Ia asizir kabar amiva nan damazimin bar mizegham. 26 Ia arazir kuraba ategh zuegh iki, nan arazir bar aghuibar gin mangi. Ki Ikiavira Itir God, ki uabi bar zue, egha ki ikizir igharazibar tongin ua baghavira ia ini.

27 “Eghti kukunir gumaziba, ko ariaghirezir gumazamizibar duaba ko migeiba, ia bar dagiaba isi me ginivighti me arimighiregh. Me uan osimtizim bangin arighiregham.”

21

Ofa gamir gumaziba God ifongezir arazir

aghuibar g'in mangi

¹ Ikiavira Itir God, Aronin adarazir ofa gamir gumazibav kimasa kamaghin Moses miği:

“Ian adarazir tav aremeghti, ia gumazir aremezim bagh aghuimazir arazim damuan marki. Arazir kam ia gamima, ia nan damazimin mize.

² Eghti bar gumazimin adarazir aven iti tav aremegham, kar an amebam, o afeziam, o otarim, o guivim, o aveghbuam, ³ o guizin an buaramizir pam puvatigha afeziamin dipenimin ikia aremezim, a me bagh aghuimazir arazim damuam. A kamaghin fogh, an aghuimazir arazir kam damuti, a nan damazimin mizegham. ⁴ Eghti ofa gamir gumazimin ivozim aremegham, eghti ofa gamir gumazim an aghuimazir arazim damuan marki. Kamaghin a nan damazimin mizegham.

⁵ “Eghti ia ofa gamir gumaziba, aghuimazir arazimin g'in mangiva, uan dapanir arizir akuatabagh isan marki. Egh ghuamasizibar miriabagh isan marki. Egh aghuimazir arazim bagh tintinibar uan mikarzibar ghoran marki.

⁶ Ia ofa gamir gumaziba ki ua bagha ia misefe. Ki ian God, kamaghin ia nan ziam dikabinan marki. Ia nan ofa damuamin ingangarim iti, ezi avim isir ofan kaba, ia daghebar min na ganidi. Kamaghin amizi, ia arazir kurar kaba akirim ragh dagh asaragh, egh na ko daru. ⁷ Ia nan ofa gamir gumazibara. Kamaghin amizi, ia tuavimin amizir gumaziba isava akuim, o amizir gumazir igharazim ko akuim, o amizir an pam anetaghizim, ia an poghan marki.

⁸ Gumazamiziba fogh suam, ia ofabar dagheba na ganıdi, kamaghın, ia bar nan ofa gamir gumazibara. Ki uabi İkiavıra Itir God. Ki Godın bar zuegha arazir aghuibaram amim. Egha ki uan gumazamizibagh amima, me zuegha arazir aghuibaram ami.

⁹ “Eghti ia ofa gamir gumazitamın guivitam, tuavimın amizimın ikıva, arazir mızırızıbar gın mangıva, aghumsızır ekiam uan afeziam danıngam. Kamaghın, gumazamiziba avimın a daboroghti a isigh aremegh.

¹⁰ “Ofa gamir gumazibar dapanim, uan ingangarımın ziar ekiam ini. Me borem an dapanim gıngızır dughiamın, me ofa gamir gumazibar korotiamra, a daghuasa anemısefe. Eghti an adarazır tav aremeghti, a uan dapanır arızım ateghti a pura ikian markı, a deraghvıram a batogh. Egh a uan korotiam abıghan markı.

¹¹ Ofa gamir gumazibar dapanim, gumazımın kuam itir danganimın boroghın mangan markı. A kamaghın damuva, nan damazımın mızegham. An afeziam o amebam aremeghti, an aghuımazır dughiamın uabi damu mızeghan markı.

¹² Kamaghın, an Anogoroghezır Danganim ategh gumazır kuaba itir danganimın boroghın mangan markı. A kamaghın damu nan Purırpenım damutı a nan damazımın mızegham. Ia borer ki ia ganıngızır kam a gıngegha gıvagha, anemısevezi a ofa gamir gumazibar dapanımın oto. Kamaghın, a gumazımın kuam itir danganimın boroghın mangan markı. Ki İkiavıra Itir God, ki kamaghın ia mikemegha gıfa.

13 “Ofa gamir gumazibar dapanim, amizir gumazir igharazitam ko akuizir puvatizir tamın iki. 14 An amizir pam aremezim, o amizir pam taghizimın ikian marki. A tuavimın amizir gumaziba isava akuim, o amizir gumazir igharazim arazir kuramın a gamua a ko akuizimın ikian marki. Kar amizir anogorogheziba. An ofa gamir gumazibar anabamın amizir gumazitam ko akuizir puvatizir tamra iki. 15 Egh a nan akar kamın gın mangan koghti, an boriba nan damazimın mizegham. Ki Ikiavira Itir God, ki ua baghvira anemisevegga, a isa ofa gamir gumazibar dapanimın ingangarir kam damuasa aneti.”

16 Egha Ikiavira Itir God ua kamaghın Moses migei: 17 “Ni kamaghın Aron mikemegh: Nın adarazir gumazitam datirighın o gın izamin dughiamın otoghti, an mikarzim duatam iki ikuvighti, gumazir kam na bagh daghebar ofabar amuan marki. 18 Gumazir mikarziba ikuviziba, me nan boroghın izi na bagh ofabar amuan marki. Ki gumazir kamagh garibav gei: damazir okaviziba, o suer kuraba, o guar kuraba, o amebamın navimın averara sueba ko aghariba otevegga ikizirighiziba, 19 o gumazir suer kuraba, o gumazir agharir kuraba, 20 o gumazir akırir fightiziba, o gumazir bar otevíba, o gumazir damazir kuraba, o gumazir mikarzir kuraba, o gumazir turiaba ikuviziba. 21 Guizbangıra, nın anabamın tavın mikarzim duatam ikia ikufi, gumazir kam, na bagh izi daghebar ofabar amuan marki. Ki bar anogoroke. 22 Egh an asiziba ko bizir ia ofan mın na ganıngizibar amam. Ki ofa gamir gumaziba damasa ia ganıngizir ofaba,

a bar da iniam. ²³ Egh a Bar Anogoroghezir Danganim modir nir ekiam iti naghin ko ofa gamir dakozimin boroghin mangan marki. Ki uabi Ikiavira Itir God, ki uan ingangarimra damuasa me amisefe. Kamaghin amizi, an adar boroghin izi, egh a bizir bar zuezir kabar amuti da nan damazimin mizegham.”

²⁴ Ezi Moses akar kamin gun Aron uan otariba, ko Israelian gumamaziba bar me mikeme.

22

Ofaba, da Godin bizibara

¹ Ikiavira Itir God kamaghin Moses migei: ² “Ni kamaghin Aron uan otariba ko me mikim. Ia deraghvira nighnigh, Israelian gumamazibar ofaba, da nan bizibara. Kamagh amizi, ia deraghvira ofan kabar gan. Puvatighti, ia nan ziar ekiam dikabiragham. Kirara, ki Ikiavira Itir God. ³ Ni kamaghin me mikim. Ia ofa gamir gumaziba, ian adarazir tav nan damazimin mizegh, a Israelia na ganidir ofabar boroghin izan marki. Egh a roghira mangiti, ki uan damazimin a batueghti an ofa gamir gumazimin ingangarim damuan kogham. Ia zurara arazir kamin gin mangivira iki. Ki Ikiavira Itir God, ki mikemegha gifa.

⁴⁻⁵ “Eghti Aronin adarazir ofa gamir gumazitam, lepan arimariam iki, o mikarzir mogomem duam a batoghti ghuzir mitizim an azenan otivti, ghuzir mitizir kam a damuti, a nan damazimin mizegham. Egh a nan ofabar aman kogh mangi, a ua deraghamin dughiamin tugham. Egh a uaghan gumazir aremezimin kuamin

poroghav itir bizitamın suiragham, o dipam an mikarzir mogomemın otivam, o a dafarir tamın asızir mizezir tamın suiragham, a gumazir nan damazimın zuezir puvatızim, ezi arazir kam bangın, an ofabar aman kogham. ⁶ Ofa gamir gumazir nan damazimın mizezir manam, a kamaghıra iki mangiti aruem magirigham. Egh a faragh dipamın deragh uabi ruegh, egh a ofan asızir me na ganıdibar amam. Egh a rueghan kogh, a daman kogham. ⁷ Aruem magiri gıvaghı, a ua zuegh nan ofabar amam. Ki uabi, uan ofabar dagheba isa ia bagha da ati, kar ofa gamir gumazibar dagheba. ⁸ A puram aremezir asızim ko asızir atiam misoghezi aremezimın tuzitam aman marki. Ana anemegham, a nan damazimın mizegham. Ki Ikiavıra Itir God, ki kamaghın mikeme. ⁹ Ia ofa gamir gumaziba, Akar Gavgavir ki ia ganıngiziba bar adar gın mangi. Ia nan akam batuegh, ia arazir kuram damigh, osımtızim ikiti, ki ia misueghı ia arıghiregham. Ki Ikiavıra Itir God, ki ua bagha ia ofa gamir gumaziba amısefe, egha ki mikemegha gıfa.

¹⁰ “Ofa gamir gumazibar adarazir gumazim o amizim, merara gumazamiziba na ganıdir ofabar amam. Igharazitav daman kogham. Gumazir dughiar otevimın ofa gamir gumazim ko itim, o an ingangarir gumazim, me uaghan daman kogham. Bar markiam. ¹¹ Eghı ofa gamir gumazimın ingangarir gumazamizir kınir a ivezeziba, ko borir amebam ofa gamir gumazir kamın dipenimın ikia oteziba, me ofa gamir gumaziba apir daghebar ami. ¹² Eghı ofa gamir gumazitamın guivim, ofa

gamir gumazibar ikizimîn azenan itir gumazir kinitam ko poroghiv iki, kamaghin a nan ofabar aman marki. ¹³ Eghti guivir kamîn pam aremeghti a pura ikiam, o an pam aneteghti, a pura ikiva, boriba puvatigh, uamategh uan afeziamîn dipenimîn mangi, kamaghin, an ofa gamir gumazibar daghebar ami, kar dagher an afeziam inigh izamiba. Eghti gumazim o amizim ofa gamir gumazibar adarazir aven itir puvati, a daman marki. Bar marki.

¹⁴ “Egh gumazitam ofa gamir gumazibar adarazir mav puvati, egh deragh nighnighan kogh nan ofan nataba amegh, kamaghin a dagher kaba ikarvagh ofa gamir gumazim daningigh. A 5plan dagher naba inigh, kamaghin a 6plan dagheba isi da ikarvagh. ¹⁵ Ia ofa gamir gumaziba deraghvira gan, gumazamizir kiniba nan ofan kabar aman bar marki. ¹⁶ Ki Ikiavira Itir God, ki ua bagha ofan kaba misefe, egha dar anogoroke. Kamagh amizi, ia ofa gamir gumaziba, gumazir kinitamîn amamangatighti a ofan kabar aman bar marki. Gumazir kaba dar amiva, osimtizim ikiam, egh ua dagheba ikarvagh da isi ofa gamir gumazim daningam.”

¹⁷ Ikiavira Itir God kamaghin Moses mikeme, ¹⁸ “Ni akar kam isi Aron uan otariba ko Israelian gumazamizibav mikemegh. Ia Israelian gumazitam, o ikizir igharazibar gumazamizir Israelin kantrin ititam, an asizir tam isi ofan bar isia mighirim bagh an aku izam, kar ofan a uan akar dikirizim na ko amizim akirasa, o a uan ifongiamin gin ghua ofa damuasa, ¹⁹ a bulmakaun apurim o sipsipin apuritam o memen apurir tam

inigh izi. Ia duaba mikarzimın itir asizitamın ofa damuan marki. Ia kamaghın damighti, ki a gifueghan kogham. ²⁰ Ia deraghvıram oragh. Ia asızir mikarzim ikuvizi tamın ofa damuti, ki a gifueghan kogham.

²¹ “Gumazim, Ikiavıra Itir God ko navir vamıra ikiamın ofa damuam, kar ofan a uan akar dikırızir na ko amizim akırasa, o a uan ifongiamın gın mangı ofa damuasa, a bulmakau o sipsipın duaba an mikarzimın puvatızitam inigh izi. A kamaghın damighti, ki an ofa gifuegham. ²² Ia asızir damazir okavırıziba, o asızir suer kuraba itiba, o asızir mikarzim ikuviziba, o asızir duar ekiaba itiba, o asızir tuar kiniba, o asızir duar kuriba itiba isi, nan ofa damuan marki. Ia asızir katam nan ofa gamir dakozimın avimın an ofa damuan marki. ²³ Egh ia uari ofan tam uan ifongiamın a damusi, bulmakau o sipsipın soroghafariba otevezitam o ikızırızir tam iniam, a dera. Egh ia akar na ko dikırızir tam akırsı, asızir katam isi nan ofa damuan marki. Bar marki. ²⁴ Eghti asızir katamın turiam ikufi, o me an oke, o anebiki, o me an turıar ovızim amısefe, asızir kam ia na bagh ofa damuan marki. Ia asızir kamaghın gariba, uan nguazimın aven Ikiavıra Itir Godın ofa damuan marki. Bar marki. ²⁵ Egh ia ikızir igharazimın gumazimın dafarimın asızir katam inigh ofa damuan marki. Asızir kamagh gariba, dar mikarziba ikuvigha, nan damazimın derazir puvati. Ezi ki ofan kamaghın garıbar aghua. Ki bar dar aghua.”

²⁶ Ikiavıra Itir God kamaghın Moses mıgei:
²⁷ “Bulmakau ko sipsip ko memeba otamın

dughiamin, dar nguziba 7plan aruebar amebam ko ikegham. Eghti namba 8in aruemin ikegh mangi, ia da inigh avimin ofa damusi ofa gamir dakozimin mangi, eghti ki ian ofa gifuegham. ²⁸ Eghti ia bulmakaun amebam, o sipsipin amebam, o memen amebam, uan nguzim ko, ia aruer vamira uaghara aning misuegh aningin ofa damuan marki. Bar marki. ²⁹ Ki Ikiavira Itir God, ia na minabir ofan tam damusi, ia ofan arazibar gin mangiti, ki ian ofa gifuegham. ³⁰ Ia aruer manamin ofa gami, ia aruer kamra ofan asizir tuzibar amegh. Ia da ateghti da iki mangi amimzaraghan otoghan marki. Ki Ikiavira Itir God, ki kamaghin ia mikemegha gifa.

³¹ “Ia oragh. Ia deraghvira nan Akar Gavgavibar gin mangi. Ki Ikiavira Itir God. ³² Ia nan ziar bar zuezim dikabinan marki. Ia Israelian gumazamiziba kamaghin fogh suam, ki Godin bar zuezimra. Ki uabi Ikiavira Itir God, ki ua bagha ia misevezi, ia bar nan gumazamizir aghuibaram otifi. ³³ Ki ian Godin ikiasa, kamaghin, ki fomira Isipin kantrin aven, ia isa ian akua azenan ize. Ki Ikiavira Itir God, ki kamaghin ami.”

23

Godin ziam fer dughiar ekiaba

¹ Ikiavira Itir God kamaghin Moses migei, ² “Ni kamaghin Israelian gumazamizibav mikemegh: Kar dughiar ekiar ia nan ziam fasa ki inabaziba. Ia uari akuvagh dughiar kabar nan ziam fam.

³ “Ia 6plan aruebar ingangaribar amu. Egh aruer namba 7, kar Sabatin dughiam, avughsazir dughiar kamın ia ingaran marki. Ia uari akuvagh nan ziam fi. Egh ia danganir manamin iti, ia na bagh Sabatin dughiam amısefegh, ki Ikiavıra Itir God. ⁴ Ki datirighin ia bagha misevezir dughiaubar gun ia mikimasa. Egh azenibar zurara ia dughiar kabar uari akuv nan ziam fi.”

God Israelia Gitazir Dughiam Ginighnighamin Isam, ko Yis Puvatızir Bretin Isam Damuamin Dughiam

(Dıboboniba 28:16-25)

⁵ Ikiavıra Itir God kamaghın mikeme, “Ia, God Israelia Gitazir Dughiam Ginighnighamin Isam damuam. Dughiar kam, azeniba vaghvagha, dar iakinir faragha zuim, an namba 14in aruemin guaratızimin, ia uari akuvagh nan ziam fi. ⁶ Ezi iakinir kamın namba 15in aruemin, kar Yis Puvatızir Bretin Isam Damuamin Dughiam. Egh ia yis puvatızir bretin kam ami mangi 7plan aruebar tugh. ⁷ Eghti aruer kabar faragha zuir aruemin, ia uari akuvagh nan ziam fiva, uan ingangaribar amuan marki. ⁸ Ia asıziba ko dagheba isi avimin Ikiavıra Itir God bagh ofa damu mangi 7plan aruebar tugh. Egh namba 7 aruemin ia ua uari akuvagh nan ziam fi. Dughiar kamın, ia uan ingangaribar amuan marki.”

Dagher faragha anigha gıvazibar ofaba

23:3: Ua Me Ini 20:8-10; 23:12; 31:15; 34:21; 35:2; Godın Araziba 5:12-14 **23:5:** Ua Me Ini 12:1-13; Godın Araziba 16:1-2 **23:6:** Ua Me Ini 12:14-20; 23:15; 34:18; Godın Araziba 16:3-8

⁹ Ikiavira Itir God ua kamaghin Moses migei,
¹⁰ “Ni Israelian gumazamiziba kamaghin me mikemegh: Dughiar ia mangi nguazir ki ia daningamimin ikiamimin, ia witin ian azenibar itir aniziba inigh, egh zurara azeniba bar, witin ikizir ia faragha ikeziba, ia da ater ofa gamir gumaziba bagh mangi. ¹¹ Eghti ofa gamir gumazim witin ikizir kamin suiragh a fegh a damuti, a nan damazimin ighuavamang, eghti ki ia gifuegham. Ofa gamir gumazim, Sabatin gin otivamin aruemin, an ofan kam damu. ¹² Eghti ia witin ofabar amuamin dughiamin, ia sipsipin nguzir azenir vavira itimin ofa damu, a bar deragh duaba an mikarzim puvatigham. Eghti sipsipin kam, an ofan bar isia mighirim. ¹³ Egh ia plauan nar aghuim inigh, an osimtizim 2 kilogrem, egh olivin borem ko a veregh witin ofa tu. Ia ofan isia bar mighirim sara an ofa damu, eghti ki Ikiavira Itir God, ki ofan tuamin kamin mughuriar aghuim baregh, egh a gifuegh navir aghuim an ikiam. Egh uaghan, ia 1 lita wainin dipam inigh ofan kamning sara ofa damu. ¹⁴ Ia witin ikizir faragha ikezir kam, ia uan God bagh a inigh izeghan koghiva, ia witin igiar faragha azenimin inizir kam aman marki. Puvati. Ia faragh witin ikizir faragha ikezir kam inigh izegh, egh gin ia witin igiam ami. Ia witin ovizir isizir puvatiziba, ko witin ovizir ia avimin tuamiba, ko bretin ia ingarigh tuamiba, ia dar ami. Ia ofan arazir ki ifongezir kamin gin mangiti, ian ovavir gin otivamiba, me uaghan dar gin mangam.”

Azenibar Dagher Igiaba Asiamin Dughiamin

*Isar Ekiam**(Diboboniba 28:26-31)*

¹⁵ Ikiavira Itir God ua kamaghin Moses migei, “Ia na bagha witin ikiziba atera izir aruemin gin, 7plan wighba mengegh. ¹⁶ Egh namba 7 wigh givaghti, aruer namba 50 otoghti, ia ua witin igiamin ofan igharazim na daning.* ¹⁷ Ian avitoriba vaghvagh Bretin rubuzir pumuning inigh izi na daningigh, kar witin faragha anibar ofa. Ia Bretin rubuzimningin ingarsi Bretin rubuzir tam bagh, plauan aghuir 2 kilogremen itim inighiva, yis koma a veregh, egh Bretin rubuzir igharazim uaghan kamaghira an ingarigh, aning tuagh. Egh Bretin rubuzir kamning inigh izi, Ikiavira Itir God bagh ofa damu. Ia aningin suiragh aning fi aning damuti, aning Ikiavira Itir Godin damazimin ighuavamang. ¹⁸ Ia bizir kaba sara Bretin kam in ofa damu. Ia 7plan sipsipin nguzir azenir vamira itiba, ko bulmakaun apurir igiar tam, ko sipsipin apurir pumuning inigh izi. Ia asizir duaba mikarzar itiba inian marki. Asizir aghuibara inigh. Egh ia ofan bar isia mighirim na bagh a damu. Egh ia zuraram ami moghin, witin taba ko wain sara, ofan kam datigh. Ofan kam avim an isi mangi a bar mighirighi, averenir kinimin otogh. Eghti Ikiavira Itir God, ofan kam in mughuriar aghuim baregh, a gifuegh navir aghuim an ikiam. ¹⁹ Ia memen apuritam inigh arazir kuraba gin amadir ofa damu, egh sipsipin apurir igiar azenir

23:15: Ua Me Ini 23:16; 34:22; Godin Araziba 16:9-12 * **23:16:** Israelian dughiar ekiam kam, me Grighin akamin me, “Pentekos,” a garisi. Ezi Grighin akamin aven ziar kam, a “50plan arueba,” an mirara ghu. Ni uaghan Aposel 2:1in gan.

vamıra itir pumuning inigh, God ko navir vamıran ikiamin ofa damu. ²⁰ Eghti ofa gamir gumazim witin faragha anibar ofan min, Bretin kam ko sipsipin nguzimningin suiragh da fi da dar amuti, da nan damazimin ighuavamangi. Bizir kaba nan bizibara. Eghti ki da inigh ofa gamir gumazibar aningam. ²¹ Ia ofan kam gamir dughiamin ia uari akuvagh, nan ziar ekiam fi, egh ia uan ingangaribar amuan marki. Ian ovaviba gin otivigh managh iki, me bar zurara arazir kamın gin mangam.

²² “Dughiar ia uan azeniba aghorimin, ia dagher azenimin dazighiamin tughav itim asian marki. Egh ia azenibar tongin dagheba asi, egh taba ateghiva, ua mangi da asian marki. Ia da ateghti da mamaghıra ikiti, onganarazir gumazamiziba ko ikizir igharazibar gumazamizir ian tongin itiba, me da iniam. Ki Ikiavıra Itir God, ki ian God, ki kamaghin mikeme.”

*Sighabagh Iviamin Dughiar Ekiam
(Diboboniba 29:1-6)*

²³ Ikiavıra Itir God kamaghin Moses migei:
²⁴ “Ni kamaghin Israelian gumazamizibav kemeğh. Namba 7in iakinim, an aruer faragha zuimin ia avughsi. Kar ian dughiar ekiar mam, egh ia sighabagh ivi uari akuv, egh Ikiavıra Itir God minabiva an ziam fi. ²⁵ Dughiar kamın ia uan ingangaribar amuan marki. Ia ofa gamir dakozimin mangi, egh avimin nan ofa damu.”

*God Gumamazibar Arazir Kuraba Gın Amadir
Dughiar Ekiam*

(Diboboniba 29:7-11)

²⁶ Egha Ikiavıra Itir God Moses miġei:
²⁷ “Namba 7in iakinim, an namba 10in aruem,
kar Gumamazibar Arazir Kuraba Gın Amadir
Dughiar Ekiam. Egh dughiar kamın ia dagheba
ko agoroger araziba atakigh. Ia uari akuvagh
nan ziam fi na minabıva na bagh avimın
tuamin ofan tam inigh izi. ²⁸ Aruer kamın,
God Gumamazibar Arazir Kuraba Gın Amadir
Dughiar Ekiam. Ofa gamir gumazim, ia bagh
arazir kuraba gın amadir ofa damuti, ki Ikiavıra
Itir God, ian God, ki ian arazir kuraba bar da gın
amadagham. Kamaghın amizi, ia aruer kamın
ingaran marki. ²⁹ Eghti gumazitam aruer kamın
daghebar amıva uan agorogeba abıraghan koghti,
ki uan gumamazibar tongın a batuegham.
³⁰ Eghti gumazitam ingangaritam aruer kamın
a damuti, ki uabi uan gumamazibar tongın a
misueghti, an aremegham. ³¹ Ia oragh. Ki ua
miġei, ia ingangaritam aruer kamın a damuan
marki. Ia arazir ki ifongezir kam zurara an
gın mangi. Eghti ian ovavir gın otivigh managh
ikiamiba, me uaghan an gın mangi. ³² Ia dughiar
ekiar kamın deraghvıra avughsi. Iakinir kam,
an aruer namba 9in, aruem uaghirir dughiamın
ikegh mangiti, aruer namba 10in aruem ghuaghiri
dughiam otoghti, dughiar kam bar moghıra, ia an
dagheba ko agoroger biziba bar da atakigh.”

*Averpenibar Ikiamin Dughiar Ekiaba
(Diboboniba 29:12-40)*

33-34 Ikiavira Itir God akar kam Israelia daningasa kamaghin Moses mikeme: “Iakinir namba 7, an aruer namba 15in, kar Averpenibar Ikiamin Dughiar Ekiam. Dughiar kamın, gumazamiziba temer aguabar averpenibar ingaram, egh 7plan aruebar dar iki Ikiavira Itir God ginighnigh. ³⁵ Egh wighin kamın faragha zuir aruemin, ia nan ziam fisi uari akuv, egh ia uan ingangaribar amuan marki. ³⁶ Egh ia wighin kamın arueba bar ia Ikiavira Itir God bagh ofa damuam. Egh namba 8in aruemin, ia ua Ikiavira Itir God ginighnigh an ziam fisi uari akuv, egh an ofan avimin tuamiba inigh izi dar ofa damu. Aruer namba 8, kar Ikiavira Itir Godin ziam famin dughiam, kamaghin amizi ia uan ingangaribar amuan marki.

³⁷ “Aruer kaba, kar nan dughiar ekiabara, ki Ikiavira Itir God. Ia nan ziam fisi uari akuv, avimin na bagh ofabar amu. Ia ofan bar isia mighiriba, ko wit tuer ofa, ko wain ingamin ofa, ko ofan igharazir maba, ia ofan kaba vaghvagh dar aruebara dar amu. ³⁸ Ia dughiar ekiar kabar gin mangi, egh uaghan nan Sabatin dughiar gin mangi. Egh uaghan bizir ia zurara na ganidiba, ko akar dikiriziba akiramin ofaba, ko ofan ia uari uan ifongiabar gin mangi na daningamiba, ia bar da isi na daningam.

³⁹ “Ezi namba 7in iakinimin, an dughiar namba 15in, ia faragh dagher faragha aniziba inigh givagh, egh ia Ikiavira Itir Godin dughiar ekiar kam damuam, an aruer namba 15in ikegh, 7plan

aruebar mangam. Dughiar kabar, ia averpeni-bar ikiva na ginighnigham. Dughiar ekiar kamın aruer faragha zuim ko namba 8 aruemin, ia bar avughsi. ⁴⁰ Aruer faragha zuimin ia temer ovizir ia apibar dagher bar aghuitaba inigh. Ia temer detin aguaba ko temer dafarir aviriba itibar aguaba inigh. Egh ia nan damazimin 7plan aruebar bar akongegh. Ki Ikiavira Itir God, ian God. ⁴¹ Egh azeniba bar dar namba 7in iakinimin, ia 7plan dughiar kaba na bagh da misevegh, dughiar ekiar kam damuam. Ian ovaviba gin otivigh zurara arazir kabar gin mangam. ⁴² Ia Israelian gumazamiziba bar, 7plan aruebar averpenir muziaribar iki. ⁴³ Ia kamaghin damuti, ian ovavir borir gin otivamiba ganigh fogham, ki Isipin kantrin ia inigha ian akua azenan ize, egha dughiar kamın ki ia gamima, ia averpenir muziaribar iti. Ki Ikiavira Itir God, ian God, ki mikemegha gifa.”

⁴⁴ Moses akar kam baregha, Ikiavira Itir Godin ziam famin dughiar ekiar a inabazibar gun Israelian gumazamizibav gei.

24

*Godin Purirpenimin lambar
garir arazim
(Ua Me Ini 27:20-21)*

¹ Ikiavira Itir God kamaghin Moses miği: ² “Ni kamaghin Israelia mikemegh. Me lamın nan Purirpenimin itiba bagh olivin borer bar aghuim inigh izi. Eghti ofa gamir gumaziba dimagaribar zurara lamın kabar apongti da isi mamaghira iki.

³ Lamın kaba, Aron guaratizibar dar apong, eghti

dimagariba bar lamba isi mamaghira ikiti aminim tiragham. Lamın kaba, God bativamin Purirpenimin aven iki inir ekiar Akar Dikirizir Gavgavimın Boksiam modozimın azenan tuivigh iki nan damazimın isiam. ⁴ Lamın kaba, da aghorir me golin aghuarimın ingarizim gisin ikiti, Aron deragh dar ganti, dar angazangariba mungeghan kogham, egh da Ikiavira Itir Godın damazimın isivira ikiti, ki dar ganam.”

Bretin me isa God ganidim

⁵ Ikiavira Itir God kamagh Moses miği, “Ia 12 kilogrem plauan aghuiba iniva, 12plan bretin rubuzibar ingarigh. Ia vaghvagh bretin rubuzimın ingarsi, plauan osımtızir 1 kilogremın itim inigh. ⁶ Egh gın ia bretin kaba isi, dakozir bar zuezir me golin aghuarimın an pogha a noghezir kamın, pozir pumuningın dar arikigh, eghti 6pla vongın ikiti 6pla vongın iki, egh Ikiavira Itir Godın damazimın ikiam. ⁷ Egh ia pauran mughuriar aghuim zuim isi bretin pozir kamningın boroghın dar arikigh, egh gın Ikiavira Itir God bagh avimın pauran kamın nan ofa damu, a bretin kabar danganım iniam. ⁸ Egh Sabatın dughiabar zurara ofa gamir gumazim bretin kam dakozim datighti, a Ikiavira Itir Godın damazimın ikiam. Israelia arazir kamra gın mangi. Kar Akar Dikirizir Gavgavir mam, ki me koma a gami, eghti a zurara ikivira ikiam. ⁹ Kar dagher gumamaziziba Ikiavira Itir God bagha avimın ofa gamiziba, da bar nan bizibara. Eghti ki da isi Aronın ovavir boribar anıngam. Kamaghın, bretin kam datirighın ko gın

izamin dughiabar, an Aronin adarazir bret, ezi me bretin kam nan Purirpenim avinizir divazimin aven aneremi.”

God gumazir mam amizir arazir kuraba ikarvazir arazim migei

¹⁰⁻¹¹ Dughiar mam, gumazir mam iti, an afeziam Isipian gumazim, an amebam Israelian amizim. Amebamın ziam Selomit, Selomit a Dibrin guivim, a Danın anabamın adarazir mav. Egha Selomitın otarir kam, a me itir danganimın ikia, egha Israelian gumazir mam ko misosi. Aning uaning misogha ghua, Selomitın otarim Ikiavıra Itir Godın ziam dibora akar kuram mığia an ziam gasighasizima, me a baraki. Kamaghın amizi, me a inigha Moses bagha ghu. ¹² Ezi Moses a isa gumazir mabagh aningizi, me kalabuzın mın a ikegha a geghuva ikia, egha Ikiavıra Itir God mizuai, a manmaghın gumazir kam mikimti, me arazir manatamın a damuam.

¹³ Ezi Ikiavıra Itir God kamaghın Moses migei, ¹⁴ “Ni gumazir kam inigh danganir ia itimın azenan mangi. Eghti gumazir a na mikemezir akar kuraba baraghiziba, me bar uan dafariba an dapanim darikigh. Me kamaghın damighti, gumazamiziba fogham, gumazir kam arazir kuram gamigha osimtızim iti. Eghti gumazamiziba bar dagiaba fıva a mikinti an aremegham. ¹⁵ Eghti gin ni Israelia mikim suam: Gumazitam akar kuramın na mikemegham, an arazir kuram gamigha gıfa, egh a uan arazir kuramın osimtızim ateram. ¹⁶ Gumazitam akar kuratam mikimıva Ikiavıra Itir Godın ziam diponam, kamaghın an aremegham. A Israelian gumazimra, o ikizir

igharazim̄in gumazamizir ian tonḡin ititam, gumazir nan ziam gasighasighamin manatam, gumazamiziba bar uari akuvagh dagiaba fiva gumazir kam mik̄inighti an aremegh.

17 “Eghti gumazitam gumazim o amizim misueghti an aremegham, eghti ia uaghan a misueghti an aremegh. 18 Eghti gumazitam gumazir igharazim̄in bulmakaun misueghti an aremegham, a bulmakaun igharazitam̄in a ikaragh. Osimt̄izir kabanang akiram̄in arazim a kamak̄in, gumazitam gumazir igharazim̄in asizim misoghezi an areme, an asizir kamagh̄in garimra an asizim ikaragh.

19 “Eghti gumazitam gumazir igharazim̄in mikarzim gasighasigham, eghti ia arazir kamram a ikaragh. 20 A gumazir igharazim̄in agharim ap̄irighti, ia uaghan an agharim ap̄irigh. A gumazir igharazim̄in damazim gasighasighti, ia uaghan an damazim gasighasikigh. A gumazir igharazim̄in atariba ap̄irighti, ia uaghan an atariba ap̄irigh. Gumazir manam bizim gamua, gumazir igharazim gasighasiki, eghti ia arazir kamra uam a ikaragh. 21 Gumazim gumazir igharazim̄in asizim misueghti an aremegham, eghti an asizir kamagh garimra a ikaragh. Eghti gumazitam gumazir igharazim̄in misoghti an aremegham, eghti ia gumazir kam misueghti an aremegh. 22 Ki Israelia ia ko ik̄izir igharazibar gumazamizir ian tonḡin itiba sara ia bagha Arazir kam ati. Ki Ikiavira Itir God, ki ian God, ki ia

24:17: Ua Me Ini 21:12
Araziba 19:21; Matyu 5:38

24:20: Ua Me Ini 21:23-25; Godin
24:22: Diboboniba 15:16

mikemegha gifa.”

²³ Moses akar kabar gun Israelia mikemegha gifa. Ezi gin me gumazir akar kuramin Ikiavira Itir Godin mikemezir kam inigha danganir me itimin azenan ghu. Egha me dagiabar a ginivizi an areme. Ezi arazir kamın, Israelia Akar Gavgavir Ikiavira Itir God Moses ganingizimin gin zui.

25

Azenir namba 7in Araziba (Godin Araziba 15:1-11)

¹⁻² Moses Sainain Mighsiamin ikiavira itima, Ikiavira Itir God akar kam Israelia mikimasa a ganingi: “Ia gin nguazir ki ia daningasa mikemezir kamın mangi an otivigh, egh zurara namba 7in azenimin, ia nguazir kamın dagheba oparan marki. Ia nguazim ateghti, a pura iki. Ia Sabatin dughiabar avughsi moghin, nguazim uaghan avughsam. Ia kamaghın damuva mikim suam, namba 7in azenim, a Ikiavira Itir Godin azenimra, kamaghın nguazim avughsi. ³ Ia 6plan azenibar, dagheba uan nguazimin da opar, egh wainin ikarizibar agharibar ghoriva azenibar dagheba iniam. ⁴ Egh ia namba 7in azenimin, ia nguazim ateghti, an avughsi. Egh ia azenir kam na bagh a anemiseveghti a Ikiavira Itir Godin Sabatin azenimin ikiam. Kamagh amizı, ia azenir kamın dagheba oparan marki, egh ia uan wainin ikarizibar aghariba aghoran marki. ⁵ Eghti wıtın taba puram otivigham, ia dar oviziba inighıva dagher dipenimin dar arighan marki. Egh wainin oviziba pura dar agharibar

otivighti, ia da inigh wainin ingaran marki. Bar markiam. Azenir kamın nguazim deraghvıram avughsam, kamaghın, ia aneteghti a pura iki. ⁶ Eghti azenir kamın dagheba pura ian nguazimın otivti, ia dar ami. Ia da isi dagher dipenimın dar arıghan marki, egh wainbar amuan marki. Ia ko, ingangarir gumazir kıniba ko ingangarir amızir kıniba, ko ingangarir gumazir igharaziba, ko ikızir igharazibar gumazamızir ian tongın itiba, ia bar dar ami. ⁷ Egh bulmakauba, sipsipba, memeba, ko asızir atiaba sara ia dar ami.”

Azenir ua biziba ikarvaghāmim

⁸ Ikiavıra Itir God ua kamaghın mıgei, “Ia 7plan dughiabar, 7plan azeniba meng mangi, kamaghıra damu mangi 49plan azenibar otogh. ⁹ Egh ia azenir 49ın, an namba 7ın iakınim, an dughiar namba 10ın, ia gumazitaba ameghti me ian nguibaba bar dar mangi sıghabagh ivi. Kar Dughiar Ekiar Gumazamızibar Arazir Kuraba Gın Amadim. ¹⁰ Namba 50ın azenimın ia datırighın sıghabagh iviamın dughiamın ikegh mangi azenir vamıran tugham, ia a damuti, a nan azenimra iki. Eghti ia gumazamızibav mikım suam, me azenir kamın firıghıreghti men osımtıziba gıvaghti me deraghvıra ikiam. Azenir kamın, gumazir gumazir igharazibar nguazibagh ivezeziba, me vaghvagh ua nguazir kaba isi dar guızın ghuavıbar anıngıgh, o men adarazir anıngıgh. Eghti ingangarir gumazamızir kıniba, me vaghvagh ingangarir kam ategh, ua uan adarazi baghvıra mangi. ¹¹ Guızbangıra, namba 50ın azenimın, gumazamıziba deraghvıra

dapiagh avughsi bar akuegham. Egh azenir kamın ia uan nguazibar dagheba oparan marki, egh ia witin puram otivibar ghor da akuvan marki. Egh ia wainın dipabar ingarsi, wainın oviziba inian marki. ¹² Azenir kam, ia deraghvira dapiagh avughsi bar akongegh bar a ginighnigh, kar bar nan azenimra. Egh ia pura nguazimın otivir daghebara dami. Ia dagher igharazibar aman marki.

¹³ “Eghti azenir kamın gumazir nguaziba isa igharaz darazir da amangiziba, ia ua me dama uan nguaziba iniam. ¹⁴⁻¹⁵ Kamaghın, ia nguazim isa gumazir igharazimın amadazi, o a da nguazim givese, egh ia uarigh ifaran kogham. Ia nighnigh, azeniba manmaghın ikiavira iti, eghti bar akongamin azenim otoghti ia ua bizir kaba ikarvagh, egh manmaghın dughiabar an opariva dagheba iniam. Ia bar deraghvira nguazir kamın dagheba iniamin azenir ikiavira itibar ivezim givesegh. ¹⁶ Eghti azenir aviriba ikivira ikiti, dar nguazimın ivezim mavanang. Eghti azenibar dibobonim oteveghti, nguazimın ivezim magari. Guizbangira, a guizin nguazim givezezir pu. Puvati, a nguazir kamın otivir daghebagh ivese. A nguazir an agharimın ikiavira itir kamın azeniba mengiva, an azenir kabar nguazir kamın otivir daghebagh ivezam. ¹⁷ Ia uari uan namakatam gifaran bar marki. Ia uan Godın atiating, egh arazir aghuibara damu. Ki Ikiavira Itir God, ki kamaghın mikeme.”

God gumazamizir an akamın gin zuiba der-aghvira me damuam

18 Ikiavira Itir God ua kamaghin migei, “Ia deraghvira arazir ki ifongeziba ko bizir ki damuasa ia mikemezibar suiragh dar gin mangi, egh ia deraghvira nguazir ki ia daningamin kamin ikiam. 19 Eghti dagher avirim nguazimin otivti, ia zurara dagher aviribar ami mamaghira ikiam. Egh ia bar deraghvira nguazir kamin ikiam. 20 Egh ia ua kamaghin mikim suam, ‘Namba 7in azenimin e dagheba oparan kogham, egh dagher aniziba inigh da akuvan kogham. Egh e kamaghin damuan kogh, e azenir kamin tizim amam?’ 21 Marki, ia mighin nighnighan marki. Ki Ikiavira Itir God, ki namba 6in azenimin bar deragh nguazim damighti, dagher aviriba otivtima ia dami mangi 3plan azenibar tugham. 22 Egh ia namba 8in azenimin dagheba opar, egh ia namba 6in azenibar inizir daghebar amivira ikiam. Egh ia dagheba ikivira iki mangi, ia dagher igiaba ini-amin dughiam otogham.”

Nguazir me iniziba, me ua da ikarvagh

23 Ikiavira Itir God ua kamaghin migei, “Gumazir igharazitam ia da nguazim givezegh, dughiar ruarimin an suighan marki. Kar guizbangira ian nguazim puvati. Kar Ikiavira Itir Godin nguazim, ezi ki Israelia ian taghizi ia an iti, mati gumamaziziba nguibar igharaziba ataghizi me men nguazibar iti.

24 “Eghti ian gumazitam, ian namakar igharazitam da nguazim givesi, a deraghvira fogh, eghti gin nguazir kamin guizin ghuavim ua nguazim givesi, a givezam.

25 “Eghti ian gumazitam bar biziba puvatigh, dagiaba bagh gumazir igharazim ateghti, an an nguazim givezeghti, an anabar gumazim an akuragh a givesi pura iki, egh nguazir kam uam a givezegh uam a daningigh.* 26 Eghti gumazir kamın akuragh uam a givezamin anabamın gumazamiziba puvatighiti, a uabi gin dagiar aviriba itir dughiam, a ua nguazir kam givezam. 27 A biziba ua da ikarvaghamin azenim gifoghsi, an azeniba meng, da manmaghin ikiavira iti. Egh an azenir kamın dagher nguazir kamın otivamiba bar dar ivezimın dibobonim manmaghin otogham. Egh a dagiaba inigh dagher kaba bagh, gumazir fomiram an nguazim givezemin a danigh, ua nguazir kam iniam. 28 Egh an dagiaba oteveghti, a nguazir kam uam a givezegan kogham, kamaghın gumazir fomiram an nguazim givezemin, nguazim an dafarimın iki mangiti azenir ua biziba ikarvaghamin otogham. Eghti azenir kam otoghamın dughiamın, gumazir nguazir kam givezemin, a ua nguazir kam isi an ghuavimra daningigh.

29 “Eghti gumazitam nguibar ekiam avinizir divazimın aven uan dipenim anemadazi, gumazir igharazim a givese, ezi dipenimın ghuavim ua uan

* **25:25:** Hibrun arazim, gumazitam osimtızim batogham, eghti an anabatam an ganıva egh akurvaghamin ingangarim iti. Bizir bar ekir namakar kam damuamim, an osimtızim itir gumazimın nguazim givezam, eghti nguazir kam an adarazir nguazimra. Ni Rut 3:9-13 ko 4:1-6, ko Jeremaia 32:6-12in gan. Asaian Akinafarimın akar isin zuir mam ghaze, God a gumazir gumazamizibar ganıva egh men akurvaghamin ingangarim itim. Ni uaghan, Aisaia 41:14 ko 43:14 ko 44:6 ko 44:24 ko 54:5 ko 60:16in gan.

dipenim givezamin azenir vamira iti. ³⁰ Eghti azenir vamira mangigh givaghti, a ua dipenir kam givezeghan kogham, a datirighin uam ivezamin tuaviba puvati. Bar puvati. Eghti datirighin dipenir kam, a gumazir a givezamin dipenim, ko an ovavir borir gin otivamiba, a gin men dipenimin ikiam. Egh azenir biziba ua da ikarvaghamin dughiamin, a uam a daningan kogham. ³¹ Eghti nguibar dozir divaziba puvatiziba, dar aven itir dipeniba, ia kamaghin nighnigh suam, da mati nguazir dagheba oparim. Kamaghin, dipenibar ghuaviba ua dipenir kabagh ivezam. Eghti azenir ua biziba ikarvaghamin, gumazir dagh ivezeziba, ua da isi guizin dipenir ghuavibar aningam. ³² Eghti Livain anabamin adarazi arazir kamın gin mangan marki. Me, divazim avinizir nguibar ekiamin itir dipenim uam a givesi, me a givesegh. ³³ Egh Livain anabamin tav uan dipenim amadagh, egh uam a givezan aghuaghti, gumazir dipenir kam givezezim, azenir biziba ua da ikarvaghamin, a ua dipenim isi Livain gumazir kam daningigh. Guizbangira, ki Israelian anabar igharaziba bagha nguazibagh inamigha me ganingi. Ezi Livain anabam puvati. Ki Israelian anabar igharazibar nguazibar tongin, nguibar ekiar maba isa Livaibagh aningi. Kamaghin amizi, dipenir Livain nguibar ekiamin itiba, da dughibar zurara Livain dipenibara. ³⁴ Egha uaghan, nguazir Livain anabamin nguibar ekiabar miriamin boroghin itiba, gumazir igharaziba dagh ivezan marki. Kar Livaibar nguazibara.”

*Onganarazibagh amir gumazamizibar akur-
vazir araziba*

³⁵ Ikiavira Itir God ua kamaghin migei, “Ian namakabar tav, onganarazibagh amir gumazimîn mîn ikiva, bizibagh ivezamin dagiaba puvatighti, ia uari an akurvagh, mati ia ikizir igharazibar gumazamizir ian tongin itibagh ami moghin, an akurvagh. Kamaghin, ian namakar kam ia ko ikiam. ³⁶⁻³⁷ Egh a pura ia da dagiaba inigh, egh ua dagiar iniziba ikarvaghshi, ia ua dagiatam dagh isin darighan marki. Eghti a daghebagh ivezti, ia ua dagiataba daghebar ivezim gisin darighan marki. Ia Godram atiating, egh uan namakaba ateghti me ian tongin iki. ³⁸ Ki, Ikiavira Itir God, ian God, ki kamaghin ia mikemegha gifa. Ki ian Godin ikiasa, egha kamaghin, ki Isipin kantrin ia inigha ian akua azenan iza, Kenanin nguazim ia daningasava ami.”

*Ingangarir gumazamizir kiniba damuamin
araziba*

³⁹ Ikiavira Itir God ua kamaghin migei, “Gumazitam onganarazibar amuva, ia ateghti ia ingangarir gumazir kinimîn mîn a givezegh, egh pazi a damuti a ingangarir gumazir kinimîn mîn ian apengan iki ingaran marki, mati ikizir igharazibar ingangarir gumazir kinibar mîn ia bagha ingari. ⁴⁰ A mati gumazir dagiaba bagha ingarimîn mîn ia ko iki, egh ian ingangaribar amu mangiti azenir ua biziba ikarvaghhamim otogham. ⁴¹ Egh azenir kamîn a uan amuim ko boriba sara, me firighiregh

25:35: Godin Araziba 15:7-8 **25:36-37:** Ua Me Ini 22:25;
Godin Araziba 23:19-20 **25:39:** Ua Me Ini 21:2-6; Godin Araziba
15:12-18

ia ategh ua uan adarazi bagh mangi, uan in-azir afeziabar nguazimın ikiam. ⁴² Bizir kamın mıngarım kamakın. Fomıra ia Israelia, kantri Isipın ingangarır gumazamızır kınıbar itima, ki ia inıgha azenan izezi ia bar Isip ataki. Kamaghın amızı, ia nan ingangarır gumazamızıbar mın otifi. Kamaghın, ia uan namakabagh ivezeghti, me dughiabar zurara ingangarır gumazamızır kınıbar mın ikian kogham. Bar marki. ⁴³ Kamaghın amızı, ia uan namakar ia ivezezıba, puvıra me abın me damuti, me bar osımtızır dafaba sara ingangarır ekiabar amuan marki. Ia nan atiating, ki ian God, egh ia deraghvıram me damu.

⁴⁴ “Egh ia ingangarır gumazamızır kınıba inisi, ikızır ıgharazır ian boroghın itıba da me inıgh. ⁴⁵ Egh ia uaghan ikızır ıgharazıbar gumazamızır ian tongın ikıa borıba batezıba, ia ingangarır gumazamızır kınıba, me da dagh ıvezam. Ia deragh me gıvezeghti, me guızbangıra ian ingangarır gumazamızır kınıbar mın otıfıgh. ⁴⁶ Eghtı ia gın arımıghıreghti, ian ovavır borıba ingangarır gumazamızır kınır kaba inıghtı, me zurara ian ovavır borıbar ingangarıbar amu mangıvıra ikiam. Me iananaba. Eghtı ian namakabara, ian ingangarır gumazamızır kınıbar otıvıghtı, ia paza me damu me gativan marki. Ia deraghvıra me damu.

⁴⁷ “Eghtı ikızır ıgharazıbar gumazamızır ian tongın itıbar tav, dagıaba bar ızıvaghıam, eghtı ia Israelia, ian tav onganarazıbagh amır gumazımın mın otoghıva, a ikızır ıgharazımın gumazır kam ateghti an a gıvezeghti, an an ingangarır

gumazir k̄inim̄in m̄in ikiam, o gumazir kam̄in tav̄in ingangarir gumazim̄in m̄in otogham. ⁴⁸ Israelian gumazir kam kamagh̄in damigham, eghti ia uam a givezeghti, kamagh̄in deragham. An aveghbuatam, ⁴⁹ o an afeziar dozim, o namakatam o anabatam, uam a givezeghti deragham. Eghti a uabi dagiataba inigh, uabi uabi givezegh, egh ingangarir kurar kam atakigh. ⁵⁰ Gumazir kam, ikizir igharazim̄in gumazir a givezezim ko deraghvira nighnigh uaning kim̄iva fogh suam, azenir ikiavira itiba me da meng mangi azenir ua biziba ikarvagh̄amim̄in tugham. Eghti gumazir, ingangarir gumazir kam givezezim suam, gumazir azenir kabar ingarir dagiabar ivezim̄in dibobonim manmak̄in. Eghti gumazir kam uabi, o an anabatam ivezir kamagh̄in garimra uam a givesegh. ⁵¹ Eghti azenir aviriba ikivira ikiti, gumazir kam dagiar bar ekiam̄in ua gumazir a givezezir kam daningigh. ⁵² Eghti azenir aviriba ikian koghti, azenir biziba ua da ikarvagh̄amim otoghti, a dagiar muziarim isi ua gumazir kam daningigh. ⁵³ Eghti ikizir igharazim̄in gumazir kam kamagh̄in ingangarir gumazim ginighnigh suam, a mati azenibar vaghvaha a ko ikia dagiaba bagha ingarir gumazim, egh a puv a mikim̄iva, aneb̄in pazi a damuan marki. An an asughasugh nimiram a damu. ⁵⁴ Eghti me arazir kabar gin mangi, ua gumazir kam givezan kogham. Eghti azenir biziba ua da ikarvagh̄amim otoghti, gumazir a givezezim aneteghti, a firighirigh mangiva uan amuim ko boriba sara deraghvira ikiam.

⁵⁵ “Ki Ikiavira Itir God, ian God, ki Isip̄in kantrin

ia inigha azenan ize. Kamaghin, ia Israelia, ia nan ingangarir gumazamizibar min iti. Kamaghin amizi, ia uan tav ateghti, a dughiabar zurara ingangarir gumazir kinimin ikian marki.”

26

God deraghvira uan gumazamizir an akamin gin zuibar amuam

(Godin Araziba 7:12-24; 28:1-14)

¹ Ikiavira Itir God kamaghin migei, “Ia temer otevíba inigh dar asebar nedazibar ghoran marki, ia guarir akinitam inigh uan nguazimin anesaragham, o dagiatam inigh dighoriba a darighti da ian asebar marvir guabar min ganti, ia marvir guar kabar ziaba fan marki, da gavgaviba pu. Puvati. Ki Ikiavira Itir God, ian God, ia nan ziamra fi. ² Ki ia bagha misevezir Sabatin dughiabar, ia ingaran marki. Ia puram avughsi. Egh ia bar nan Purirpenim gifongegh a baghvira iki. Ki Ikiavira Itir God, ki kamaghin ia mikemegha gifa.

³ “Egh ia nan arazir ki ifongezibar gin mangi, nan Akar Gavgaviba baragh, egh dar amu, ⁴ eghti ki amozim damuti, a uan izir dughiamra izam. Eghti ki ian daghebar amuti, da deraghvira ian nguazimin otivti, temeba biva ovizir aviriba ikiam. ⁵ Ia dagher bar aviriba ikiva, egh witin andiziba ini mangi, ia wainin ovizir anidiziba iniamimin dughiamin tugham. Egh ia wainin oviziba ini mangi, dughiar ia dagheba oparamimin tugham. Ia damiva naviba bar

26:1: Ua Me Ini 20:4; Ofa Gami 19:4; Godin Araziba 5:8; 16:21-22

26:3: Godin Araziba 11:13-15; 28:1-14

izevegham. Egh ia deraghvira uan nguazim dapiagham.

⁶ “Eghti ki navir amirizim ia danighti ia deraghvira dapiagh, egh dakuamin dughiamin, ia bizitamın atiatingan kogham. Ki asızir atiar misoziba ian nguazimın da batueghti apaniba nguazir kamın ia misoghan kogham. ⁷ Eghti ia apanibav sogh me abinti, men avirim ian damazimın arıghiram. ⁸ Ian 5plan midorozir gumaziba 100plan apaniba abinigham. Eghti ian 100plan midorozir gumaziba 10,000plan apaniba abinigham. Guizbangira, ian apaniba bar ian damazimın arıghiregham. ⁹ Eghti ki deraghvira ia damuva borir aviriba ia daning, egh ia damuti, ia bar avirasemegham. Eghti Akar Dikirizir Gavgavir ki fomira ia ko amizir kam, ki gavgavim a daningam. ¹⁰ Eghti azenir givazimın dagheba, da ikivira iki mangi azenir igharazim batogham. Eghti dagher naba ikivira ikiti, ia dagher igiar andiziba iniva, ghuriba makunigh, egh dagher igiaba dar danganim darıgham. ¹¹ Eghti ki ian tongın ikivira iki, akirim ragh ia gasaraghan kogham. ¹² Ki ian tongın daruva ian Godın ikiam. Eghti ia nan gumazamizibar ikiam. ¹³ Ki uabi Ikiavira Itir God, ki ian God. Ia fomira Isipın kantrin aven ingangarir gumazamizir kinibar ikezi, ki ian osımtızim agıvagha ian akua azenan ize. Ki ia isa kalabus gatızir gumazibar gavgaviba abıghizi, ia kalabus ategha bar akongegha ize.”

God gumazamizir an akam batoziba ivezir kuram me daningam

(Godin Araziba 28:15-68)

¹⁴ Ikiavira Itir God ua kamaghin migei, “Ia nan akaba baraghan aghuagh, egh nan Akar Gavgavir kabar gin mangan koghti, ki ivezir kuram ia daningam. ¹⁵ Ia akirim ragh nan arazir ki ifongezibagh asaragh, nan bizir ki damuasa ia mikemezibar aghuaghiva, nan Akar Gavgaviba baraghan koghiva, egh nan Akar Dikirizir Gavgavir ki ia ko amizir kam abighti, ¹⁶ kamaghin ki bizitamın ia damuam. Ki zuamira ia damighti, ia bar ikuvigh bar atiatigham. Ki ia damuti, ia arimariar bar ekiaba iniva, ian mikarziba puv fengti, ian damaziba okavighti, ian mikarziba nimira su magari mangi bar ikuvigham. Ia azenibar dagheba opar, egh ia dar daghebar aman kogham. Apanibara, da ini dar amam. ¹⁷ Egh ki uabi ian apanim damuam. Ki gumazir igharaziba amadaghti, me izi ia misogh ia dikabinam. Eghti gumazir kaba ia gativagham. Apaniba tighar ia bagh izi ia gintighamin dughiamin, ia puram atiating aregham.

¹⁸ “Bizir kurar kabar gin, ia nan akam baraghan aghuavira ikiti, ki ian arazir kuraba bagh osimtızir avirim ia darighvira ikiam. ¹⁹ Egh ki ian ifaghatir arazimin gavgavim bar anebiragham. Ki amozimin tivaghti a ian nguazim gizan kogham, eghti nguazim bar misigh ainin min gavgavigham. ²⁰ Eghti dagheba ian nguazimin otivan koghti, ian temeaba ban kogham. Kamaghin, ia kamaghin fogh suam, ian ingangarir ekiam pura magari givagham.

²¹ “Osımtızir kaba ia batıvti, ia oraghan koghti, ki ian arazir kurar kabagh nıghnıgh, egh ki osımtıziba ia darıghvıra ikiam.

²² “Egh ki asızir atiaba ian tongın da amangti, da ian boriba ko bulmakaubav soghti da arımıghiram. Eghti gumazir avırıba ikian kogh nguıbamın tuavıbar aruan koghti, gumazamızir vabara ikiam.

²³ “Osımtızir kaba ia batıvıghti, ia uan nıghnızıbagh iraghan aghuagh, nan akaba baraghan koghti, ²⁴ ki ian arazir kurabagh nıghnıgh, ua dughıar bar avırıbar ua ia ikaragh, ıvezir bar kuram ia danıng, egh bar puvıra ia damuam. ²⁵ Ia nan Akar Dıkrızir Gavgavım abıghti, ki apanıba amadaghti me ia mısogham. Eghti ia ti mangı nguıbar ekiar dıvazir gavgavıba itıbar aven mangıti, ki arımariar kurar ekiaba ia bagh da amangıti, gumazamızir avırım arımıghıregham. Eghti ia ikuvamın dughıamın, ki ia isi apanıbar dafarım darıgham. ²⁶ Egh ki ian daghebar tıvaghti, ia daghebar oteveghti ian amızıba dagher avırıba avımın da tuan kogham. Eghti bretba tuer danganımın avır vamıra, 10plan amızıba uan dagheba tuam. Eghti ia bar bretın muzıarıba ini dar amıti mıtırıam ian aghıvıra ikiam.

²⁷ “Eghti ki bizir kabar amuti, ia akırım na gasaraghvıra ikıva, egh ua nan akaba batoghti, ²⁸ ki bar anıngaghegh, ian arazir kuraba banıng, dughıar bar avırıbar osımtızir bar ekiaba ua ia darıgham. ²⁹ Mıtırıam puvıra ian aghıti, ia uari uan otarıba ko guıvıbar sogh dar amam. ³⁰ Eghti ki uan navır averıamın aven ian anıngaghegh, ia

mighsiamin pin ingarizir danganir asebar ziaba febagh asighasigh, ian ofan migharir mughuriar aghuim zuibagh amir ofa gamir dakoziba apirigham. Egh ki ia misuegh ian kuaba isi marvir guar ki asighasighizir kabagh isin da kunigham.

³¹ Ki ian nguibar ekiaba ko dipenir ia asebar ziaba febagh asighasigh, ian ofabagh ifueghan kogham.

³² Egh ki ian nguazim bar a gasighasighti, ian apaniba nguazir kam inigh a dapiagh an ganti, a ikuvighti, me digavir kuram damigham. ³³ Ki apaniba amadaghti, me ia misogh ia batueghti ia tintinibar kantrin igharazibar mangegham. Eghti ian nguazim uaghan gumazamiziba puvatigh pura ikiam, eghti nguibar ekiaba ikuvigh ikiam.

³⁴⁻³⁵ “Eghti ia apanibar kantrin ikiamin dughiamin, ian nguazir kam pura avughsi ikiam. Ia fomira nguazir kam in ikia egha nguazim ataghizi, a zurara namba 7in azenibar avughsir puvati, mati ki ia mikemezi mokin. Egh nguazim pura ikiamin dughiamin, a deraghviram avughsam, egh nguazim dughiar kam bagh bar akongegham. ³⁶⁻³⁷ Eghti ian varazira midorozimin arimighireghan kogh, egh mangi apanibar kantrin ikiam. Eghti ki ia damuti ia bar puviram atiating, egh ia oraghti, aminim temer dafaribagh ivangti, da tingaghiti, ia da baregh puram atiating aregham, mati apaniba gumazibar agintizima me ari. Eghti apaniba ian gintighan kogham, ia puram ari mangi tintinibar uarir ghuanang daghiram. Eghti apaniba ti ia ko misoghti, ia me ko misoghamin gavgaviba puvatigham. ³⁸ Kamaghin, ia ikizir igharazibar tongin ikiva apanibar nguazimin arighiregham,

kar mati men nguazim ia tui. ³⁹ Ia ko ian inazir afeziaba amizir arazir kuraba bangin, ia osimtizim ikiam, kamaghin amizi, ian ikivira ikiamin varazira, apanibar nguazimin ikivira iki, egha bar kuvaremeghsi damuam.

⁴⁰ “Eghti gin ian ikivira ikiamin varazira, me uan arazir kurabagh nighnigh dar gun na mikimam. Egh me kamaghin mikim suam, ‘E uan inazir afeziaba ko arazir kuram gami. E ni barazir puvatigha nin akaba batoke.’ ⁴¹ Guizbangira, ia akirim ragha na gasarazi, ki osimtizim ia ganigha, ian apanibar nguazimin ia amada. Eghti ian adarazi uan arazir akaba batozim ateghiva, uari abinigh, egh uan arazir kurabar ivezir kuram inigh givaghti, ⁴² ki ua uan Akar Dikirizir Gavgavim ko nguazir kam ginirigham. Akar Dikirizir Gavgavir kam, ki Abraham, Aisak, Jekop ko a gamua ghaze, ki nguazir kam isi men ovavir boribar aningam. ⁴³ Ia faragh nguazir kam ateghti, a pura dughiar ruarimin avughsi. Ia faragha nguazir kam in ikia egha nguazim ataghizi, a zurara namba 7 in azenibar avughsir puvati. Eghti nguazim pura ikiamin dughiamin, a deraghviram avughsi bar akuegham. Ia faragha akirim ragha bizir ki damuasa ia mikemezibagh asaragha, nan arazir ki ifongeziba bar dar aghua. Bizir kam bangin, ia osimtizim ater egh ivezir kuram iniam. ⁴⁴ Egh ia apanibar nguazimin ikiti, ki bar ia ateghan kogh, bar ia gasighasighan kogham. Bar puvati. Ki fo, ki kamaghin damighti, Akar Dikirizir Gavgavir ki ia ko amizir kam, a givagham. Ki Ikiavira Itir God,

ian God, ki arazir katam damighan kogham. ⁴⁵ Egh ki ia ginighnigh egh Akar Dikirizir Gavgavir ki ian inazir afeziaba ko amizim uam a ginirigham. Kar gumazir ki fomira Isipin kantrin inigha men akua azenan izeziba. Ezi ikizir igharazibar gumazamiziba nan gavgavir ekiamin gani. Ki ian Godin ikiasa, kamaghin amizi, ki ua bagha ia inigha ize. Ki Ikiavira Itir God.”

⁴⁶ Ikiavira Itir God, bizir a damuasa Israelia mikemezir kaba, ko arazir a ifongeziba, ko an Arazir kaba, a Sainain Mighsiamin bar da isa Moses ganingi. Egha ghaze, Israelia bar dar gin mangi.

27

Gumazamiziba God ganidir bizibar Arazir maba

¹⁻² Ikiavira Itir God, Israelia mikimasa kamaghin Moses migei, “Gumazitam uabi isi na daningisi, o gumazamizir igharazitam isi na daningasa akar dikirizim na koma a gami, a uan akar dikirizimin gin mangisi, a dagiataba isi ofa gamir gumazim daningigh. ³ Gumazamiziba uarigh ivezamin dagiar dibobonim kamakin. Gumazir 20plan azenibar ikegh mangi 60plan azenibar tughamim, me 500 kinan a givezam. ⁴ Egh amizir 20plan azenibar ikegh mangi 60plan azenibar tughamim, me 300 kinan a givezam. ⁵ Egh otarir 5plan azenibar ikegh mangi 20plan azenibar tughamim, me 200 kinan a givezam. Eghti amizir 5plan azenibar ikegh mangi 20plan azenibar tughamim, me 100 kinan a givezam. ⁶ Egh otarir iakinir vamiran

ikegh mangi 5plan azenibar tughamim, me 50 kinan, a givezam. Eghti borir guivir iakinir vamiran ikegh mangi 5plan azenibar tughamim, me 30 kinan a givezam. ⁷ Eghti gumazir 60plan azenibagh afirazim, me 150 kinan a givezam. Eghti amizir 60plan azenibagh afirazim, me 100 kinan a givezam.

⁸ “Eghti gumazir akar dikirizim gamizim, a uabi uabi givezamin dagiaba, o uan namakam givezamin dagiaba puvatigh, gumazir kam ofa gamir gumazim bagh mangi. Eghti ofa gamir gumazim ivezir kam gisivagh magari gumazir kam damuamin ababanimn tughti, gumazir kam ivezam.

⁹ “Eghti gumazim asizitam isi, ki Ikiavira Itir Godin ofa damusi akar dikirizim damigh, an asizir ki ia mikemezir katamin ofa damu. Guizbangira, ia ofa damuamin asiziba, da bar nan bizibara. ¹⁰ Gumazir kam asizir aghuir kam ategh kuratamin ofa damuan marki. An asizir kuram inigh, aghuimin danganimin ofa damuan marki. A tam isi tamn danganim datighi, asizir kamning virara nana. ¹¹ Egh a nan damazimin mizezir asizitam na daningisi akar dikirizim damigh, egh asizir kamn nan ofa damuan kogham, kamaghin an asizim inigh ofa gamir gumazim bagh mangi. ¹² Eghti ofa gamir gumazim an ganam, a deraz o a ikufi, egh an ivezimin ababanim diponam. Eghti ivezir kam kamaghira iki. ¹³ Eghti gumazir kam uam asizir kam givesi, a ua dagiataba inigh egh ofa gamir gumazim diborozir dagiaba sara inigh izi. Ofa gamir gumazim 5 kina diboroghti, a 6 kinan ivezam. O, ofa gamir gumazim 10 kina diboroghti,

a 12 kinan ivezam.

¹⁴ “Eghti gumazitam uan dipenim isi Ikiavira Itir God daningti, ofa gamir gumazim dipenir kamın ganam, a deraz, o a ikufi, egh ofa gamir gumazim ivezimın ababanım diboroghti, ivezir kam kamaghıra iki. ¹⁵ Eghti gumazir uan dipenim isa Ikiavira Itir God ganingizim, a gın uam a givezeghti, kamaghın a dipenimın ivezim ko ua dagıataba sara a daningigh. Ofa gamir gumazim dipenir ivezim 100 kinan anetıghti, gumazir kam 120 kinan ivezam. A dagıar kaba isi ofa gamir gumazim danigh, egh a ua uan dipenim iniam.

¹⁶ “Eghti gumazitam, uan inazir afeziabar dafarım da nguazir otevitam inigh, egh gın a uan nguazir otevir kam isi na daningti, ofa gamir gumazim nguazir kam tuisigh, me manmaghın balin ovıziba nguazir kamın da oparam. Egh me ti 20 kilogrem balin ovıziba oparam, eghti nguazimın ivezim, a 100 kinan tugham. ¹⁷ Gumazir kam, azenir ua biziba ikarvaghımımın gın nguazir kam na danıghti ivezim kamaghıra iki, egh a gıghan marki. ¹⁸ Egh an azenir ua biziba ikarvaghımımın gın, azenir tabar gın, a na danıgam, eghti ofa gamir gumazim gın izamın azenir ua biziba ikarvaghımım batıvsi, azenir ikiavıra itiba mengegh, egh a nguazir kamın ivezim gısvagh magırigh. ¹⁹ Eghti gumazir uan nguazim na ganingizir kam, a ua nguazim gıvesi, a dagıabar uam a givezam. Eghti ofa gamir gumazim 100 kinan ivesi a mıkımti, a 120 kinan ua ivezam. A dagıar kaba isi ofa gamir gumazim danigh, egh ua uan nguazim iniam. ²⁰ A faragh na da ua nguazir kam givezeghan kogh, egh nguazir kam

isi gumazir igharazimın amadagh, egh a gin uabi uam a givezan kogham. ²¹ Eghti azenir ua biziba ikarvaghhamim otoghti, gumazir nguazir kam givezeshim, a isi na daningigh. Eghti nguazir kam, a nan nguazimra iki mamaghira ikiam. A na baghvira ikiam. Eghti ki nguazir kam isi ofa gamir gumazibara, me daningam.

²² “Eghti gumazitam nguazir otevitam ikiam, kar nguazir an inazir afeziaba a ganingizir putizim, a faragha gumazir igharazim dama a giveze, egh a nguazir kam inigh Ikiavira Itir God daningasa. ²³ Eghti ofa gamir gumazim, azenir ua biziba ikarvaghhamim bativsi, an azenir ikiavira itiba meng. Egh an azenir kaba bagh nguazir kamın ivezimın ababanim atighti, aruer kamra gumazim nguazir kamın dagiaba isi ofan gumazim daningam. Eghti dagiar kaba, da Ikiavira Itir Godın dagiagara. ²⁴ Eghti azenir ua biziba ikarvaghhamimın, gumazir kam nguazir kam uam a isi an guizin ghuavim daningigh.

²⁵ “Eghti ia bizir kabar osimtızim ko ivezim bar deraghvira dar pon.

²⁶ “Asizir nguzir ivariaba da bar nana, kamagh amizi, ia ofan tam na daningisi, asizir nguzir ivariaba inian marki. Bulmakaun nguzir ivariam, o sipsipin nguzir ivariam, da bar nana. ²⁷ Eghti asizir nguzir ivariar kam nan damazimın zueghan koghti, ia uam a givesegh. Eghti ofa gamir gumazim an ivezim 10 kinan anetighti, ia 12 kina a daningigh. Eghti gumazir kam uam asizir kam givezeshan koghti, ofa gamir gumazim, gumazir igharazitamın anemadaghti, an ofa gamir

gumazim diborozir ivezimîn a givesegh.

²⁸ “Eghti gumazitam Ikiavira Itir God baghavira ikiamin bizitam amisevegh, egh ingangarir igharazim damuan an anogorogham, egh a gumazir igharazir tamîn anemadaghti an a givezan marki, egh a uaghan uabi ofa gamir gumaziba da, dagh ivezan marki. A gumazitam o, amizitam o, asizitam o, a uan inazir afeziaba da inizir nguazir otevitam, bizir kaba da bar Ikiavira Itir Godin bizibara. A bar da amangan marki. ²⁹ Ia oragh. A na bagha gumazim o amizim amisefe, a uam a givezan marki. Bar marki. Ia gumazim o amizir kam misueghti an aremegh.

³⁰ “Ezi nguazimîn otivir dagher kaba, witi oviziba, o temer oviziba, ia da tuiragh 10plan pozibar amigh, egh pozitam na daningigh, ki Ikiavira Itir God. Egh a pozir kam aman marki. Kar nan bizimra. ³¹ Eghti gumazitam nan dagher pozim uam a givesi a givesegh. Eghti dagher kabar ivezim 5 kina, eghti a 6 kinan dagh ivezegh ofa gamir gumazim daningigh. ³² Ian 10plan bulmakauba o 10plan sipsipbar tongin, dar vamira vamira, a nana. Ia asiziba bar bizimîn dar atigh, egh bar da mengegh, eghti 10plan asizibar tongin, dar namba 10in asiziba, da nana, ki Ikiavira Itir God. ³³ Ezi asizir namba 10 a dera, o a ikufi, ia igharazitam an danganim darighan marki. Eghti ia asizir igharazitam an danganim datighti, namba 10in asizim ko an danganim inizim, aning nana, ezi ia uam aning givezan kogham.”

27:28: Diboboniba 18:14
Araziba 14:22-29

27:30: Diboboniba 18:21; Godin

³⁴ Akar Gavgavir kaba, Ikiavira Itir God Sainain
Mighsiamin Moses ganingi. Egha ghaze, Israelia
bar adar gin mangam.

**Godin Eghaghanim: Akar Gavgavir Dikirizir
Ghurim ko Igiam**

**The Holy Bible in the Aruamu language of Madang
Province, Papua New Guinea, 2020 Edition**

**Buk Baibel long tokples Aruamu long Madang Provins
long Niugini long 2020**

copyright © 2020 Pioneer Bible Translators

Language: Aruamu

Translation by: Pioneer Bible Translators

Contributor: The Seed Company

GOD'S STORY in the Aruamu Language of Papua New Guinea

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2022-06-21

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files dated 29 Jan 2022

8f6beb37-6783-55d5-91ed-8321cc3f5eea